

14.964

II. 3

MES KEGENYTAR.

ÉLŐ HALOTT.

Irtta

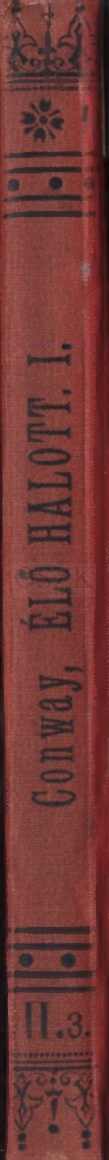
Hugh Conway

—••••—
Első kötet.

SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA BUDAPESTEN.

COMWELL'S

ALWAYS,

HALLOTT, I.

Zur Aufrechthaltung der Ordnung

und zur Vermeidung von Differenzen werden meine geehrten Kunden um gefällige Beachtung nachstehender Bedingungen gebeten:

Wer **a u s n a h m s w e i s e** ein Buch zu erhalten wünscht, ohne das umzutauschende gleich mitzubringen hat, letzteres **a n d e m s e l b e n T a g e** nachzuliefern; geschieht dieß erst am folgenden oder einem späteren Tage, so wird es als **E x t r a b u c h** berechnet.

Wünscht ein Leser sein Abonnement aufzugeben, so hat Derselbe das Buch oder die Bücher am **B e r s a m m t a g e** zurückzuliefern und etwa restirendes Lesegeld zu berichtigen. Geschieht dieß nicht **p e r s ö n l i c h**, so erhält der Ueberbringer eine Bescheinigung, daß die Bücher abgeliefert und etwaige Rückstände beglichen sind.

Das Lesegeld ist für so lange zu entrichten, als man die Bücher in Händen hat, **w e n n d i e s e l b e n a u c h n i c h t g e w e c h s e l t w e r d e n**.

Abonnementsbücher können nach Belieben, jedoch nicht häufiger als **e i n m a l t ä g l i c h** gewechselt werden.

Meine geehrten Kunden ersuche freundlichst, die Bücher möglichst schonend zu behandeln, namentlich bei **R e g e n w e t t e r** dafür zu sorgen, daß sie **n i c h t n a s s** werden, wodurch stets mindestens der Einband ruiniert wird. — Für beschädigte oder verloren gegangene Bücher ist der Ladenpreis des betreffenden Bandes, eventuell des ganzen Werkes zu vergüten.

A. Raunecker.
(Ed. Siegel)

Köteteink ugyanoly időrendben s kiállításban fognak megjelenni, mint az első évfolyamban: havonként **egy teljes regény**, 1—2 kötetben, **jól olvasható, szép betűs nyomásban, finom papíron s díszes piros vászonkötésben**, mely a csín mellett a **könyv tartósságát** is biztosítja s az ily irányu német kiadványokkal minden tekintetben versenyez, **olcsóságra** nézve pedig felülmulja azokat:

egy-egy kötet bolti ára 50 kr.

Előfizetési ár postán való bérmentes küldéssel:

20 köt.	frt 10.—	10 köt.	frt 5.—
15 köt.	7.50	5 köt.	2.50

Az első évfolyam következő kötetei a fent kitett áron minden könyvkereskedésben mindenkor kaphatók:

I. és II. A BÁNYA, Ohnet Györgytől, ford. *Fái I. Béla*, két kötet. — A Panin Sergiusz és a Vasgyáros szerzője egész teljességében ragyogtatja e művében elbeszélő és jellem-festő tehetségét.

III. A LOHINAI FÜ, elbeszélés Mikszáth Kálmántól és EGY EJSZAKÁRA BEZÁRVA, vig beszély **Welten Oszkár** német eredetijén, egy kötetben.

Mikszáth derűs elbeszélő modora, melyet sokszor a leg-szomorubb tárgyakat is az igazi humorral megvilágító zománczával vonja be, e művében sem tagadja meg; Welten Oszkár élczes, pajkos szelleme méltán egyesül vele egy kötetben.

IV. és V. BEATRICE HÁZASSÁGA, angolból, **Hugh Conway**-tól (F. J. Fergus), két kötet.

A korán elhunyt s rövid idő alatt oly hirnevessé lett angol írónak legtökéletesebb műve, mely a modern angol regény-irodadalom legkiválóbb terméke.

VI. A JUBILÁNSOK, regény, írta **Tolnai Lajos**, 1 köt.

A termékeny magyar regényírónak egyik legnagyobb méltánnyal fogadott műve.

VII. és VIII. A KÉK FÁTYOL, francia regény, írta **Fortuné du Boisgobey**, két kötet.

Rendkívül érdekes mese, mely mindjárt az első fejezettől fogva megkapja az olvasót, ügyes bonyolítás, a párisi élet változatos oldalainak feltüntetése, szíves olvasókra fognak találni nálunk is, épp úgy mint az író hazájában.

IX. A HALOTT, regény, írta **Feuillet Oktáv**.

A modern francia irodalom nagymestere, megkapó fordulatokban gazdag elbeszélése keretében, a vallásosság és «szabad gondolkodás» izgató problémáit tárgyalja.

X. és XI. LISE FLEURON, írta **Obnet György**, fordította *Fái I. Béla*, két kötet.

A kiváló francia író legsajátságosabb műve, mely csodálatos részletességgel és hűséggel festi a szinpadai életet, kaleidoszkop-szerűen tüntetve föl annak más-más változatát, mindezt egy rendkívül érdekes mese fonalán, melynek hősnője egy igazi fény-alak: Lise Fleuron.

XII. A FÜLEMILE. Írta **Petelei István**.

«... Világosan, tisztán van előadva, egy kiváló képességűdeségével. Szépen, gyöngéden alakított történet, mely hatalmasra ejti érdeklődésünket. A fordulatok, árnyalatok művésziek — szép mindvégig. «A fülemile» kétségtelenül legjobb mindazok közt, a mit Petelei eddigelé írt s szerző nevét bizonyára széles körben fogja hangoztatni.» «Egyetértés.»

AZ ARANY HAJTÜ. Írta **George de Peyrebrune**.

Igen kedves, finom francia humoros beszélyke.

XIII. és XIV. NEM! Írta **Wilkie Collins**.

A híres angol regényíró e művében érdekes történetet mond el, melynek megoldása annál megnyugtatóbb, mivel a legtöbb regénynyel ellentétben itt nem a bűnös tudódik ki, hanem egy bűnösnek hitt ártatlansága derül ki.

XV. VIOLANTA, regény, írta **Eckstein Ernő**, ford. *Fái J. Béla*.

A kitünő német írónak legsikerültebb és legmegragadóbb műve, elegáns előadási modorral, megkapó lélektani jellemzésekkel és meleg költőiséggel. Lelemény, meseszöveg és kibonyolítás egyaránt a legélvezetesebb olvasmányok egyikévé teszik.

XVI. SAJÁT KEZÉBE, regény írta **Beniczkyné Bajza Lenke**.

Beniczkyné Bajza Lenke évek óta kedvence a magyar olvasóközönségnek s e legújabb művével, mely irodalmi működésének egyik igazgyöngye, csak növelni fogja kivívott hírnevét.

XVII. EGY CSONTVÁZ ELBESZÉLÉSE. Írta **Manuel Gonzales**.

Rendkívül érdekfeszítő, fantasztikus mű, mely elejétől fogva mindvégig lekötve tartja az olvasó figyelmét és sajátoszerű genréjénél fogva ingerlően, de egyuttal kellemesen hat a képzeletre.

XVIII. AZ ÚRI KÖRÖKBEN, regény írta **Hamilton Aidé**.

A modern angol társadalmi regények egyik legkitünőbbike, mely élénken tárja elő az angol felsőbb körök életmódját és erkölceit s érdekes jellemzéseivel és meseszövegével mint irodalmi mű valódi belső értékkel bír.

EGYETEMES REGÉNYTÁR.

II. ÉVFOLYAM.

III. KÖTET.

ÉLŐ HALOTT.

IRTA

HUGH CONWAY.

OSZK
Országgyűlési
ELSŐ KÖTET.

BUDAPEST, 1886.

KIADJA SINGER ÉS WOLFNER KÖNYVKERESKEDESE.

ANDRÁSSY-ÚT 1c.

Egyedül jogosított magyar kiadás.

Országos Széchényi Könyvtár

14.964. IV. 3

~~24.855~~

M. N. MUZEUM KÖNYVTÁRA
Nyomtatv. Növekedéskönyv
1894. év. 115. sz.

I.

Mily kevéssé gondolta Philip Norris, a tengerparton magányosan ábrándozó fiu azt, hogy egykoron megirandó tragédiáinak és regényeinek előre elképzelt bonyadalmas, szövevényes meséi messzire mögötte maradnak a saját élete különös, meglepő fordulatokban gazdag történetének! Pedig ez az ő élete olyan egyszerűnek és prózainak látszott.

Mert én — már tudniillik a nevezett Philip Norris — születésem óta, vagy legalább a mióta emlékezni tudtam, egyetlen helyen, egyetlen házában laktam, mely magányosan állott egy völgyben, a tenger szélén.

Apám tizennégy éves koromban egy nagy vitorlás csolnakot adott, a melyen naphosszant jártam a tengert. Egy izben, a mint jól bent jártam a vízben, fris nyugati szél mellett, mely ugyancsak fodrozta a hullámokat, csinos yachttal találkoztam, mely felém evezett s melynek oldaláról két ur intézett hozzám kérdést, hogy partra szállhatnak-e a közelben, mert egy beteg barátját szeretnék a szárazra kitenni.

Készséggel vállalkoztam a beteg ember partraszállítására, ki azonban — mert a yachton tengeri betegséget kapott — oly kevésbé bizott könnyü csolnakomban, hogy két barátja nélkül nem akart velem jönni. Amazok is átszálltak tehát hozám, miután az egyik — kit Rothwellnek hallottam szólítani — meghagyta a yacht kormányosának, hogy evezzen félre, s majd ha őket visszahozom, jeladásra jöjjön elő.

Mikor aztán partra értem velök, kitünt, hogy barátjoknak legalább huszonnégy órára nyugodalmas szállásra lenne szüksége, hogy baját kiheverje. Meghívtam tehát őket a mi házukba.

— De talán toladok lennék, mondá Rothwell,

— Óh korántsem, felelém, — csak ketten lakunk a házban apámmal.

Azzal előrementem, a két ur pedig, beteg barátjokat támogatva, utánam. Utközben az urak bemutatatták magokat. Az egyik Rothwellnek, a másik Stauntonnak nevezte magát, barátjok pedig Dunstablenek.

— Én pedig Norris vagyok, mondám, bevezetve őket a házba.

Apám, mint rendesen, a könyvesházban volt. Mialatt a beteget elhelyeztük, a másik két urat pedig bevezettem a szalonba, apám már eibünk jött. Alig hogy az urak bemutatásához hozzáfogtam, az, a ki Rothwellnek nevezte magát, hirtelen

előrelépett s a legnagyobb meglepetést kifejező arczczal nyujtotta két kezét apám felé.

— Ön! kiáltott fel. — Önt találok itt ebben a magányban! Önt, a kit évek és évek óta hasztalan kerestem!

De apám csak hidegen egyenesedett föl, mint a ki ismeretlen emberrel áll szemközt, s legfölebb csak az látszott arczán egy pillanatig, hogy ez a különös üdvözlés meglepte.

— Azt kell hinnem, uram, hogy összetéveszt valakivel, mondá nyugodtan.

Rothwell elhült. Figyelmesen nézett néhány pillanatig apámnak a szemébe.

— Nem tévedhetek. Ön nagyon megváltozott, az igaz. De olyan régen nem láttam már! Ön kétségtelenül az, a kit gondolok.

— Ez nem elég világos meghatározás, mondá apám egykedvüen. — Az én nevem, mint fiam bizonyára megmondta már önöknek, Norris.

— Hasonlíthat-e két ember egymáshoz ennyire? szólt ismét néhány pillanatnyi szünet után Rothwell, mintha nem hallotta volna az utolsó szavakat. — Hát nem emlékszik rám? Nem ismer? Rothwell vagyok.

— Ismerem Lord Rothwellt a nevéről és jeles utazási könyveiről, s örülök, hogy házamnak ily hirneves látogatója van, mondá apám udvarias főhajtással.

— Különös, hogy a rangomat tudja, a nélkül, hogy megmondtam volna, szólt ő lordsága, a

kit én most nagy szemekkel bámultam, mert sohasem láttam még eleven lordot.

— Hozzá kellett volna tennem, mondá apám boszus arczczal, de udvariasan, — hogy látásból is ismerem, mert egyszer egy ismerősöm megmutatta önt nekem, s én nem szoktam arczokat feledni és — összetéveszteni, mint lordságod . . . De kérem, uraim, tevé hozzá, más hangba csapva át, — foglaljanak helyet. Ebben a házban olyan ritka a látogató, hogy már szinte el is feledtük, hogyan kell a vendéggel bánni.

Lord Rothwell kénytelen volt ezzel beérni, s a most következő társalgásban, mely alatt apám bort és szivart hozatott be, nem igen vett részt. Csak velem beszélt s el is mondott egynéhány kalandot tengerentuli utazásaiból.

Végre, Staunton jeladására, fölállottak a vendégek, miután apám kijelentette, hogy beteg barátjok éjszakára nálunk maradhat s reggel majd én elkísérem a legközelebbi állomásig. A bucsuzás alkalmával önkéntelenül megjegyeztem, hogy apám fehér keze milyen kicsiny volt a Lord Rothwell izmos barna tenyerében, mely erős szorítással fogta azt körül. Apám vissza akarta húzni kezét, de amaz lehajolt, mintha meg akarná csókolni.

Nem csókolta meg, csak nézte egy másodperczig, s azután fölegyenesedve, igen komoly hangon így szólt:

— Mr. Norris, okvetlenül beszélnem kell önnel néhány perczig négyszemközt.

Apám meghajtotta magát.

— Ha úgy kívánja lordságod, engedelmeskedem. Kérem, kövessen.

Mi beszélni valója volt Lord Rothwellnek apámmal, mi nem : a néhány percz csaknem órákig tartott, úgy hogy Mr. Staunton egészen kifogyott a béketüresből. Időközben elbeszélte, hogy Lord Rothwell duszgazdag ember, a ki huszezer font évi jövedelemmel rendelkezik, s a ki, a mint egy szeszélye támad, elmegy bölényvadászatra a távól északra, vagy struczot löni Afrikába. Azután kikérdezett magam felől. Elmondtam neki, hogy mióta csak emlékszem, mindig ebben a házban laktunk, hogy hajókázással, halászással, olvasással és tanulással töltöm az időmet s apám tanit. Arra a kérdésére, hogy mi leszek, nem tudtam felelni, mert még nem is gondoltam rá.

Végre Lord Rothwell kijött a házból apámmal s komoly beszélgetésbe merülve közeledtek felénk. Rothwell kérni látszott apámat valamire, de ez csak szomoruan rázta fejét.

A két férfi elbucszott apámtól s én levezettem őket csolnakomhoz, a melybe beültünk. Lord Rothwell mondta aztán, hogy engem el akart kérni apámtól egy kis utazásra, de apám azt mondta, hogy egyelőre még nem tud tőlem megválni. Arra a kérdésemre, hogy kinek nézte apámat, azt felelte, hogy egy régi kedves barátjának gondolta, a kit évek óta elvesztett szeme elől.

Végül pedig, mikor yachtjához értünk, felszólított, hogy ha Londonba kerülök, keressem fel őt.

— Nagyon szeretném önt visszontlátni, kedves fiatal barátom. Bankáromnál, Mr. Couttsnál, mindig megtudhatja a lakásomat. De eljőjön ám! tévé hozzá, mikor melegen kezét szoritott velem s felszállt a yachtra.

Mikor hazatértem, apám nem igen látszott hajlandónak arra, hogy velem Lord Rothwellről beszéljen. Nem mertem hát kérdezősködni. A nálunk maradt Mr. Dunstableről kellőleg gondoskodtam, s másnap átkísértem Lyttonba, teljesen kiépülve.

Ez a véletlen találkozás ugyyszólván forduló-pontot képezett életemben. Csak most kezdtem érezni magányomat, elhagyottságomat, s kezdtem kívánczolni a nagyvilágba, hogy jár hassak, kelhessek, mint más ember.

Vágyam és sorsommal való elégedetlenségem napról-napra nagyobb lett, s bármennyire iparkodtam is titkolni lelki állapotomat apám előtt, ő mégis bizonyosan észrevette a változást arczomon és modoromon, mert olykor aggódó szemmel nézett rám s egyszer-kétszer azt is kérdezte tőlem, hogy nem akarnék-e újabb könyveket hozatni, vagy nincs-e valami más kívánságom. De nem volt bátorságom megmondani neki, hogy mi bánt.

Egy szeptemberi estén aztán, a mint a homályos szobában együtt ültünk, érzelmeim annyira erőt vettek rajtam, hogy zokogásban törtem ki. Apám felugrott, megölelt:

— Mi lelt, fiam? Mi bajod?

— Menjünk el innen, apám! Hagyjuk el ezt a sivár, kietlen magányt! mondtam zokogva. — Ha itt maradunk: belehalok, vagy beleőrülök.

Apám lámpát hozatott be s azután higgadtan kérdezett ki, s én, már némileg magamhoz térve, elmondtam neki annyit, a mennyit mertem. Nem haragudott, de szomorúnak látszott, mikor azt ismételtettem, hogy olyan elhagyatottnak érzem magamat. Vállamra tévé kezét.

— Igaz, nem helyesen cselekedtem, mondá elmerengve. — Rothwell előre megmondta ezt. De én azt gondoltam, hogy te talán nem olyan vagy mint más, s elég van benned az én véreből ahhoz, hogy boldognak érezd magadat távol a világtól. El fogsz tőlem válni, fiam, de meg fogsz-e bocsátani?

— De velem jön ön is, apám! kiálték föl ijedten.

Apám bágyadt mosolylyal viszonzá:

— Nem. Az én helyem itt van.

Most már én sem akartam elmenni. Azt mondtam, hogy ez csak múló szeszély volt bennem. Majd helyre jövök megint. De apám nem tágitott.

— Önző voltam, Philip: nem akartam látni bajodat. Holnapután indulsz Londonba.

Szólni akartam, de nem engedte.

— Holnap elkészitek számodra mindent,

mondá nyájasan. — Most pedig menj és aludjál, ha tudsz.

Félig vidáman, félig szomorúan váltam el tőle. Csoda-e, ha csak hajnal felé aludtam el? Apám másnap igen nyugodtan viselte magát, mikor utasításokat adogatott, de én alig nézhettem rá könnyek nélkül. Egész nap csomagolással voltam elfoglalva, nem feledkezve meg görög és latin könyveimről sem. Apám aztán utasítást adott, hogy Londonba érve bérkocsiba üljek s hajtassak ügyvédjének, Mr. Gracenek a lakására, a ki minden szükségletemről gondoskodni fog.

Mikor az kérdeztem tőle, hogy Rothwellt meglátogathatom-e, hallgatott s komolyan látszott gondolkozni néhány pillanatig.

— Nem látok benne semmi rosszat, mondá végre, — de nem hiszem, hogy Londonban fogod találni. A mint nekem mondá, élete nagyobb részét utazással tölti. De ha ő kívánta, felkeresheted.

Harmadnap csakugyan elutaztam s ezer változó benyomás közt érkeztem Londonba, a hol apám utasítása szerint elvitettem magamat Mr. Gracenek a lakására, a Russel-squarere. Örökre feledhetetlen marad előttem az a benyomás, melyet reám a rengeteg, zajos város, zsibongó lakosságával, végtelen hosszúságú utczáival tett. De a mily feledhetetlen ez a benyomás, annyira leírhatatlan is.

Mr. Grace, meglepetve bár, de igen nyájasan fogadott, mikor apám levelét elolvasta. Bár

késő este volt, azonnal fölvezetett a szalonba s bemutatott nejének, közölve vele, hogy egy igen tisztelt kliensének vagyok a fia, magányban éltem mindez ideig s apám most egy kis szórakozás végett Londonba küldött. A derék asszonyság izletes vacsorát adott, s látva, hogy a hosszú úttól fáradt vagyok, fölvezettetett az időközben számomra elkészített szobába.

Vetkőzés közben azon gondolkoztam, hogy apám most milyen egyedül van, s hogy ezek az idegen emberek milyen különösen s kíváncsian nézegettek rám — pedig, a mint a tükörben meg néztem magamat, úgy találtam, hogy sem csunya, sem idomtalan nem vagyok.

II.

Másnap a reggelinél Mr. Grace közölte velem, hogy apám utasítása szerint néhány napot Londonban fogok tölteni, azután pedig a harrowi kollégiumba megyek. Azt, hogy a kollégiumba menetel előtt hazamenjek, Mr. Grace nem tanácsolta, mert erről a levélben nem volt szó, apám pedig — ugymond — meg szokta követelni, hogy utasításait pontosan teljesítsék.

— Az ön atyja különös, vagyis inkább rendkívüli ember, tevé hozzá! Ha majd idősebb lesz, Mr. Norris, fel fogja ismerni, hogy ő sok tekintet-

ben különbözik más emberektől. Leveléből azt veszem ki, hogy önt nagyon szereti, s úgy lehet: mindakettőjüket meg akarja kimélni a másodszeri búcsúvétel fájdalmától.

Belenyugodtam a változhatatlanba. Mr. Grace egy derék embert adott mellém. házfelügyelőjét, a ki Londonban körülvezetett, s pár nap alatt részint ő vele, részint magával az ügyvéddel vagy nejével bejártam a város legnevezetesebb pontjait. A mulatásra szánt napok leteltével pedig elmentem a kollégiumba s komolyan hozzáfogtam a tanulmányokhoz.

A szünidőket nagyobbára otthon töltöttem Devonshireben. Atyám csöndesen, higgadtan viselte magát, mint mindig, belemerülve tudományos és irodalmi munkálkodásába s a külvilággal csak nagyritkán érintkezve, akkor is csupán a tudományos társaságok kiadványai útján; de tudtam, hogy vágyakozva várja hazajöveletemet, s a Londonban vagy egy-egy iskolatársam családjánál töltött néhány nap kivételével, egész szünidőmet neki szenteltem, s úgy éltem mellette, mint régente.

A mint elmém az idő haladtával erősödött s tanulmányozni kezdtem apám jellemét, csodáltam különzségét, szomoruságát, a világ dolgai iránt való közönyösségét, rideg modorát s nagy tehetségeit, melyek e magányban használatlanok maradtak. Mindez kíváncsivá tett életének igazi történetére, s váltig találgattam magamban, hogy mi birhatta arra, hogy a világtól ennyire elzár-

kózzék. Valahányszor — hónapokkal idősebbé válva — hazatértem, mindannyiszor nagyobbá lett kíváncsiságom.

Egyszer aztán — mikor egy iskolatársam családjánál tett látogatásom után tértem haza — meg is kérdeztem tőle, hogy nekünk nincsenek-e rokonaink, nincsenek-e neki testvérei.

— Egyetlen fiu voltam, mint te, mondá. — A mi pedig az unokatestvéreket illeti, azokat, ha voltak is, rég elvesztettem szem elől.

— De anyám? mondám félénken. — Neki sem voltak rokonai?

Fürkészően nézett rám, s csaknem boszusnak látszott.

— Ne törődjél az anyád rokonaival, Philip, mondá hidegen. — Azok nekem nem rokonaim. Ismerőseid, barátaid körét *magadnak* kell megalkotnod. Végre is úgy fogod találni, hogy az idegen ismerős jobb, mint a rokon.

Azt kellett ebből következtetnem, hogy anyámnak a társadalmi állása különbözött az övétől; de tudni vágytam felőle valamit.

— Olyan különösnek tetszik, hogy önön kívül senkim sincs a világon, mondám. — Mondjon valamit anyámról — mondjon el róla mindent.

— Mit mondjak róla? viszonzá elfogódott hangon.

— Mindent, a mit csak elmondhat. Hasonlított hozzám?

— Nem, Philip. Te hozzám hasonlitasz.

— Szép volt? Szeretett engem? Hol halt meg? kérdezgetém, bátrabbá válva.

— Nagyon szép volt. Téged nagyon szeretett. Messzire, éjszaki Angliában halt meg, mikor te három éves voltál.

— És ön szerette és busult miatta? kérdém, megdöbbenve a kérdéseimre adott rideg válaszként.

— Isten a tanum, hogy szerettem! kiáltott föl olyan szenvedélylyel, a melyet még sohasem tapasztaltam benne. — Szerettem és busultam miatta, mint te mondod.

— S azután idejött lakni?

— Igen. És most mindent tudsz.

De én ezzel nem értem be. Várokoztam egy darabig s azután ismét kérdezém:

— Nincs róla arczképe?

— Nincs olyan, a mit megmutatni érdemesnek tartanék, Philip, mondá rendes nyugodt hangján.

Tapasztalásból tudtam, hogy hasztalan kérdezősködném tovább. De fájdalmasan esett, hogy semmit sem tudhatok meg anyámról, a ki olyan régen és olyan fiatalon halt meg. Éreztem, hogy apám nem akar föltépni régi sebeket; lehetők gondoltam, hogy talán szégyelte is magát neje miatt; de én, a fia, nem szégyelhetem magamat anyámmal s jogom van megtudni, hogy ki volt.

Az iskolai évek és szünidők egymás után teltek, s mikor a kollégiumot bevégeztem, apám

beleegyezésével az oxfordi egyetemre mentem, jogot hallgatni. Szorgalmas voltam tanulmányaimban. Apám anyagi helyzete felől fogalmam sem volt. Szegény nem lehetett, mert bőven el voltam látva mindennel, s bár tulságos költekezésre nem lehetett gondolnom, s nem is gondoltam, semmit sem tagadtak meg tőlem soha. Gazdag embernek azonban még sem tekintettem apámat, s éreztem, hogy dolgoznom kell, hogy megélhessek.

Az egyetemi tanulmányok befejezte után néhány hónapot a kontinensen töltöttem, megnéztem Európa nevezetesebb helyeit s azután visszatértem Londonba, hogy munkához fogjak.

Mr. Grace, kinek tanácsát kikértem, helyeselte szándékomat, apám pedig azt mondta, hogy tartsak magamnak lakást, s midőn azt mondtam, hogy a Londonban szokásos ügyvédi lakás drága lesz, csak Mr. Gracehez utasított, mint a ki minden józan költséget fedezni fog.

— Mójában van ez önnek, apám? kérdém.

— Igen, Philip, viszonzá mosolyogva, — módomban van. Évek óta takarékoskodom. Nem kell félned. S rajtad kívül senkim sincs, fiam.

Mr. Grace nevetve csak annyit mondott, mikor kérdeztem, hogy mennyi lehet a «józan költség», hogy huszezer fontot nem hajlandó értem fizetni; de hozzátette, bár kissé vonakodva, hogy apám igen jómódu ember és korántsem költi el jövedelmét. Szó nélkül fizette ki a drága lakbért s még drágább elegáns butorzatot.

Örültem, hogy apám jómódu ember, s erről eszembe jutott, hogy hátha Mr. Grace felvilágosítást adhatna apám felől. Meg is kértem, hogy mondjon el róla mindent, a mit tud. Az öreg meghökkent kissé.

— Elmondok mindent, a mit mondhatok, viszonzá. — Mit kíván tudni?

— A többi közt azt, hogy miért él husz év óta azon a nyomorult helyen? Miért nem érintkezik senkivel s nincsenek barátai vagy rokonai? Meg anyámról is szeretnék valamit hallani.

— Mr. Philip, felelt az öreg, pár pillanatnyi gondolkozás után, — sokszor gondoltam arra, hogy ön egyszer ilyen kérdéseket fog hozzám intézni, s nem tudtam elgondolni, mit fogok rájuk felelni. Legjobbnek tartom, ha olyan nyíltsággal beszélek önnel, a milyet atyához való viszonyom csak megenged. Csak a főbb vonásokat szabad emlitenem, a részleteket magának kell hozzágondolnia. Atyja életmódja épp oly érthetetlen előttem, mint ön előtt, s magyarázataul csak azt az egyet hozhatom fel, hogy különös ember és sok tekintetben egészen elüt többi embertársaitól. Ha jól ítéltem meg jellemét, rideg és nyakas természetű ember, ki a mások tanácsára nem hallgat, de azért mégis nagyon érzékeny a világ ítélete iránt. Büszke ember, sérelmet soha nem feledő és meg nem bocsátó, de azért mégis hiján annak a lelkerőnek, hogy szem-

beszálljon a világgal s helyrehozza szerencsétlenségét. Elég világosan beszélek?

— Igen, felelém, a jellemzést nagyobbára találónak ismervén föl.

— Nos hát tegyük fel — azt mondom: tegyük fel, mert a részleteket önnek magának kell kitöltenie -- hogy egy olyan embert, a milyenek Mr. Norrist jellemeztem, valami nagy csapás ér, hogy például az, a mit élte boldogságának vélt, hajótöréssé válik. Sokkal büszkébb, semhogy panaszkodjék, sokkal gyöngébb, semhogy balsorsában szembeszállna a világgal. és sokkal csüggedtebb, semhogy harcolni egyáltalában kedve volna. Magányba vonul, nehogy hallhassa a világ ítéletét, a mely iránt olyan érzékeny, és olyan életet él, a melytől én, mint foglalkozást kedvelő ember, borzadok . . . Ezzel elmondtam önnek mindent, a mit mondanom lehet.

Elgondolkoztam. Mi lehetett az a keserű csalódás és csapás, mely egy ilyen embernek az életét semmivé tette?

— De anyám? kérdém tovább.

— Őt nem ismertem.

— Ki volt? Hogyan hívták?

— Azt nem mondhatom meg, Mr. Philip.

— Szerette apám?

— Ugy hiszem, nagyon. Rövid házas életök merő boldogság volt mindvégig.

— A mig anyám meg nem halt?

— A mig meg nem halt.

Ez volt mindaz, a mit Mr. Gracetól megtudhattam. Az egyetlen biztos adat csupán az volt, hogy apám gazdag ember.

III.

Nem mondhatni, hogy kedvezőtlen körülmények közt kezdtem meg a férfi életet, és a független állásommal és gondtalan életmódommal járó élvezetek nem sokára csaknem feledtetni kezdték velem azt a rejtélyt, mely olyan sokáig és olyan hasztalan zaklatott. Mondanom sem kell, hogy számos előnyös ismeretséget kötöttem, klubok tagja lettem s foglalatosságom elegendő időt engedett arra, hogy társaságokba járjak.

Egyszer egy Vigor nevű barátomnál, kihez irodalmi sikereiért vonzódtam, egy másik fiatal emberrel ismerkedtem meg, kinek furcsa, szeles, de egyszersmind szellemes, megnyerő modora, azonnal meghódított. Valentin Estmere — ez volt a neve — husz éves, magas és arányos termetű, kékszemű, szőkehaju fiatal ember volt. Hogy mi volt benne, a mi az embert első látásra is azonnal megnyerte, azt nem mondhatom meg: talán a csodálatos, keresetlen természetesség, mely egész modorában, és az őszinteség és nyájasság, mely

mosolyában nyilatkozott. Annyi bizonyos, hogy ellensége sohasem volt, és én száz meg száz szellemesebb, tanultabb, minden tekintetben kiválóbb férfival találkoztam az életben, a nélkül, hogy egyik is olyan hatást tett volna rám, mint Valentin Estmere. Hangja a legkellemesebb volt, melyet valaha hallottam, tréfás társalgásában pedig folytonos élvezetet találtam. Róla értettem meg, hogy Prescott «Mexikó meghódításá»-ban az aztekek miért nevezték el első pillantásra Alvaradót a Nap gyermekének.

Első találkozásunk alkalmával megtudtam, hogy Valentin festészettel foglalkozik s vágya az, hogy a művészek sorába emelkedjék. Épp most tért vissza Cornwallból, a hol tájképeket tanulmányozott. Sajátságos, csaknem nőies szépségével teljesen öszhangban volt az, hogy csillogó gyűrűket viselt, a mi azonban nála éppen nem volt kirívó. Csinos énekhangja volt s érzéssel és izléssel énekelt. Erről is első találkozásunkkor győződtem meg.

Mint utóbb Vigor barátom megmondta, Valentin, a kit mindenki szeret, anyjával, Lady Estmererrel lakott együtt. Nem igen gazdagok, de jó módúak s Valentinnek mindenesetre több pénze van, mint a mennyi kellene, ha csakugyan komolyan törekednék a művészi pályára. Atyja, a ki baronet volt, már régebben meghalhatott, de ő nem viseli a bárói czimet, nyilván, mert talán idősebb testvére van valahol. Vigor egyébiránt

ezt csak sejtette s a családi dolgokról semmit sem tudott.

Körülbelől két héttel Valentinnel kötött ismeretségem után, mely egyre bizalmasabbá és rokonszenvesebbé vált, levelet kaptam apámtól, melyben arról értesített, hogy utazni készül a világ körül. Legutóbb olyan rosszul érezte magát, hogy orvost kellett hivatnia s ez azt tanácsolta neki, hogy úgy testi, mint lelki egészsége érdekében hagyja el magányát és menjen utazni. Apám hozzátette, hogy husz évi elzárkózottsága után ő is olyasmit kezdett érezni, mint én, mielőtt Londonba kerültem, s megkért, hogy találkozzam vele másnap Liverpoolban, a honnan egyenesen New-Yorkba fog indulni.

Nagy meglepetésemben, melybe ez a levél ejtett, Mr. Gracehez siettem. Az öreg urnak szintén tudomása volt már az utitervről, de egyebet ő sem tudott mondani, mint azt, hogy apám hosszú utra készül, egyedül utazik s reám vonatkozólag utasításokat adott neki.

Siettem Liverpoolba. Apámat valóban lesoványodottnak, betegesnek találtam, annyira, hogy kértem, engedje meg, hogy vele menjek, a mit ő nyájasan bár, de határozottan megtagadott. Két évig szándékozik távol lenni, mondá, s nekem ez, pályám kezdetén, helyrehozhatatlanul elveszett idő lenne.

— Egyedül akarok menni, Philip, tevé hozzá.
— Egy fizikai és lélektani kísérletet teszek ma-

gammal. Ha sikerül, visszatértem után ismét az emberek közt fogok élni. Akkor aztán többet leszünk együtt, Philip, s talán jobb barátok is.

Éreztem, hogy szemem könybe lábad.

— Óh, bár ugy lenne! kiálték föl. — Bár visszajönne és elfoglalná igazi helyét az emberek közt, apám! Olyan keveset látok, a ki önnel összehasonlítható lenne!

És ezzel igazat mondtam. Eléggé tanult voltam ahhoz, hogy méltányolni tudjam az ő nagy tudományát, finom műveltségét, és elég közel álltam hozzá, hogy minden vonásában és mozdulatában fölismerjem a nemes, előkelő modoru férfit. Fiatal volt még és én reméltem, hogy életének hátralevő részét még jól használhatja föl. Éreztem, hogy olyan fényes tehetségeket bűn ugy elrejtteni, mint ő eddig tette.

Mosolygott gyermekes fölhevülésemre és bókomon.

— Nos, majd meglátjuk, Philip, mi hatása lesz az időnek és légváltásnak, mondá. — Lehet, hogy föltámadnak bennem a régi ábrándok és vágyak, hogy elfeledem a régi bánatot és szégyent, szeretetet és gyűlöletet. Ha nem, Torwood mindig megmarad számomra.

— De mielőtt elmegy, apám, szólék remegve, nem mondana magáról valamit? Férfi vagyok már, meg tudnám érteni; és ön olyan messzire, olyan sok időre megy el! Ha valami baj történék, fogok-e önről valaha többet tudni, mint most?

— Gracénél irományok vannak, a melyek — halálom esetén — minden szükségéről fel fognak világosítani, viszonzá szeliden. — Egyéb-iránt utasítást adtam neki, hogy szükségleteidről kellően gondoskodjék. Teljesen megbizom bened, Philip. Élj úgy, a hogy akarsz és a mint kedvet tartja. Folytasd önként választott pályádat, ha tetszik, de annyit megmondhatok, hogy munkalkodásra nincs föltétlenül szükséged. Ha visszajövök, majd határozunk jövőd felett. Most pedig, isten veled.

Elutazott. Megígérte, hogy irni fog, s meghagyta, hogy én bizonyos helyekre intézzem leveleimet, a honnan utazásai közben talán megkaphatja, mert kitüzött utitervhez nem akarja magát tartani. Én pedig azt gondoltam el magamban, hogy mire visszajön, én talán már meghalva, eltemetve és rég elfeledve leszek!

Ebben a borus lelki állapotban igazi áldás volt rám nézve a derús kedvü Valentin Estmere barátsága, a kinek mindent elmondtam s a ki csakhamar meleg vonzalommal viseltetett irányomban. Egy izben szóba hozta anyját is, a kivel — ugymond — nem sokára meg fog ismertetni, de a ki most hat hétre Malvernebe ment nyaralni.

— Meglásd, szeretni fogod anyámat, és ugy hiszem, ő is megszeret téged. Az ilyen barna, komoly arczu emberek tetszenek neki.

— És te nagyon szereted őt?

Valentin vidáman kaczagott.

— Szeretem-e? Mindene vagyunk egymásnak.

— Milyen ő?

— Hogyan irhassa le egy fiu az édes anyját? Nekem ő a legszebb, legnemesebb nő; de minden nőt ilyennek kell tartani, a ki úgy szereti az embert, mint ő engem... De ime, dicséreteim elszomorítanak téged, eszembe kellett volna jutni, hogy te sohasem ismertél anyát. Beszéljünk másról.

Én szívesen hagytam abba a tárgyat, s a művészetre, Valentin jövőjére tereltem a beszélgetést.

Egyszer, a mint a New-Bond-Streeten együtt sétáltunk, egy vendéglő előtt egy magas, napbarnított arczu, szakállas férfit pillantottam meg, a kiben azonnal Lord Rothwellre ismertem, bár csaknem tíz éve mult már, hogy nem láttam.

Nem az én hibám volt, hogy nem találkoztunk. Lord Rothwell ezalatt valahol a világ tulsó végén járt. Számtalanszor tudakozódtam felőle bankárjánál, valahányszor iskolai éveim alatt Londonba jöttem; de ő épp akkor volt mindig távol, mikor kerestem. Mialatt azon tűnődtem, hogy megszólítsam-e, Valentin fölkiáltott:

— Nini, Lord Rothwell! Nem is tudtam hogy visszajött!

S azzal átsietett az utca tulsó felére és melegen szoritott kezét az utazóval, ki, mikor én is odaértem, ezt mondá:

— Hisz ön egész ember lett, Valentin! És éppen olyan, a milyennek előre képzeltem — úgy hasonlít az édes anyjára! Igazán örülök, hogy láthatom, kedves fiam.

A mint odaértem, Lord Rothwell kíváncsian nézett reám.

— Barátja? kérdé udvariasan Valentintől.
Elnevettem magamat.

— Hát elfeledett, Lord Rothwell? mondám nevetve. Nem emlékszik a tengeri betegséget kapott Mr. Dunstablere, meg arra a fiura, a ki önöket partra szállította?

— Ni, Philip kapitány! kiáltott föl jókedvüen Lord Rothwell, kezét nyujtva. — Ön is megnőtt és megváltozott. Ki ismerne a szakállas férfiban az egykori fiura? Pedig a szeméről meg kellett volna ismernem. De . . . folytatá, komoly és egyuttal meglepett arczkifejezéssel nézve rólam Valentinre, — hogyan van az, hogy együtt látom önöket? Mióta ismerik egymást?

Mind a ketten elneveltük magunkat.

— Nem igen régóta, felelém. Csak pár hete. Egy közös barátunk mutatott be egymásnak.

— Ha van valami hiba a Norris jellemében, vagy valami bibéje, a melyet titkolnia kell, kérem, Lord Rothwell, világosítson fel, hogy idejekorán szakithassak vele, mondá Valentin tréfás komolysággal.

— Nekem is az a kérésem, tóditám én.

Lord Rothwell hallgatott néhány pillanatig, s azután igen komolyan mondá:

— Semmi okot sem látok arra, hogy tartós barátságot ne kössenek. Illeni látszanak egymáshoz . . . Valóban, nem szól ellene semmi józan ok.

— Köszönjük alásan, viszonzá Valentin, kinek a tisztelet-adás nem volt erős oldala. Ez szép öntől, bennünket pedig megnyugtat!

Lord Rothwell jó néven vette a tréfát s behívott bennünket szivarra és pezsgőre. Egy óra hosszat csevegtünk vele, s ő Ázsia belsejében tett utazásáról beszélt nekünk s kijelenté, hogy többet már — legalább egyelőre — nem utazik. Reményét fejezte ki, hogy többször fog bennünket látni.

Mikor Valentin távozni akart, őt elbocsátotta, de engem ott fogott, hogy beszélni akar velem.

— Az új ismerős kiüti a nyeregből a régit; no de nem baj — én nem vagyok féltékeny! mondá Valentin és magunkra hagyott.

Lord Rothwell másik szivarra gyujtott s kérdezősködött életmódom, terveim és apám felől. Magamra nézve, mikor mindent elmondott, sem tanácsot, sem véleményt nem nyilvánított. Apámat illetőleg, mikor közöltem vele elutazását, csak azt kérdezte, hogy mikor fog visszajönni.

— Ugy hiszem, két év múlva, felelém, s másra tereltem a beszélgetést. Lord Rothwell

mindössze egyszer látta apámat, nyolcz évvel ezelőtt. Nem lehet tehát reá nézve érdekes, róla beszélgetni.

— Látta már a Valentin anyját? kérdé tőlem.

— Még nem, de Valentin megígérte, hogy bemutat neki, mihelyt hazajön.

— Helyes. Menjen is el Lady Estmerehez. Igen kellemes barátnőt fog benne találni.

— Valentin szenvedélyesen szereti anyját.

— Azon nem fog ön csodálkozni, ha Lady Estmeret megismeri, mondá Lord Rothwell, s hangja nekem azt árulta el, hogy vagy szereti vagy szerette valamikor azt a nőt.

Elváltunk egymástól, s ő a lelkekre kötötte, hogy mielőbb mutattassam be magamat a Valentin anyjának.

Országos Széchényi Könyvtár

IV.

A bemutatás nem sokára meg is történt. Az első, a mi Lady Estmereben feltűnt, rendkívüli szépsége volt. Finomitott női mása volt fiának s olyan sugár és leányos termetű, hogy szinte neveltségnek látszott, őt egy felnőt看 ifjú anyjának tartani. De ez csak első pillantásra volt így, s arczkifejezése, a vonások minden szépsége és üdesége mellett is elárulta korát. Csodálatos szép,

szelid nézésű szemei voltak, de legfeltűnőbb volt rajta tömött, puha, hosszú haja, mely valami természeti sajátosságnál fogva egészen meg volt fehérredve. S ez a hófehérség olyan tökéletes kerete volt annak az arcznak, hogy hozzáillőbbet képzelni sem lehetett.

Annak ismertem meg, a kinek Valentin dicsérte, s nem találtam túlzottnak azt a kifejezését, hogy «a legszebb és legnemesebb nő a világon». Első látogatásom alkalmával az Estmere-házban egy fiatal leánynyal is megismerkedtem, a Valentin unokatestvérével, kit Lady Estmere Malverneből magával hozott. Claudine Neville árva leány volt, s mint utóbb megtudtam, Lady Estmere őt régóta Valentinnek szánta. Unokahugának és fiának házassága volt. legkedvesebb reménye. És Claudine, a menyire az első találkozáskor megismerhettem, olyan bájos és kedves volt, hogy csodálkoztam, hogy a különben beszédes Valentin eddigelé sohasem említette nekem jegyesét.

Lady Estmere közölte velem, hogy Lord Rothwell melegen ajánlott a figyelmébe s annyi dicsérőt mondott rólam, hogy ő valóban vágyott megismerni. Társalgás közben, a mint négyen együtt ültünk, szóba jött az én magányos otthonom, a melyben gyermekéveimet töltöttem, s el kellett beszélnem egész életem folyását. Ékesszóló lehettem ez egyszer, mert észrevettem, hogy nemcsak Lady Estmere, de a fiatal leány is rokonszenves, meleg érdeklődéssel hallgatja elbeszélé-

met, sőt Claudine csodálkozását fejezte ki, hogy ilyen élet költővé nem tett — a mi Valentinnek kellő alkalmat adott arra, hogy fiókban tartogatott ifjúkori verseimet és tragédiáimat csufolgassa.

A következő hetek alatt számos izben látogattam el a Lady Estmere házába, ki egyre rokonszenvesebben fogadott. De nem csupán ő érette, hanem Claudineért mentem oda. Új érzelem támadt bennem, a melyet eddigelé nem ismertem, s a mely, midőn létezésének tudatára ébredtem, álmatlanságot és lelki gyötrelmeket okozott. Szerettem legkedvesebb barátomnak a jegyesét!

És egyszerre csak változást vettem észre a Claudine modorában is. Nem volt többé olyan fesztelenül nyilt és szeretetreméltó, mint azelőtt. Kerülni látszott s nem felelt nyiltan a kérdéseimre. Azt kellett hinnem, hogy észrevette érzelmeimet és megvet áruságomért. Elhatároztam hát, hogy kerülni fogom, s bármi áron is: de legyőzőm vétkes szenvedélyemet. Napokig nem mentem el hozzájuk, s Valentin, ki látta, hogy rossz színben vagyok, azt tanácsolta, hogy a következő héten menjek el vele és anyjával Bournemouthba, a hol egy hónapot szándékoznak tölteni. A tengeri levegő nekem mindenesetre jót fog tenni.

Valóban szükségem volt erre a légváltásra s elfogadtam a meghívást. Claudine úgy sem lesz ott, tehát semmitől sem kell tartanom. De csalódtam. Claudinének, ki Shropshirebe volt

menendő, már ki is volt tűzve az elutazása szombatra, midőn az ezt megelőző csütörtökön Valentin fölkerít, hogy kísérjem haza unokatestvérét egy délutáni hangversenyre, mert neki, kinek ez kötelessége volna, halaszthatatlan dolga van.

És én, ki még azt is kerülni akartam, hogy a leánytól búcsút vegyek, dobogó szívvvel voltam kénytelen a hangversenyre elmenni s azt mellette végighallgatni. Valentin elvált tőlünk, mi miatt Claudine boszankodni látszott, s mi ketten gyalog indultunk hazafelé. Meglehetősen hallgatagok voltunk mindketten. Csak mikor már közel voltunk utunk céljához, kezdtünk voltakép beszélgetni.

— Miért nem láttuk már olyan régóta? kérde Claudine.

Dadogtam valamit, hogy sok dolgom volt, de ő nem igen látszott szavamnak hinni.

— Valentin azt mondja, hogy ön nem igen jól érzi magát. Igaz?

— Ugy hiszem, csak egy kis tengeri levegőre van szükségem. Megigérttem Valentinnek, hogy a jövő héten Bournemouthba megyek velök.

— Mondotta. Nagynéném örömmel hallotta. Ő nagyon megkedvelte önt, Mr. Norris. S ezt hizelgőnek tarthatja magára nézve.

— Annak is tartom. Lady Estmere egyike a legkedvesebb nőknek, a kikkel valaha találkoztam.

— Valóban az, Mr. Norris. Régente nagy bánata volt: ezt tekintetéből és hangjából is ki-

találhatta ön. Olyan kevés barátja van, hogy igazán boldog vagyok, ha látom, hogy új és — reményilem — igaz barátja akadt. Mert ön igaz barátja lesz, nemde, Mr. Norris, akár jót, akár rosszat hall is felőle?

— Rosszat Lady Estmereről alig hihető, hogy hallani lehetne valaha, viszonzám, csodálkozva a leány komolyságán.

— Lehet. De ime, hazaértünk. Nem jön be egy csésza téára?

— Köszönöm — mondám határozottan — ma nem.

Nem unszolt. Nyilván sejtette látszólagos udvariatlanságom okát.

— Hanem, folytatám, — ezt az alkalmat bucsúzásra kell fölhasználnom. Attól félek, elutazása előtt már nem fogom önt látni. S lehet, hogy évek múlnak el, a míg ismét találkozunk. Fog-e néha rám gondolni?

Haragudtam magamra azért a hangért, a melyen ez utolsó néhány szót mondtam, de nem tehettem róla. Bucsúztam!

— Shropshireből hova fog menni? kérdém aztán, hogy mondjak valamit.

— Nem is megyek Shropshirebe, viszonzá Claudine nyugodtan. — Egyik barátnőm, mint tegnap este értesültem, megbetegedett, és ezzel minden tervem megváltozott.

— De ha innenszombaton elutazik, hova megy?

— Nem utazom el szombaton. Nagynéném

rábeszéit, hogy menjek el vele Bournemouthba; így hát, Mr. Norris, ha ön is eljön, látni fogjuk egymást.

Le voltam sujtva. Ereimben vadul száguldott a vér. Alig tudtam, hogy mit beszélek.

— Nem mehetek, nem fogok elmenni! kiálték föl. — Óh ez sok!

Claudine lesütötte szemét. Nem kért magyarázatot különös szavaimért.

— Akkor, úgy hiszem, bucsuznunk kell, mondá lágy hangon, kezét nyujtva.

— Igen, bucsuznunk kell. Isten vele, Claudine! Ön jól tudja, hogy miért nem mehetek Bournemouthba. Barátja vagyok Valentinnek és becsületes embernek tartom magamat. Claudine, ha még egy napot töltök az ön közelében, meg fogok feledkezni barátságáról, becsületről, minderről — szerelmemért! Bocsásson meg . . . isten áldja!

Nem kívántam feleletet s nem is vártam reá. Megfogtam kezét egy pillanatra, azután elbocsátottam és továsiettem, hátra sem nézve. Boldogtalanabb ember, mint én, sohasem átkozta még sorsát!

Harmad- vagy negyednap Estmereék elutaztak. Valentinnek megígértem, hogy a hét vége felé utánok megyek. Szinte szabadabban lélekeztem, a mint a városból távol tudtam őket. Azután szórakozást kellett keresnem, s ezt a klubban véltem föltalálhatni, a játékasztal mellett,

melynek néhány éjszaka után ismeretes alakja lettem. Éjszakáról éjszakára ott ültem, belemélyedve a whistbe s azt gondolva, hogy feledni kezdem Claudinet. Valentinnek megírtam, hogy lehetetlen ígéretemet megtartanom: nem mehetek hozzájuk. Ő erre egy mérges kis levelet irt, a melyre napokon át nem mertem válaszolni.

Tiz-tizenkét nappal Estmereék elutazása után, midőn egy este klubbomba fölmentem, a szalonban tiz-tizenkét embert találtam, élénk társalgásba merülve, vagyis inkább egy előttem ismeretlen, nyilván új jövevénynek az elbeszélését hallgatva, ki a kontinensen átélt kalandjait beszélte el, még pedig — bár sokszor bántó cinizmustal — oly érdekesen, hogy én is helyet foglaltam és hallgattam.

Negyvenöt éves ember lehetett, elegánsul öltözve s tartásáról ítélve, katonaviselt ember. Vonásai finomak voltak, de egész arczkifejezése inkább visszataszító, semmint megnyerő; hajzata szőke, szeme kék és hideg. Hogy sokat élt, az meglátszott az arczán; hogy az elfásulásig kimerítette az élet gyönyöreit, azt szavai bizonyították. Ösztönszerű ellenszenvet éreztem iránta.

Egy ismerősöm, a ki legközelebb ült hozzám, kérdésemre megmondta, hogy Cheshamnek hívják, most jött haza Franciaországból s kitünő és szenvedélyes játékos.

Csakhamar összeverődött egy négyes whist-társaság, a melynek én is tagja voltam, bár mint

kezdő, alig mérkőzhettem Cheshammel. A mint a játszó-szobába átmentünk, észrevettem, hogy Chesham béna a jobb lábára. Nem használt ugyan botot, de nehezen és vontatottan járt.

Játszottunk. Chesham meglehetősen hányavetiséggel viselte magát a többi játékosokkal s velem szemben is, a mivel annyira felboszantott, hogy örömet nyertem volna tőle, csakhogy veszítsen. Időközben egyre többen jöttek be, s Chesham, ki igen merész játékos volt, kedve szerint tarthatta a felajánlott fogadásokat.

A játék egyik szünete alatt valaki azt kérdezte tőlem, hogy Rothwell visszajött-e már Sommersetshireből.

— Hát itthon van az a mihaszna? kérde Chesham, föl sem nézve a kártyájáról.

— Ah, el is feledtem! szólt ismét az előbbi ember. — Neki is volt valami köze ahhoz a szerencsétlen esethez.

S czombjára mutatott.

— Igen, mondá Chesham mérgesen, — neki meg annak a másik bolondnak. De én kiállottam mind a kettőjüknek.

— Chesham kapitány, szóltam most én, — sziveskedjék megjegyezni, hogy Lord Rothwell nekem barátom.

— Igen? viszonzá amaz hidegen, — nos hát akkor elmondhatja neki a mit mondtam. Ön oszt.

Tovább játszottunk. Nem akarom részletezni

e reám nézve szomorú emlékü estét. Legyen elég csak annyit mondanom, hogy a játék szenvedélye s az ember iránt való ellenszenvem annyira elragadott, hogy nemcsak minden pénzemet, a mi nálam volt, föltettem és elvesztettem, hanem még háromezer fontjával adósa is maradtam Cheshamnek, a kinek megígértem, hogy harmadnap fizetni fogok.

Háromezer font! Rémülettél, kétségbeesetten gondoltam el a rengeteg összeg nagyságát, a mint a hűvös éjszakán haza felé ballagtam. Honnan vegyek én ennyi pénzt? Apám isten tudja hol jár, s szinte nevetséges föltenni, hogy Mr. Grace helyettem ekkora összeget fog lefizethetni. De mégis csak hozzá kell fordulnom.

Álmatlanul töltött éjszaka után, mely alatt keserű szemrehányásokat tettem magamnak könnyelműségemért, a reggeli órákban elmentem Mr. Gracehez. Nyugodtan hallgatott végig, de mikor az összeget megneveztem, szinte megijedt.

— Háromezer font, Mr. Philipp! kiáltott föl. — Azt hittem, legfőlebb száz-kétszáz fontról lesz szó . . . Hogyan veszíthetett ennyit?

Elmondtam, hogy tisztességes játékban, becsületszóra vesztettem el az összeget s föbbe kell magamat lőnöm, ha nem fizethetek. Mr. Grace e részben megnyugtatótt. Megígérte, hogy másnap kezembe adja a pénzt, de némi meglepetést árult el, midőn megneveztem a sánta kapitányt. Meg-

jegyzést azonban nem tett, s csak azt mondta, hogy mihelyt Cheshamet kifizettem, rögtön mondjak el Lord Rothwellnek mindent.

Másnap megkaptam a pénzt, elzártam lakásomon s ebédelni mentem a klubba. Nagy boszúságomra Chesham is ott volt, s úgy tetszett, mintha furcsa szemmel nézegetne rám. Oda mentem s kérdeztem tőle, hogy itt lesz-e ma este, mert szeretném neki a pénzt átadni, mely otthon van lakásomon. Ajánlkoztam, hogy akár miudjárt ebéd után is elhozom, ha ugyan velem nem jön.

— Az Albermale-Streeten lakik? kérde s midőn igennel feleltem, azt mondá, hogy neki is arra van dolga; eljön hát velem, s megkimél a fáradságtól. Estére ugy sem jöhet el a klubba.

Az ebéd végeztével csakugyan velem jött. Lakásomra érve, a mint a szalonba bevezettem, Valentint találtuk ott, egy pamlagon heverészve és szivarozgatva, mintha csak otthon volna. Valentin látva, hogy vendégem van, távozni akart, de kértem, hogy csak maradjon, mert Chesham kapitánnyal csak pár pillanatig lesz dolgom.

Valentin hát hátat fordított nekünk s a képeket nézegette a falon, mialatt Chesham leült s én a boritékban készen tartott pénzt kivettem a szekrényből s odaadtam neki. Szó nélkül tette zsebébe. Mialatt vele még néhány szót váltottam és udvariasságból sherryvel is megkináltam, Valentin folyvást a képeket nézegette köröskörül a

falon s mintegy szándékosan folyvást háttal fordulva vendégem felé.

A kapitány aczél-kék szeme megvillant, a mint azt a széles hátat nézegette s gonosz mosoly vonult el arczán.

— Mr. Estmere, szólalt meg egyszerre az ő érczes kemény hangján, — ön engem nem lát-szik ismerni.

Valentin megfordult.

— De igen, Chesham kapitány, mondá nyugodtan, — n a g y o n jól ismerem önt.

A sánta ördög még gonoszabbul mosolygott, mint az imént s nem látszott elérteni akarni a fiatal ember nyomatékos utolsó szavait.

— Akkor hát miért nem beszél velem?

— Hát szoktunk mi egymással beszélni?

— Nem, mondá Chesham, fölállva s botjára támaszkodva, — de mivel anyjának rokona vagyok, jogom van megkivánni, hogy ön l e g g a l á b b megismerjen, ha összetalálkozunk.

Valentin fenhéjazóan nézett rá.

— Kérem, hagyja ki a dologból Lady Estmeret, mondá. — Hogy ön távoli rokona, azt tudom, de fentartom magamnak a jogot, hogy ne vegyem tudomásul.

A sánta ördög egy-két lépéssel közelebb ment a fiatal emberhez, s arczának valóban kaján kifejezése volt, a mint ránézett, s nyomatékos, érczes hangon mondá:

— Lehet köztünk más rokonsági viszony

is, Mr. Estmere . . . közelebbi rokonság, a melyet mások igenis tudomásul fognak venni.

Valentin végzetetlen megvetéssel nézett rá vissza.

— Nem értem önt, Chesham kapitány, mondá.

— Ha valamikor találkozik Sir Laurence Estmererrel, s őt apjának szólítja, ő valószínűleg fel fogja önt világosítani, hogy nem igényli öntől ezt a kedves megszólítást, mely egy Chesham nevű uri embert illet meg!

— Ez hazugság! mondá Valentin alig valamivel erősebb hangon, mint máskor, de a mint a szót kimondta, jobb kezével neki is ütött Cheshamnak, ki elkábultan és vérezve bukott fel, fejét bele ütve szekrényem középső üvegtáblájába s legalább husz font ára ódon porcellánt téve tönkre.

Engem annyira meglepett és megdöbbenett ez a dolog, hogy néhány pillanatig mozdulni sem birtam.

— Szedd föl ezt a ficzkót, mondá Valentin.

Fölemeltem, székre ültettem, kezébe adtam a botját s vártam a történendőket. Chesham nem volt sulyosan megsérülve s pár percz mulva körül kezdett nézni. Első dolga volt, megtapogatni az oldalzsebét, hogy benne van-e a pénz, a melyet tőlem kapott. Azután fogta kalapját s indulni készült. Én sajnálatomat fejeztem ki, hogy ez a dolog az én házamban történt, de ő reám

sem ügyelt, hanem az ajtóban megfordult s így szólt Valentinhez:

— Tíz évvel ezelőtt azért az ütésért lelőttem volna önt, mint a kutyát. De van ennél hathatósbab boszu is. Meg fogja látni nem sokára!

— A nyomorult! mondá Valentin, mialatt a sánta ördög lebicczegett a lépcsőn. — A nyomorult! Ismered anyámat, Philip, s fölfoghatod, hogy ez a gazember mily feketelelkűen hazudik. Az én anyám a legtisztább és legszentebb nő, de még egyike a legbüszkébb nőknek is a világon. Ez a galád ráfogás igazán neyetséges!

Teljesen osztoztam véleményében, habár családja történetét nem ismertem. A Chesham szavaiból egyébiránt világos volt az, hogy a Lady Estmere férje életben van.

Országos Széchényi Könyvtár

V.

Valentin csakhamar visszanyerte természetes modorát: anyja jószágában való hite nyilván olyan rendületlen volt benne, hogy a Chesham aljas rágalma nem is zavarta meg tulságosan. Segített összeszedni a porcellánokat s azután előadta, hogy miért jött. Mindnyájan igen rossz néven vették tőlem, hogy nem mentem el Bourne-mouthba; ő tehát eljött, hogy felvilágosítást kér-

jen elmaradásomért. Egyik szó a másikat hozta s az a könnyed, rám nézve csaknem bántó hang, a melyen Valentin, szokása szerint, Claudineről beszélt, annyira fölingerelt, hogy szinte önfeledten megvallottam neki jegyese iránt való szerelmemet.

Valentin azzal lepett meg, hogy örömmel fogadta ezt a vallomást s azután közölte velem a nagy titkot, hogy ők bizony már fél évvel ezelőtt, mielőtt Claudine engem ismert volna, elhatározták, hogy nem lesznek egymáséi, de anyjoknak mindez ideig nem mertek szólni. Eljöhetek hát Bournemouthba bátran. Ő elő fogja készíteni anyját az én nyilatkozatomra s nekem majd sürgönyöz, hogy jöhetek. A mi Claudinet illeti, vele természetesen magamnak kell beszélmem.

Boldogan váltam el tőle, s aztán másnap reggel Lord Rothwellhez siettem, hogy Mr. Gracenek tett ígéretem szerint meggyónjam neki bűnömet. Lord Rothwell még mindig fogadóban lakott, s otthon és munkában találtam. Nyájasan fogadott s komolyan hallgatta végig a kinos vallomást. Természetesen nem mulasztotta el, hogy atyai intelmeket ne adjon.

— Örülök, monda végül, — hogy közölte velem ezt a dolgot.

— Mr. Grace megígértette velem, hogy szólni fogok önnek.

— Miért ígértette meg?

— Mert azzal a pénzzel Chesham kapitány-

nak tartoztam. Mr. Grace azt mondta, hogy ön jól ismeri azt az embert.

— Chesham! kiáltott föl Lord Rothwell. — Es éppen ezzel az emberrel kellett összejönnie? Milyen kicsi a világ!

— Tud valamit arról az emberről? kérdém.

— Richard Cheshamról? Tudok egyet-mást, de még többet is szeretnék tudni — valamit, a mit, attól tartok, aligha fogok megtudni valaha... Kerülje azt az embert, Philip, mint a halálos veszedelmet. Elég sok bajt okozott az már.

— Ugy beszél önről, mintha gyülné.

— Nincs rá pedig oka. Csupán az a kifogása lehet ellenem, hogy évekkal ezelőtt segédje voltam egy barátomnak, ki a czombjába lőtt.

— Ki volt az a barátja? kérdém kíváncsian.

Rothwell a szakállát rángatta s gondolkozott néhány pillanatig.

— Nem titok, mondá végre, — akárki is megmondhatja: Sir Laurence Estmere.

— A Valentin atyja?

— Igen, s az én legkedvesebb barátom.

— Chesham tegnap este sértegette Valentin az én lakásomon, a hova a pénzéért jött, s Valentin leütötte.

— Mit mondott a nyomorult? kérdé Rothwell élénken. — Megmondhatja bátran, Valentinnek nincs előttem titka.

Elmondtam az esetet. Rothwell idegesen járt alá s föl a szobában.

— Maga mondta, hallám mormolni. — És én mégsem hihetem, s nem fogom hinni soha! . . . Hazugságnak kell lenni. Az a tiszta, nemes, szent nő nem alacsonyodhatott le ilyen ficzkóhoz, még ha szerette is . . . Óh, ha kicsikarhatnám fekete lelkéből az igazat!

— És Valentin leütötte? kérdé, hozzám fordulva.

— Még pedig remekül. A fejével bezuzta a porcellános szekrényemet.

— Sajnálom a porcellánját, de Valentint nem gáncsolom érte. Csodálom, hogy agyon nem ütötte. Ön az ő helyében megtette volna, Philip.

— Ugy hiszem, igen.

— S úgy tett volna Laurence Estmere is — a Valentin atyja. Meg is akarta ölni, mikor a belgiumi gyepen szemtől-szembe állottak egymással. S én most is azt hiszem, hogy ha még egyszer találkoznak, megöli.

— De Lady Estmere? kérdém.

— Lady Estmere olyan tiszta, mint a napfény, viszonzá Rothwell szokatlan hévvel. Megesküszöm reá . . . Ismertem őt és szerettem, mielőtt még Laurence találkozott vele, s nem szégyenlem megvallani ön előtt, hogy még most is szeretem. Lady Estmere lealacsonyodott volna egy olyan bitanghoz, mint Chesham! Képtelenség. Ön ismeri őt, Philip, menjen és nézzen a szemébe, az arczára, beszéljen vele, szeresse meg, tanulmányozza jellemét, s azután mondja meg, hogy

híheti-e, ha az egész világ erősitené is azt a galád rágalmat.

— Nem híhetem! mondám őszintén.

— Nem, nem is híheti, Philip. Ön szereti őt, vagy mi hamarabb meg fogja szeretni. Bizvást elmondhatom hát önnek mindazt, a mit arról a szomorú esetről tudok. Laurence és neje olyan boldogok voltak, a mint két ember csak lehet. Ha jellemöknek egynémely vonása nem vágott is össze, szerelmök kiegyenlítette azt. Egyszer Laurence, mint az örült, azzal jött hozzám, hogy neje hűtlen lett hozzá. Én csak megvetően nevettem, mert előbb szerettem azt a nőt, mint ő. Szegény voltam s nem volt reményem, hogy vagyont és rangot fogok örökölni; nem vallottam meg hát szerelmemet neki sem. De a Laurence őrjöngését csak nevettem, habár reszkettem — nem azért, mintha a vádat igaznak tartottam volna, hanem mert attól féltem, hogy barátom megőrült. De elméje csak olyan ép volt, mint az enyém, s mikor végre leereszkedtem anyyira, hogy érveljek vele s ő azzal az állítással győzött le, hogy tulajdon szemével győződött meg neje árulásáról, mit tehettem mást, mint azt, hogy egyelőre higgyek neki? Állítását némely apró körülmény igazolni is látszott . . . Attól a naptól fogva nem látta többé nejét. Lehet, hogy Lady Estmere nem is kérte találkozásra, mert épp olyan büszke volt, mint férje. Egy-két hónappal utóbb Laurence magával hívott külföldre, hogy Richard

Cheshammel szembeálljon. Meg kell adnom, hogy a gonosz ember bátran viselte magát. Nem tagadt semmit s szívtelen cinizmussal nyilatkozott késznek az elégtétel-adásra. Azóta sánta, de ez csekély kárpótlás két életnek a rombadöntéseért! . . . most ön is tud mindent, a mit én tudok.

— De hogyan hozhatták kapcsolatba Lady Estmeret Cheshammel?

— Chesham távoli unokatestvére volt Lady Estmerének, viszonzá Rothwell némi vonakodással. — Egy időben, ugy hiszem, jegyben is jártak. Lady Estmere nem ismerhette őt igazi oldaláról, vagy mikor megismerte, szakított vele. Ekkor még nem ismerte Laurence Estmeret. Laurencenek tudomása volt a történekről, s hogy némileg kárpótolja Cheshamet, nyájasan bánt vele, támogatta és gyakran házába is meghívta. Chesham akkor is vendégök volt, mikor az a katasztrófa bekövetkezett.

— Megmagyarázhatatlan dolog! mondám. — És ön mégis meg van győződve a Lady Estmere ártatlanságáról?

— Meg! Az életemet merném rátenni. Barátja volnék-e különben? Haboztam ugyan, mikor Laurence olyan határozottan állította az ellenkezőt; de azután viszontláttam őt. És azt mondom önnek, Philip, hogy ha minden igaz lett volna is, ha ő csakugyan megcsalta volna legjobb barátomat, ha valóban lealacsonyodott volna is ahhoz a bitanghoz: még azután is, hogy férje elüzte,

keblemre öleltem volna azt a nőt, s ha nem tiszteltem volna is, szeretni tudtam volna, mint soha még férfi nőt nem szeretett! . . . Talán ilyen gondolat járt akkor a fejemben — fiatal voltam még, s ő egyedül állott a világon — de ha volt ilyen gondolatom, tiszta szemének első pillantása örökre eloszlatta azt . . . Feledje el őrzöngő beszédemet, Philip, tevé hozzá. — Az utazásban töltött évek kijózanítottak azóta, s a mi volt, az elmúlt. Lady Estmere és én egyedül csak régi kedves barátok vagyunk s azok is maradunk mindhalálig . . . Mikor fogja őt látni, Philip?

— Reménylem, holnap vagy holnapután elmegyek Bournemouthba, mondám elvörösödvé.

— Jó, emlitsen engem is; lehet, hogy egy-két napra leándulok hozzájuk . . . Igaz, Philip, Claudinenek ne udvaroljon, mert őt Lady Estmere Valentinnek szánta.

— Valentin mindenben szerencsés, mondám, kalapom után lehajolva, hogy újabb pirulásomat elrejtsem.

— Nem mindenben, mondá Rothwell nyomatékosan. — Isten áldja meg, Philip. Aztán vigyázzon magára — ne kártyázzék többet.

Eltávoztam, s másnap megkaptam a Valentin sürgönyét, mely csak ebből az egy szóból állott: «Jöhetsz.» De milyen sokat mondott nekem ez a szó! Nem szerelmi történetet írok itt meg, nem is beszélem el hát azt a boldog két hetet, melyet Bournemouthban töltöttem, miután szerelmi

vallomásomat megtettem. Claudine azt mondta, hogy az első estétől fogva szeretett, a mint megismert. Lady Estmere — mondanom sem kell talán — fia helyett, a kit Claudine szívében helyettesítettem, fiának fogadott. Milyen gyorsan telt el az a két hét!

Lady Estmere vissza volt térendő a városba, Claudinenek pedig egy barátnőjét kellett meglátogatnia. Valentin és én elfogadtuk lord Rothwellnek egy meghívását, hogy menjünk el hozzá vadászni éjszaki Angliában fekvő birtokára. Augustus lévén, időnk volt hozzá elég. Valentin egy gyalog-utazásról ábrándozott, mely alatt tájképeket rajzolna s majd a lord Rothwell házában kifestené. De nekem még dolgom volt előbb. Claudine jegyesem volt ugyan, de frigyünk nem volt helybenhagyva. Szükségünk volt az ő gyámja beleegyezésére. A mi engem illet el fogok menni Mr. Gracehez, s megtudok tőle magamra nézve annyit, a mennyit csak lehet. De akár kapjuk meg a gyám beleegyezését, akár nem, legfőlebb csak egy évig kell várnunk, mire Claudine nagykorú lesz s nem függ többé senkitől, s mire apám haza jön utazásából.

Boldog voltam és biztosítottanak tekintettem jövőnket.

Különös, hogy éppen Rothwell volt az, ki boldogságom napfényére árnyat borított.

— Nagyon sajnálom azt a dolgot, mondá nekem, midőn Bournemouthba jövet mindenről ér-

tesült s én két napi ott tartózkodása után elki-
sértem a vasuthoz.

— Vagyis azt akarja mondani, Lord Rothwell,
hogy örül?

— Nem, nagyon sajnálom. Zavart és bo-
nyodalmakat látok előre. Ez a házasság sem nem
kivánatos, sem nem megfelelő.

— Ki részéről nem az? kiálték föl büszkén.

— Ne tüzeljen, Philip. - Én csak úgy beszé-
lek, mint barátjok. Tudom ugyan, hogy szavaim-
nak nem sok haszna van, mert némely dologban
ön éppen olyan csökönyös, mint . . . no, mint egy
öszvér. Ezt már fölismertem . . . De, reménylem,
még nem gondol az egybekelésre.

— Nem, felelém sohajtva, — nem is tudom,
hogy apám visszajöveteléig hogyan volna ez
lehetséges.

— Bizony bajosan. Mert önnek alig lehet
arcza ahhoz, hogy nőül vegyen egy olyan leányt,
mint Miss Neville, a kinek körülbelől ezer font
évi jövedelme van, holott ön egy fillért sem
mondhat tulajdonának.

— Igaz. Várnom kell, a mig apám valaminő
jövedelmet biztosít számomra, vagy pedig én
szerzek valaminőt.

— Helyes. Ne is számítson addig semmire,
mig atyjával nem beszél. Ó, ha jól emlékszem,
némely dologban igen sajátos felfogásu.

— Valóban az. De Claudinet lehetetlen lesz
meg nem szeretnie.

— Az apák nem a fiok szemeivel néznek, Philip . . . Ne gondolja, hogy rosszalom választását. Claudine igen szép leány. Én csak azt akarom önnek mondani, hogy legyen elkészülve minden eshetőségre. Ezen a világon kevesen érik el a szívök vágyát . . . Beszéltem Claudinenel is, a ki szintén csaknem olyan makacs, mint ön. De attól félek, hogy igaz prófétának fogok bizonyítani. Pedig, ha a körülmények megengednék, nagyon szeretném önöket egyesülve látni.

Ezek az utolsó szavak sokkal nyugtalanabbá tettek, mint az eddigiek.

— Ön talányokban beszél, Lord Rothwell, mondám. Nem értem, hova céloz. Csak azt tudom, hogy én és Claudine szeretjük egymást!

— Igaz, talányokban beszélek. De az élet, a szerelem s minden egyéb nagyobbára talány . . . De most, isten vele, s ne feledje, hogy i-sejére vendégemnek ígérkezett Valentinnel!

VI.

Bármit mondott is Lord Rothwell, tervünket, mely boldogságunkat volt biztosítandó, nem ejt-
hettem el. Claudinenel egyetértve elhatároztam,
hogy elmegyek gyámjához, egy Gore nevű, nyu-
galomba vonúlt tábornokhoz, ki Cheltenhamben

lakott, s kitől majd forma szerint megkérem gyámleánya kezét.

De mit mondjak neki? Mi vagyok? Mi a vagyonom? Mik a kilátásaim azon kívül, hogy kezdő ügyvéd vagyok? Okvetlenül Mr. Gracehez kell tehát előbb elmennem, hogy megtudjak tőle valamit. Elképzzelhetni boszúságomat és meglepetésemet, midőn azt kellett tapasztalnom, hogy Mr. Grace épp úgy vélekedik, mint Lord Rothwell. Nem beszélt ugyan olyan világosan, mint nemes kliense, de láttam, hogy bántja a dolog. Neki ugyan, mondá, nincs joga beleszólni, legfőlebb csak tanácsot adhat, de mint apámnak régi barátja azt ajánlaná, hogy ne tegyek elhamarkodott lépést és ne kötelezzem le magamat, a míg apám haza nem jön. Modorából azt vettem ki, hogy az ő felfogása szerint apám azonnal el fog tiltani szándékolt lépésemtől.

— Nem volna szives őszintén megmondani nekem, hogy mi kifogás lehet az ellen, hogy Miss Nevillet nőül vegyem? Lord Rothwell is ilyesmit mondott. De én határozott okot szeretnék hallani.

— Lord Rothwell úgy találja, mint én s mint valószínűleg atyjaura is, hogy ez nem összeillő házasság.

— Az isten szerelméért, Mr. Grace, mit akar ezzel mondani? Van-e valami kifogás ellenem, vagy a Miss Neville családjá ellen?

— A Miss Neville családjá kifogástalan, valamint ő maga is. Atyja ezredes volt, anyja Vi-

pont leány, ősi grófsági családnak a tagja. Ő utána örökölt a leány.

— Róla tehát csak kedvezőt tud. Sziveskedjék már most magam felől felvilágosítani.

— Csak azt mondhatom önnek, a mit már mondtam. Neve, mint maga is tudja, Philip Norris. Atyja gazdag ember és sajátságos természetű, szokásu és felfogásu. Várjon, a mig ő hazajön.

— Azt nem fogom tenni, mondám mérgesen. — Ugy hiszem, apám biztosíthat számomra valaminő jövedelmet, ha megházasodom.

— Ha tetszik neki, módjában van, hogy megtegye.

— Irok tehát Melbourneba. Utazása közben ott is megfordul s megkaphatja leveletem. Megírom neki, hogy eljegyeztem magamnak Miss Nevillet, s reménylem, ha visszajön, lehetővé fogja tenni, hogy jegyesemmel mielőbb egybekeljek.

— Ez a leghelyesebb, a mit tehet, Mr. Philip.

— Holnap pedig kimegyek Cheltenhambe a Miss Neville gyámjához. Szükséges, hogy felelni tudjak, ha kérdez.

— Már pedig *fogja* kérdezni, ha lelkiismeretes gyám.

— Nos, Mr. Grace, mivel ön nem akar további felvilágosítást adni, ugy hiszem, legjobb lesz, ha a gyámot feleletért önhöz utasítom.

— Az nem lenne helyes, Mr. Philip. Ha Mr. Norris nem mondta meg önnek, hogy mennyi

vagyona van és ön mire számíthat, nekem ebből csak azt lehet következtetnem, hogy alapos oka volt a titkolózásra, s így én, mint jogi tanácsosa, bizonyára nem adhatok felvilágosítást az ő ügyeiről senkinek. A kérdezőt csak is ő hozzá lehet utasítani. Én, kedves fiatal barátom, egyáltalában nem kívánok ebben a dologban szerepelni.

Ezzel bocsátott el Mr. Grace, azt a meggyőződést keltve és erősítve meg bennem, hogy életem körül valami titok lapang, melynek földérintésétől — bármennyire ohajtottam is — csaknem rettegteni kezdtem. De nem akartam tovább élni ebben a bizonytalanságban. Inkább kiteszem magamat annak, hogy apám sértve érezze magát, de bizonyosat akarok tudni, mihelyt ismét találkozunk.

Három, teljesen azonos levelet irtam meg, világosan és félreérthetetlenül megmondva, hogy találkoztam egy leánynyal, a ki hitvesem lesz. Nem bocsátkoztam tulságos dicséretetekbe, nem festettem lángoló szinekkel imádoztam bájait, de kétségtelenné iparkodtam tenni apám előtt, hogy boldogságom forog szóban.

A leveleket három különböző helyre címeztem, a melyeket apám elutazása előtt megnevezett volt, hogy ott esetleg meg fogja kapni leveleimet, ha utja arra viszi. De utóbb megtudtam, hogy a levelek megírása kárba vezett fáradság volt. Lelkemet ilykép megnyugtatta, összeszedtem bátorságomat, hogy elibe álljak a tábournoknak.

Másnap reggel elmentem Cheltenhambe. Az uton azon gondolkodtam, hogy miként kezdhetném hadműveleteimet legczélszerűbben, s mindenféle alkalmas mondásokat gondoltam ki magamnak, melyek a helyzetnek megfelelők lennének.

Mint már említettem, Gore tábornok volt az ellenfél neve. Gyakran ingerkedtem Claudinenel, hogy olyan harczias hangzásu nevet viselő gyámja van. De most komolyan kívántam volna, hogy valami békésebb polgári foglalkozásu emberrel lenne dolgom. Visszaemlékezni iparkodtam arra, a mit felőle Claudinetől egyszer-másszor halloztam; de csak az tudott róla eszembe jutni, hogy miként szokott botjával hadonázni, ha a cheltenhami hotel-pinczérekkel vagy bérkocsisokkal volt dolga, a mi néha kellemetlen jeleneteket idézett elő. Házsártos vén embernek kellett lennie.

Azután azon kezdtem a fejemet törni, hogy a tábornok melyik szolgálati ágnak lehetett a képviselője. Ha indiai szolgálatban volt, akkor korán reggel nem szabad hozzámennem. Mert az öreg indiai katonák reggel nagyon veszekedősek. Az éghajlat olyan sajátságos befolyással van rájuk, hogy a mig a reggeli és a lunch élvezete le nem csillapította szervezetöket, nem lehet velök birni. És eszembe jutott, hogy csakugyan Indiában szolgált. Claudine az óralánczán egy furcsa hosszukás érmet viselt, melyet a gyámjától kapott, s mely indiai származásu volt.

Két és három óra közt fogom tehát fölkeresni az öreget, mikor már remélhetőleg jó hangulatban lesz. Ebben állapotam meg, mire Cheltenhambe értem.

Tétlenül barangoltam a csinos, divatos fürdőhelyen, járkáltam, nézelődtem, időközben uzsonáltam, is, s valahogy kihuztam az időt úgy, hogy félháromkor megjelentem a Gore tábornok lakásán.

Bevezettek egy szalonba, s abból a körülményből, hogy minden ablak el volt sötétítve s az asztalon és polczokon szétszórt csecsebecsék és faragványok erős szantálfa-szagot árasztottak, megtudtam, hogy jól sejtettem, midőn a tábornokot indusnak gondoltam. Pár percz mulva belépett a szalonba.

Az első dolog, a mi rajta feltűnt, a pápaszeme volt. Egy darabig lehetetlen volt rajta egyebet is látni. A pápaszem üvegei a legdomborubbak voltak, a minőket valaha láttam. Azzal a kevés természettani tudománnyal, a mit az iskolában szereztem, számitgatni kezdtem, hogy a nap sugarainak hány másodpercze lenne szükségök, hogy ilyen lencséken keresztülhatolva és fókuszba gyűjtve megolvasszák a vasat.

Szeme, vagyis szemének az a része, melyet e nagyító üvegen át kivenni lehetett, olyan rengeteg nagynak tetszett, mint valami mesebeli óriás-szörnyé. Ha az egész kerülete látható lett volna, legalább is olyan nagynak tetszett volna, mint egy téás findzsának a széle.

De a tábornok e mellett még egy másik szemüveget is használt, melyet az optika tanítása szerint úgy tartott kezében, hogy az középre esett rettenetes domboru pápaszeme és az én névjegyem közé. Mély csüggedés vett rajtam erőt: láttam, hogy előnyösnek vélt külsőm ilyen szemek előtt teljesen kárba vész.

Egyébként csakugyan olyan rettenetes vén ember volt, a milyennek képzeltem. Szálas, marcza alak, sas-orr, bozontos szemöldökkel, konok kifejezésű szájjal, szögletes állal, rideg katonás arczkifejezéssel. Óh, Claudine! Claudine! ez sok.

— Mr. Philip Norris, London, Jermyn-Street, miként e névjegyen olvasom, kezdé, szemét és domboru üvegkarikáit a névjegyről rám emelve.

Meghajtottam magamat. Akármit olvasott volna is le arról a névjegyről, nem mertem volna ellene szólni.

— A hampshirei Norrisok közül? folytatá.

— Nem, felelém. — Devonshireből való vagyok.

— Norris nem devonshirei név, mondá a tábornok szigoruan. — Nos, uram, mit kíván tőlem?

És szertelenül megnagyított szemei olyan fürkészően néztek rám, hogy kéjelmetlenül és zavarodottnak éreztem magamat.

— A legutóbbi két hetet Lady Estmerenél töltöttem, a Miss Neville társaságában, ki, úgy tudom, az ön gyámleánya.

— Valóban az. Üzenetet hoz tőle?

— Nem éppen üzenetet. Talán inkább közlést, viszonzám, a tábornok kápráztató hatásu szemei daczára mosolyogni iparkodva. Mi ugyanis, tábornok ur, megismerkedtünk e két hét alatt, s én azért bátorkodtam idejönni, hogy önnel oly dologról beszéljek, a melytől boldogságom — és hozzátehetem: az ő boldogsága is függ.

A tábornok nagy határozottsággal állott föl és csöngetett.

El voltam rémülve. Csak nem akar kiutasítani a házból, mielőtt csak végig is hallgatott?

— Bocsánatot kérek, tábornok ur, kezdém, — azt akartam mondani . . .

— Nagyon jól tudom, uram, hogy mit akar mondani. Több ízben hallottam már ilyesmit . . . Thompson, szólt egy inashoz, ki a csöngetésre belépett, — jelentse Miss Gorenak, hogy rögtön látni kívánom.

— Én olyan kevésbé értek a makacs leányokkal való bánáshoz, hogy ily dolgokban mindig asszonyi tanácsra hallgatok . . . Szelina, ime Mr. Norris — devonshirei Norris, nem hampshirei. Azért jött, hogy Claudinere vonatkozólag valami kérést adjon elő. Azért hivattalak, hogy hallgasd meg, mi mondanivalója van . . .

És azután felém fordulva, hozzátevé:

— Mr. Norris, a hugom, Miss Gore.

Az előttem álló hölgy, ki olyan gyorsan engedelmeskedett a hívásnak, meglehetősen hason-

litott bátyjához, de arcának nyájasabb kifejezése volt és pápaszeme nem volt olyan ijesztő. Én csak örülni tudtam jelenlétének.

Miss Gore meghajtotta magát s leült.

— Nos, szólt a tábornok, most előlről kezdheti . . . Szelina, hallgasd.

— Kevés mondanivalóm van, kezdém. — Mindössze annyi, hogy miután Lady Estmerenél Miss Nevillel megismerkedtem, őt meg is szerettem, s büszkeségemnek vallom, hogy ő viszonozza érzelmeimet. Mind a ketten helyesnek véltük, hogy önnel, mint az ő gyámjával, azonnal tudassuk szándékunkat, s én reménylem, hogy nem fogja megtagadni beleegyezését.

Komoly hangon beszéltem, s úgy láttam, hogy Szelina kisasszony rokonszenvesen hallgatja szavaimat. A nő csak nő marad, még ha ötvenöt éves vénleány is, és olyan rettenetes, nyugalomba vonult vén generális is a bátyja.

Remélni kezdtem . . .

— Ez minden, a mit mandani akart? kérdé a tábornok.

— Igen, tábornok ur, minden, a többit önre kell bíznom.

— Bizonyos benne, hogy nincs egyéb mondanivalója?

S a mint ezt kérdé, rettenetes szemeivel majdnem keresztül szurt.

— Nincs, hacsak az nem, hogy minden

tőlem telhetőt meg fogok tenni, hogy őt boldoggá tegyem.

— Nagyon jól van. Most hát rajtam a sor. Néhány kérdést fogok önhöz intézni, a melyekre lesz szives felelni. Feleleteitől függ majd elhatározásunk . . . Szelina, figyelj.

Roppant furcsán éreztem magamat, mint valami vádlott a bírása előtt.

— Él az atyja, s ha igen, mi a foglalkozása vagy állása?

— Él, és birtokos ember, úgy hiszem nagy vagyona van.

— És anyja?

— Régen meghalt.

— Hogy hívták?

— Sohasem tudtam a leánykori nevét, felelém, s elpirultam, a mint a tábornok meglepett tekintetét láttam.

— Mi az ön foglalkozása?

— Kezdő ügyvéd vagyok. Törvénszéki gyakorlatra készülök.

— Miből él? Van pénze?

— Csak a mit apámtól kapok.

— Mennyi az?

— Nincs meghatározva. Annyit utalványoznak, a mennyire szükségem van.

— Akkor tehát atyja, a mikor neki tetszik, meg is tagadhatja a további pénzeket s önnek nem lesz semmije?

— Ugy gondolom . . .

Boszantani kezdtek ezek a fürkésző, kalmárszerű kérdések.

— Hol lakik az atyja? Devonshireben, mint az imént mondá?

— Ott, felelém mogorván.

— Nagy birtoka van ott?

— Háza.

— Miből áll hát az a nagy vagyona?

A tábornok hanghordozása egyre ijesztőbb kezdett lenni. Most már gunyoros volt.

— Nem tudom, feleltem durczásan.

— Hova irhatok neki?

— Apám most a földgömb tulsó felén jár. Egy év lefolyása előtt nem jön vissza . . . de én nem is kívánok Claudinenel azonnal egybekelni, folytatám. — Be akarom várni apám hazajövetelét. Ohajtásunk most csak az, hogy az ön beleegyezését megnyerjük. Kíván hozzám még más kérdéseket is intézni, tábornok ur?

— Köszönöm, nem, felelt a tábornok. Tiszában vagyok már.

Arról a hangról, a melyen ezt mondta, tudtam, hogy vége minden reménynek. Ingerült voltam az egész vallatás alatt; boszantott az a kinos helyzet, a melyben voltam s a melynél fogva nem tudtam kérdéseire kielégítőbb feleleteket adni. Azt gondoltam hát magamban, hogy mivel a Gore tábornok beleegyezését már ugy sem nyerhetem meg, legalább dicsőséggel fogok visszavonulni.

Fölálltam, meghajtottam magamat, s a mennyire visszaemlékezhettem, az ő szavait idéztem.

— Bizonyos benne tábornok ur, hogy nincs egyéb kérdezni valója?

— Nincs, uram.

— Ha kíváncsi a magasságomra: öt láb, tiz hüvelyk; nyomok pedig százötvennégy és fél fontot; meg vagyok keresztelve és be is vagyok oltva, az egészségem pedig kitünő... Remény-lem, most már kegyes lesz válaszolni.

A tábornok dult-fult mérgében.

— Ha katona volna, kurtavas lenne a válaszom! kiáltá. — Jó, jó, Szelina... nem heveskedem, nyugodt leszek... Ön pedig, Mr. Norris, figyeljen, mielőtt csöngetek, hogy kivezettesem. Az én gyámleányom, Miss Neville, egy év mulva évi ezerszáz fontot jövedelmező vagyonnak a birtokába jut. Előkelő származásu, szép és művelt leány. És mindezek fejében ön felajánlja a maga becses személyét. Egy törvénytörő gyakorlatra készülő ügyvéd, a kit Norrisnak hívnak, de hogy miféle Norris-családból való, azt nem tudhatni. Azt mondja, hogy gazdag apja van az ellenlábasknál vagy valahol a föld kerekiségén — ha ugyan egyáltalában volt apja valaha. Hogy kicsoda-leány volt az anyja — ha egyáltalában volt anyja — azt nem tudja. És ezenkívül még sérteget is engem. Azt gondolom tehát, hogy ön csak kalandor, és a mig én Miss Nevellinek a gyámja

leszek, ő sem találkozni, sem levelezni nem fog önnel. Magamat ajánlom.

— Nem vagyok kalandor, Gore tábornok, felelém nyugodtan, mert tudtam, hogy én vagyok a hibás s magam vontam a fejemre ezt a ferge-teget. — Nagyon sajnálnám, ha ön ilyen tévesen ítélne meg. Nem kegyeskednék irni Lady Estmere-nek és Lord Rothwellnek? Ők fel fogják e rész-ben világosítani. Felette sajnálom azt is, hogy Claudine és én ezentul az ön akarata ellenére leszünk kénytelenek egymással találkozni és levelezni. Ajánlom magamat.

A tábornok ekkorára már csöngetett s az inas megjelent az ajtóban. Én minden további szó nélkül távoztam. Miss Gore szomorúan csóválta a fejét, s a tábornok pápaszemének utolsó megvillanása olyan kápráztató volt, hogy a külső verőfény valóságos estszürkület volt hozzá képest.

Azonnal visszatértem Londonba s hosszas tudósítást irtam Claudinének a történetekről. Félig fölháborodott, félig bűnbánó hangon irtam, de a mi őt magát illeti, meleg vonzalommal. Hiszen azt az egy évet még kivárhatjuk, mondám neki, s azalatt is találkozhatunk és irhatunk egymásnak.

VII.

Valentin kitünően mulatott kudarczomon.

— Mennyire örülök, hogy nem nekem kellett szembeszállnom az öreggel, mondá! De azért Gore bátya nem olyan rossz ember ám, ha közelebbről ismerkedik meg vele az ember. Vas-jogarral kormányozza házát. Nem hadonázott az orrod előtt botjával?

— Azt nem tette.

— Claudinet nagyon szereti, s én hiszem is, hogy ő majd rendbehoz vele mindent. De ha nem, akkor várnod kell, a mig az a te titokzatos édesatyád haza nem jön, vagy pedig a mig Claudine nagykorú nem lesz s nem kell törődnie a tábornok akaratával. Ne felejtsd el a nagy szerelemtől, hogy holnapután útra kelünk.

Habár Valentinnel együtt nevettem kudarczomon, s habár Claudinetől azonnal kaptam egy vigasztaló levelet, melynek minden egyes szava szerelemről biztosított: ez a dolog nagyon bántott. Helyzetem türhetetlenné kezdett lenni; ismerni akartam családomat, a hozzám tartozókat, hogy milyen emberek. Gore tábornoktól nem is vehettem olyan rossz néven a visszautasítást. Ha magam sem tudok a saját dolgaimról semmit, hogy várhassam ő tőle, hogy megbizzék bennem?

De a mig apám vissza nem jön, semmit sem

tehettek. Igaz: Claudine bizik bennem és hivem, s bár főrendű vagy alacsony legyen is az a társadalmi állás, a melyhez tartozom, enyém lesz. Életem tehát minden bántó körülmény daczára is derüs volt.

S nem is én voltam az egyetlen, kinek bánata volt. Valentin, minden vidámsága és szerencsés természete mellett is, néha, mikor velem beszélt, egészen elkomolyodott; és én tudtam, hogy ilyenkor anyjára gondol és arra a foltra, mely hirnevéhez tapad.

Mert most már tudtam, hogy az a szomorú családi-ügy csaknem általánosan ismeretes. Magokat a tényeket kevesen ismerték, de azt mindenki tudta, hogy Lady Estmere évek óta nem látta a férjét, s általában olyan nőnek tartották, a ki hibázott, hiszen férje, Sir Laurence elhagyta. Ő azonban csak folytatta szerény, csöndes, de meglehetősen szomorú életét, és senki, a ki úgy ismerte, mint én, vagy úgy szerette, mint én szeretni kezdtem, nem tehetett föl róla egyebet, mint jót és nemeset. De Valentin fájdalmasan érezte a rágalmat, melyet senki sem hazudtolt meg, s nekem is szólott róla, mert gondolhatta, hogy most már én is hallottam felőle. Anyja történetéről ő sem tudott többet, mint Lord Rothwell, de azt erősítette, hogy Lady Estmere valami szörnyű félreértésnek, vagy érzéki csalódásnak lett az áldozata. Annyi év múlt már el azóta, hogy a tévedés talán sohasem lesz kideríthető.

Hogy atyja hol van, azt senki sem tudja. Lord Rothwell beszélt, hogy találkozott vele egyszer, de csalódása még folyvást tart s nincs hozzá remény, hogy kigyógyuljon belőle. Lady Estmere évekig busult érte és idősebb fiáért, kit Sir Laurence magával vitt. Eleinte sokszor emlegette ezt a fiút s biztatta Valentint, hogy valamikor látni fogja bátyját; de most már őt sem említi.

— Anyám nagyon büszke, tevé hozzá Valentin, — s ugy vélekedik, hogy nagyobbik fia most már férfi és saját ura: tudja, hogy hol találhat bennünket, mert mi nem rejtőztünk el. Én meg tudom állani helyemet a világgal szemben a rágalom daczára is. De ő nem jött el hozzánk, tehát hiszi azt a hazugságot, melyet az atyja mondott neki. Jobb is, ha soha sem találkozunk, semhogy szégyelje magát velem.

— Szomorú, nagyon szomorú dolog ez, Valentin, mondám, önkénytelenül megragadva kezét. — Tudod, hogy épp annyira tisztelem anyádat, mint te, vagy Lord Rothwell. Hiszesz-e nekem?

— Hiszek, Philip, mert különben egy napig sem volnánk többé barátok; a mi pedig Claudinet illeti, az megvetne.

Pár nappal utóbb elindultunk éjszaki Walesbe, hogy aztán lassacskán, hol gyalog, hol kocsin, Derbyshirebe menjünk, melynek északi részében a Lord Rothwell vadászterülete fekszik. Llandudnoig

mentünk a vasuton, ott puskáinkat s málhánkat feladtuk, magunk pedig egy-egy tarisznyával s Valentin festő-eszközökkel fölszerelve indultunk tovább gyalog.

Gyönyörű időnk volt s napokig tartó utunk korántsem fárasztott ki. Egy nap gyalog, egy nap kocsin haladtunk tova s augusztus közepe táján nem nagy út volt már előttünk: csaknem elértük már Derbyshire határát. Vidáman, olykor dalra gyujtva ballagtunk az országuton, melynek két felén javában folyt az aratás. Valentin sokszor megállott, hol egy virágot nézegetve, hol rajzolgatva, hol egy falusi gyermekkel szóba állva, mely az uton elibünk került.

Órák óta jártunk már így s pihenőre kezdtünk gondolni, midőn egy park-falhoz értünk, mely az út egyik felét szegélyezte s végtelen hosszúnak látszott. Jó sokáig haladtunk mellette s mégsem értük végét. Falnak elég jó volt, de utitársnak meglehetősen unalmas. Rá is untunk s szidni kezdtük magunkban szerencsés gazdáját. Egyszer aztán kapuhoz értünk s kíváncsiak voltunk a ropant kerítés belsejére. A bejárást rendes kis kőház képezte, mint az angol uri kastélyoknál általában. A kívülről látható kis kertben, mely a házat körülvette, egy öreg ember ásott ingujjban. Valentin előszólitotta. Az öreg leszurta az ásót s odajött a kapuhoz. Komoly arcza a Valentin nyájas mosolya láttára földerült.

— Ne vegye rossz néven az alkalmatlankodást, mondá, — ki lakik itt?

— Nem lakik itt, uram, esztendők óta senki, felelt a munkás.

— Na most még jobban szidhatjuk a fal gazdáját. Nem is lakik itthon. Igazán kommunis-tának kell az embernek lenni. Bemehetünk? kérdé az öregtől.

— Itt nem szokott járni senki.

— De csak széjjelnézhetünk?

— Az én tudtommal nem, felelt a munka embere.

— Hátha egy félkorona segíthetne a tilalmon? mondá Valentin, a zsebébe nyulva. Az öreg elibe tartotta a markát.

— A kapu nincs becsukva, mondá, — én pedig nagyot hallok. Nem látom meg az urakat, ha bemennek.

Azzal zsebredugta a pénzt, visszament az ásójához s háttal fordulva felénk, tovább dolgozgatott. Most már csak azért is bementünk, hogy a vesztegetés kárba ne vesszen.

Gyönyörű hely volt, olyan, melyet bárki is megirigyelhetne. Kanyargós ut vezetett a távolban látszó kastélyhoz. Remek pázsitok, százados fák váltakoztak a roppant területen. De a fűvön csak juhok legeltek, a kastély ablakai pedig, mint messziről is láthattuk, el voltak zárva. Arrafelé tartottunk. Rengeteg épület, vagyis inkább épülettömeg volt. Hosszu homlokzatán magas

tornácz futott végig, s jobb szárnyát torony szegélyezte, melynek erkélyéről gyönyörű kilátás nyilhatott.

— Vajjon kié lehet ez a birtok? mondám.

— Biz én nem tudom. Alkalmasint birói zár alatt van. Nézd csak a terrász márványvirágtartóit. Évek óta sem volt bennök virág.

A mint az épület közelébe értünk, a hátsó részből sötét ruhába öltözött életes asszony jött elő s közeledett felénk.

— Most talán majd csak kapunk felvilágosítást. Itt jön az elhagyatott kastély nemtője, mondá Valentin.

— Alkalmasint kiutasít bennünket, mint csavargókat. A ki a te csillogó gyűrűidet nézi s gyalog lát bennünket, nem tudja, hogy mit gondoljon.

— Ne félj, tudok én bánni az emberekkel.

S Valentin ugyancsak furfangosan fogott hozzá. A mint a nő hozzánk ért, közönséges gazdasszony- vagy kulcsárné-félének látszott. De Valentin azért udvariasan emelte meg kalapját s nyájasan kért bocsánatot az alkalmatlankodásért. Erre jöttünk, a kapu nyitva volt, hát betértünk, azt gondolva, hogy az urak úgy sincsenek itthon, mert a ház bezártnak látszik. De ha tudtuk volna, hogy az urnők közül valakit háborgatunk, világért se jöttünk volna be, stb. stb.

A fogás sikerült. Az «urnő» nyájas arcot öltött. A derék asszonynak nyilván hizelgett az, hogy urnőnek nézik.

— Ez magántulajdon ugyan, mondá, — de azért bejárhatják az urak a parkot, ámbár nem sok látnivaló van benne.

— De a ház igen érdekes lehet. Nem mehetnénk be?

— Nem lehet, uraim. Az évek óta be van zárva. Senkinek sem szabad bemenni.

— Ez csak annál inkább növeli kíváncsiságunkat, mondá Valentin mosolyogva. — Nem lehetne a kedvünkért engedékenyebb? Barátjai vagyunk Lord Rothwellnek, a kit ezen a környéken bizonyosan ismernek.

A kulcsárné bókol.

— Ismerem ő lordságát, igenis. Hát hazajött már a külső országokból?

— Haza, s mi holnap nála leszünk Mirfieldben. No, nem mutatná meg nekünk a házat?

— Nagyon szívesen megtenném, uraim, de szigorú parancsom van. Kérem, sétáljanak a kertben. Valamikor nagyon szép volt, mikor gondját viselték, de most nem igen van rajta mit nézni.

Valentin, látva, hogy semmire sem mehet az asszonynyal, elnevette magát.

— Nohát akkor be kell érünk a külső szépségekkel. Mit is mondott, kié ez a kastély?

— A Sir Laurence Estmereé, felelt az asszony méltóságosan.

Ránéztem Valentinre. Olyan fehér lett, mint a halott, s annyira felindultnak látszott, hogy

sietve intéztem kérdést kérdés után az asszonyhoz, nehogy észrevegyen valamit.

— És Sir Laurence nem lakik itt? kérdém.

— Esztendőök óta nem láttuk.

— Különös. Pedig milyen gyönyörű birtok.

Talán utazgat?

— Ugy gondolom.

— Fiatal ember?

— Nem éppen. Most már az ötven körül lehet.

Valentin ezalatt visszanyerte önuralmát s ismét felöltötte könnyed modorát. Megfogta karomat.

— Járjuk be a parkot, Philip, mondá. — Köszönjük az engedelmet, Mrs. . . .

— Payne a nevem, mondá a kulcsárné, látva, hogy a fiatal ember azt várja.

— Szeretem tudni azoknak a nevét, a kikkel beszélek, folytató Valentin. — Köszönjük, Mrs. Payne, bejárjuk a parkot. Kifelé menet talán még lesz szerencsénk.

— Én fogom szerencsémnek tartani, uraim, felelt Mrs. Payne, talán némi ajándéokra gondolva.

VIII.

Elindultunk a parkban. Valentin semmit sem szólt, a míg meglehetősen távolságra nem voltunk a háztól s a Mrs. Payne alakja el nem tűnt. Azután felém fordult s keserű hangon mondá:

— Nem csoda, hogy öntudatlanul ösztönzött valami, hogy ide bejöjjenek. Itt kellett születnem, Philip. Ez Estmere-Court, a hova mintegy huszonöt évvel ezelőtt anyám, mint virágzó, ifjú leány, boldog életet remélve, lépett be. Ez az a ház, melyet atyám valami gonosz kétely miatt, mely lelkében támadt, elhagyott. Azóta nem volt itt . . . Milyen szomorú dolog, Philip, idegenül lépni be az embernek jogos otthonába! Óh, ha nyomára tudnék jönni az igaznak s helyreállíthatnám anyám becsületét apám előtt! Ha megtudhatnám, hogy miért kétkedett benne! . . . Milyen különös elgondolni, hogy ha Sir Laurence Estmere most itt találkozna velem, épp oly kevéssé tudnók, hogy apa és fiu vagyunk, mint a mily kevéssé én tudtam az imént, hogy ez az ő otthona s jog és név szerint az enyém is!

Megfogtam kezét s megszorítottam.

— Hazugságnak kellett lenni! folytatá Valentin. — Annak az ördögi Cheshamnek a műve volt bizonyosan. Hiszen hallottad, mit mondott a multkor, mikor leütöttem . . . Két nemes életet tett semmivé. Mert hallottam apámról, Philip. Anyám, beszélt róla néha és Rothwell is emlegette. Fialat, deli ember volt, mielőtt ez a gonosz rágalom megfogta agyát, egyike kora legnemesebbjeinek, és most hontalan bujdosó, anyám pedig gyászban és szégyenben él. Óh, Philip, a leggyöngédebb imádság, a mit apámért mondhatok, az, hogy soha meg ne tudja a valót.

— És anyád sohasem hall felőle semmit? Nincsenek köztük pénzügyletek?

— Pénz! Anyám inkább éhen halt volna, semhogy egy fillért is elfogadott volna attól az embertől, attól a férjtől, a ki őt hűtlennek tudta hinni. Apám kínálta ugyan pénzzel, de ő megvetően utasította azt vissza. Saját vagyona volt s nem kellett a Sir Laurence Estmere pénzére szorulnia.

Hallgatagon haladtunk tovább, olykor meg-megállva, hogy egy-egy szép park-részletet jobban megnézzünk. E parkról itélve, Sir Laurence-nek igen gazdagnak kellett lennie. Szántam magamban Valentint s azon tünődtem, hogy vajjon mit éreznék én az ő helyében. Idegenül állva apám birtokán, a ki megtagad, megvet!

— És mindez, szólt Valentin gunyos megvetéssel, — a bátyámé lesz valamikor! Azé a rossz testvére, a ki sohasem láttam, a ki soha föl nem kereste anyját s csak nem is irt neki. Mert hiszen ő csak tudhatja a rokonságunkat.

Nem sok idő múlva visszatértünk a házhoz.

— Meg akarom látni, meg kell látnom belülről is, mondá Valentin. — Keressük föl Mrs. Paynet s tegyünk még egy kísérletet. Jó asszonynak látszik.

Mrs. Payne, ki nyilván várt bennünket, magától jött elő. Dicsértük neki a parkot és sajnálatunkat fejeztük ki, hogy a kertrészek úgy elvannak hanyagolva. Ujra meg újra unszoltuk,

hogy vezessen be bennünket. Valentin elővette minden rábeszélő képességét, s végül megigérte, hogy fekete selyemruhát küld neki Londonból, meg egy csókot is ad ráadásul, ha a férje, a ki a vásárra ment, addig haza nem jön.

— Soha ilyet! Szólt erre Mrs. Payne nevetve. Sok esztendeje múlt már el, a mióta nekem ilyesmit ígértek. No, ilyen megátalkodott fiatal embert se láttam még életemben!

— Már én ilyen vagyok, Mrs. Payne. Mindig is kiviszem azt, a mit akarok. Nos hát, csak vezessen bennünket. Ugy hiszem, a hátsó ajtón fogunk bemenni . . . Igazán úgy tetszik, mintha régi jó barátok volnánk, Mrs. Payne. Jöjjön hát no, hiszen már megegyeztünk: fekete selyemruha — meg egy csók, ha nem bánja.

Mrs. Payne meg volt hódítva. Sarkon fordult s a ház hátsó felére vezetett bennünket. Kinyitott egy nehéz, vasalt ajtót, és Valentin ott állt őseinek falai, vagyis inkább csak konyhafalai közt. Szomoru egy bevonulás a család fiára nézve!

Sötét, végtelen hosszú, zezzugos kőfolyosókon mentünk vezetők után, évek óta nem nyilott ajtók küszöbén lépve át, míg végre az Estmerekastély tágas csarnokában állottunk. Utközben Valentin azt sugta fülemben:

— Tudd meg tőle, mióta van a család szolgálatában. Én majd valami ürügy alatt magatokra hágylak. Tudj meg tőle mindent, a mit csak lehet. Hátha a gondviselés hozott bennünket ide?

Szobáról szobára jártunk. Fülledt, dohos levegő, vászonnal bevont butorok és csillárok, összegöngyölített szőnyegek — ezt láttuk mindenütt. A könyvesház roppant nagy, értékes könyvtárt tartalmazott. Az ebédlő és a képtár falain számos remek festményt találtunk, s természetesen a Valentin őseinek arcképeit is, szép, bozontos szemöldökű férfiakat, szőke és barna nőket. E képek mellett hosszasan elidőztünk, a rámaikon olvasgatva a neveket, vagy hallgatva, hogy vezetők mit tudott rólok mondani.

És én, ki a magam családjáról semmit sem tudtam, szinte irigykedve hallgattam a Mrs. Payne elbeszéléseit barátom elődeiről. De az ősapák nem igen vigasztalhatják azt, a kitől a hozzájuk való jogosultságot édesapja megtagadja!

Valentin gépiesen járt-kelt a szobákban, s ha olykor nevetett is a Mrs. Payne megjegyzésein, az a nevetés erőltetett volt. Miután az arcképeket végig néztük, így szólt Mrs. Paynehez :

— Hát Sir Laurencenek, a jelenlegi Sir Laurencenek nincs arcképe?

— Ezek közt nincs.

— De valahol a házban kell lenni. Mutassa meg.

Olyan parancsoló hangon beszélt, hogy a derék Mrs. Payne nemcsak elcsodálkozott rajta, de talán boszankodott is.

— Van is, mondá. Sir Laurence és Lady Estmere együtt vannak lefestve. A híres Millais festette, kevéssel az egybekelésök után.

— Hol van? Mutassa meg!

— Azt nem láthatja, tisztelt ur, viszonzá Mrs. Payne hidegen.

— Nézze, Mrs. Payne, adok önnek ötven fontot . . . nem tréfálok . . . ötven fontot adok, ha megmutatja nekem azt a Millais-festette képet. Nem hiszi? Philip, mennyi pénz van nálad?

Odaadtam neki tárczámat. Kivett belőle harmincz fontot s a saját zsebéből még huszat.

— Nézze, Mrs. Payne, mutassa meg azt a képet s odaadom önnek ezt az egész pénzt. Nagy összeg oly csekély dologért, de odaadom.

Az asszony elvörösödött. Neki valóban nagy összeg volt az.

— Nem érdemelhetem meg, mondá szomoruan. — Bár tehetném!

— Csak öt perczig engedje látnom azt a képet.

— Igen, de nem férhetek hozzá.

— Hát hol van?

— A nagy vasládában, a miben a drágaságok szoktak állani?

— Hogyan került oda?

— Sir Laurence, mikor elment, levétette a képet a helyéről. Előbb azt mondta, hogy el kell égetni, de azután mást gondolt és elzárta. Mert, tetszik tudni, Sir Laurence azért ment el, mivel a nejével összekocczant. Azért vétette le aztán a képet a helyéről.

Valentin látta, hogy nincs remény. Visszadugta hát zsebébe a pénzt.

— S kinél van a kulcs? kérdé.

— Nyilván ő nála magánál. De miért kívánja uraságod olyan nagyon látni azt a képet? kérdé Mrs. Payne csaknem gyanakvóan.

— Ne kérdezze, édes jó Mrs. Payne. Majd megtudja talán még valamikor!

— Ha Lady Estmerenek a képmását akarja látni, mutathatok egy kis képet, a melyen együtt van a gyermekekkel.

— Igen, igen, mutassa! mondá Valentin élénken.

Mrs. Payne kiment s pár pillanattal utóbb egy kis keretbe foglalt képpel jött vissza. — Sir Laurence erről nyilván megfélekedzett, mondá, a mint a port letörölte az üvegről.

Vázlat volt csak, de mester kezére vallott; talán előkészület volt egy nagyobb műhöz. Lady Estmeret ábrázolta, mint virágzó huszonegy éves fiatal asszonyt. Éppen ilyennek képzeltem őt el fiatal korában, fényes arany-hajjal, szendeség és boldogság kifejezésével egész valójában! Igazán csak örültnek kellett lenni annak, a ki erre a nőre bűnt foghatott. Karján csecsemőt tartott s térdéhez fekete-szemü pozsgás fiucska támaszkodott. Valentin keserü mosolylyal mutatott gyűrűs ujjával a csecsemőre — önmagára!

Sokáig, elmerengve, némán néztük a képet. De mi Sir Laurencenek a képmását szerettük volna látni. Mrs. Payne meglepettnek látszott, hogy a kis festmény olyan csekély érdeklődést

keltett bennünk. Mikor visszaadtuk neki, letette egy asztalra.

— Gyönyörű két fucska volt, mondá. — Vajjon látni fogom-e valaha egyiket is?

— Régóta van a Sir Laurence szolgálatában? kérdé Valentin.

— Tizennégy éves korom óta. Hej, nagy ideje már annak!

Valentin félrevont, mintha a falon egy képet akarna mutatni.

— Ennek az asszonynak mindent kell tudnia, mondá. — Beszélj vele s kérdezd ki. Én nem bizok magamban.

— Az emeleti szobákat meg a tornyot nem tetszenék megnézni? szólt Mrs. Payne. — Most már ugyanis mindegy.

— Biz én nem igen vagyok kíváncsi, viszonzá Valentin. — De a barátom igen. Én addig itt maradnék. Fáradt vagyok... No ne féljen, nem lopok el semmit, tevé hozzá, az asszony gyanakvó pillantását látva. — Kedved van fölmenni Philip?

— Igen, viszonzám, — ha Mrs. Payne téged itt mer hagyni.

— Tanulmányozni szeretném kissé ezeket a németalföldi festményeket. Mert én amolyan művész-féle vagyok. Mrs. Payne.

— No, mindjárt is gondoltam a magaviseletéről, viszonzá az asszony, megnyugodva, s előrement a lépcső felé, én meg utána.

IX.

Az emeleti szobák nem igen nyujtottak valami érdekes látványt, de azért hosszasan időztem bennök, hogy Mrs. Paynetől megtudhassak valamit.

— Sir Laurence elválva él a nejétől, azt mondja ön? kezdém.

— Igen.

— Lady Estmere nagyon szép lehetett, mikor azt a képet festették. Látta valaha?

— Itt szolgáltam már, mikor Sir Laurence asszonyt hozott a házba.

— Ki volt az oka annak a szerencsétlen elválásnak, Mrs. Payne?

Mrs. Payne kibigyesztette ajakát. — Idegen létére uraságod nagyon kíváncsi, mondá.

— Az a kép felköltötte az érdeklődésemet. De különben is Lord Rothwelltől sokat hallottam a család felől.

— Akkor hát csak tessék ő tőle kérdezősködni tovább is. Föl tetszik menni a toronyba, vagy visszamenjünk az uraságod barátjához?

— Még egy pillanatra, Mrs. Payne. Lord Rothwell nem tudhat a dologról annyit, mint ön. Beszélje el nekem.

— Uraságodnak ahhoz semmi köze. Erre megyünk lefelé.

Hathatósabb eszközhöz voltam kénytelen nyulni.

— Mrs. Payne, szerette-e Lady Esmeret? kérdém.

— Szerette őt mindenki. Jobb és nyájasabb urnő nincs a világon.

— Akkor hát megmondhatom önnek, hogy én is nagyon szeretem és tisztetem őt. Pár nappal ezelőtt beszéltem vele Londonban.

Mrs. Payne nagyobb érdeklődéssel nézett rám, mint eddig.

— Igazán. És hogy van az én jó urnóm? Milyen?

— Nagyon megváltozott azóta, de még most is igen szép. A haja olyan fehér, mint a hó.

— Szegény lady! Nem volna-e szives átadni tiszteletemet, ha beszél vele? Hannah Jones voltam akkor. Ő emlékezni fog a nevemre.

— Nagyon szivesen, Mrs. Payne. És most mondjon el valamit róla és Sir Laurencerről.

— Kevés az, a mit mondani lehet, uram.

— Az a fiatal ember, a ki lenn várakozik, a kisebbik fia... Nem merő kíváncsiságból kérdezem hát.

— Óh, uram! Az a Valentin urfi! Nem csoda, hogy olyan nagyon akarta látni a Sir Laurence arczképét! Szegény urfi! Szegény Lady Estmere! Ha vétkezett, meg is szenvedett érte!

— De vajjon vétkezett-e, Mrs. Payne? Nem szörnyü tévedés volt-e az egész?

Mrs. Payne szomoruan rázta a fejét.

— Mondjon el mindent, a mit tud, unszolám. Azok, a kik Lady Estmeret ismerik, nem hihetik ezt a rágalmat. Ön, ki akkor a házban volt, megmondhatja, hogy hol volt a hiba.

— Jobb azt nem bolygatni, mondá az asszony szomoruan.

— Nem; hadd tudjuk meg az igazat, a mennyire ön elmondhatja. Ön szerette Lady Estmeret — mondja el a fia kedvéért. Mondja el ugy a hogy történt.

— Jobb szeretnék hallgatni.

— Tudnunk kell mindent, mert különben hogyan bizonyithassuk be, hogy hazugság? Miféle rágalmazó nyelvek mérgezték meg a Sir Laurence lelkét?

— Óh, uram, nem a nyelvek okozták azt. Lady Estmere ellen addig soha egy árva szó sem volt. A baj az volt, a mit Sir Laurence maga látott. Sokkal nemesebb volt ő, semhogy pletykára hallgatott volna . . . Óh, hogyan is tehetette azt az én asszonyom? Hogyan is tehetette? Sohasem tudtam volna elhinni. De Sir Laurence látta.

S Mrs. Payne keserves sirásra fakadt.

— Képzelte, hogy lát valamit, a mi gyanus — ezt akarja mondani, Mrs. Payne, nemde?

— Nem. *Látta*, és én is láttam. Óh, miért is voltam ott? Ha ott nem lettem volna akkor, én is azt hihettem volna, mint ön hiszi, hogy csak galád rágalom az egész. Ha Sir Laurence

is nem látta volna, azt hihettem volna, hogy csak álmodtam. De *ketten* nem álmodhattunk.

A szegény asszony annyira fel volt indulva, hogy kértem, üljön le.

— Sokat mondott ezzel, Mrs. Payne, de nem eleget, tevém hozzá. — Szedje össze magát és mondjon el mindent, a mi történt.

— Elmondom. De ne ítélje el őt szigoruan — talán nem is gondolt rosszat. Ugy gonczolom, régen szerették egymást, s lehet, hogy Lady Estmere akkor is szerette még, de a férje ellen bizonyosan nem akart rosszat tenni. Csakhogy Sir Laurence büszke ember volt ám, és szigoru, és soha sem szokott megbocsátani . . .

Igy kapkodott tovább még egy darabig. Én nem szoltam, hanem vártam a történet fonalát. Elszomorított az, hogy Mrs. Payne bünösnek hiszi Lady Estmeret; az én hitem is megingott egy pillanatra . . . de visszagondoltam kedves, nemes arczára, szomoru, igaznézésü szemeire és hitem ismét erős lett.

— Óh, szörnyü dolog volt az! Halálomig sem fogom elfelejteni a Sir Laurence arczát, a milyen akkor éjjel volt, midön szeretett hitvesét hütlennek ismerte meg . . . De hadd mondok el, hogyan történt, mert különben nem fog megérteni . . . A Dower Houseban laktak, Sir Laurencenek egy másik, sokkal kisebb kastélyában, a mely három óra járásnyira van ide. Kedves kis hely, s úgy szerették egymást, hogy szivesebben

tartózkodtak ott, mint ebben a nagy házban, mert ott csaknem egyedül lehettek. Laurence urfi, az örökös, három éves volt akkor, Valentin urfi pedig ölbevaló gyermek. Én kisdajkája voltam a gyermekeknek és nagyon szerettem őket meg az édesanyjokat. Volt az asszonyomnak egy unokabátyja, ki néha látogatóba jött hozzájuk, ide a nagy házba is, meg a kicsibe is. Szőke férfi volt és katona. Azt beszélték, hogy egyszer jegyben is járt az asszonyommal.

— Chesham volt, nemde?

— Az, Chesham. Kellemes beszédű volt, ha akarta, de különben rossz ember. Az ilyesmit a cselédek hamarabb megismerik, mint a gazdák. Uramhoz és asszonyomhoz olyan nyájas és kedves volt, a milyen csak tudott lenni; de én láttam, hogy mint leste őket sokszor olyan szemmel, a miből az ördög nézett ki s vicsorgatta hozzá a fogát. Egyszer Sir Laurencenek át kellett jönnie ide valami dologban. Reggel jött el azzal, hogy itt meghál s csak másnap tér haza. Megcsókolta a gyermekeket, meg Lady Estmeret s délczegen ellovagolt.

Röstellem megvallani . . . de hát fiatal leány voltam. A közelben lakott a birtokon egy legény — husz esztendő óta vagyok a felesége — a ki nagyon járt utánam. Megigérttem neki, hogy akkor este találkozunk a kertben, s tiz óra után, mikor a gyermekek már elaludtak és Lady Estmere is a szobájába vonult, leosontam a kertbe. Vagy fél

óráig beszélgettem Johnnal s azután elbucszunkt. John nem a főúton ment el, a mely egyenesen a házhoz vezetett, hanem oldalt egy mellékúton, a fák közt.

A mint a házhoz visszaértem, lépéseket hal-lottam a főút felől. Attól féltem, hogy Chesham kapitány jön, s félrehúzódtam a bokorba, hogy meg ne lásson. De nem ő volt, hanem Sir Laurence. A helyett, hogy a kastélyban meghált volna, visszajött. A lovát nyilván az istállóban hagyta, a mely jó messzire volt a kert végében, s úgy jött aztán a ház felé. Szép holdvilág volt, hát jól lát-hattam.

Féltem, hogy ott ér a bokorban; a ház felé néztem hát: hogy nem surranhatnék-e be, mielőtt észrevenne. A Sir Laurence öltözőjében, mely a Lady Estmere hálószo-bája mellett volt, lámpa égett, az ablak nyitva volt, és Lady Estmere meg Chesham kapitány ott állottak teljes világításban, úgy hogy kívülről mindenki láthatta őket! . . . Óh, uram, ha magam nem láttam volna, soh'se tud-nám elhinni!

És Mrs. Payne valósággal zokogott. Én meg-döbbenve hallgattam.

— Asszonyom háttal állt az ablaknak, fejét a kapitány vállára hajtva, úgy hogy az arcza nem látszott; átölelve tartották egymást, s a kapitány a homlokát csókolta. Szerettem volna elsikoltani magamat, hogy figyelmeztessem őket, de nagy ijedtségemben egy pillanatra meg voltam bénulva,

aztán pedig már késő volt. Sir Laurence elhaladt mellettem s látta azt, a mit én láttam . . . Óh, adja az ég, hogy sohase lássak többé arcot ugy elváltozni, mint a hogy akkor az övé elváltozott! Eltűnt abból minden élet és tűz: megkövesült, a szeme nézése pedig iszonyatos volt. Mozdulatlanul nézte őket legalább öt perczig. Ha az a gaz Chesham felénk tekintett volna, meg kellett volna őt látnia, mert szálasként állott ott a holdvilágon s fekete árnyékot vetett a fehér utra . . . Igen, legalább öt vagy tán tíz perczig nézte azt a megvilágított ablakot, meg a két alakot. Azután Lady Estmere otthagya a gonosz embert, Chesham kezébe fogta a lámpát, s a másik pillanatban a szoba elsötétedett. De künn olyan világos volt, mint nappal, s Sir Laurence ott állott a közelemben, mint valami kőbálvány.

— Óh, Mrs. Payne, kiálték föl, — ön bizonyára csalódott. Az valami cseléd volt, nem Lady Estmere!

— Bár én is azt gondolhatnám! De ő volt. Az a gyönyörű arany haja végig omlott a hátán, s az a ruha volt rajta, a melyben az estebédnél ült. Neki mindig különös szabásu és színű ruhái voltak, s hallottam, mikor a kapitány aznap kérte, hogy estére azt a bizonyos ruhát vegye föl. Azt mondta, hogy abban ő nagyon tetszik neki. Én ebből semmi rosszat sem sejtettem, mert hiszen unokatestvérek voltak . . .

Mélyen elszomorodtam ezek hallatára; de
Hugh Conway: Élő halott.

ismét visszagondoltam Lady Estmerere, meg a Claudine szavaira: «akár jót, akár rosszat hallok felőle» . . . Hallanom kell mindent, a mit Mrs. Payne mondhat.

— Mit tett aztán Sir Laurence?

— Végre aztán, mintha fölédet volna, nagyot sohajtott, de a szeme lángolt. Előre indult s én azt gondoltam, hogy emberhalál lesz még az éjjel. De azután, mintha erőt vett volna magán, le s föl járkált a ház előtt vagy fél óráig. Le nem tudtam venni róla a szememet.

— Hát aztán?

— Aztán kinyílt a főajtó, s a kapitány lépett ki rajta, égő szivarral a szájában. Megállott az ajtóban. Azt gondoltam — szinte reméltem is — hogy Sir Laurence meg fogja ölni; de az csak odament hozzá és a szemébe nézett . . . Ugy gondolom, az urak nem ragadnak egymás torkába, mint a közönséges emberek.

«Nini, Estmere, hát visszajött?» szólta a kapitány.

«Gazember! Hitvány gazember!» felelt rá Sir Laurence.

Ekkor megint azt gondoltam, hogy agyonüti. De nem tette. A kapitány mindjárt tudta, hogy ez mit jelent. «Kész vagyok az elégtételadásra», mondá.

«Igen», felelt rá Sir Laurence, — «keresztül löhetem; de az szomorú elégtétel».

«A klubban leszek található», szólta a kapi-

tány. «De ne feledje, Estmere, ő az enyém volt, mielőtt ön tőlem elrabolta.»

«Menjen!» kiáltott rá Sir Laurence. — «Tüstént! Mert megölöm. Menjen!» Chesham kapitány megemelte a kalapját s elment. Azóta nem láttam. Sir Laurence összeszorította az öklét s pár lépésnyire utána ment. Azután visszafordult s még egy darabig járkált föl s alá. Majd levetette magát egy gyeppadra és zokogott. Soha életemben nem hallottam olyan zokogást. Én aztán beszaladtam a házba és lefeküdtem.

— Ez minden, a mit mondani tud?

— Igen. Nem hiszem, hogy egész éjjel bement volna a házba; de reggel bent volt, s a többi cselédektől hallottam, hogy az asszony, a ki elibe ment, hogy köszöntse, olyan arczczal tért vissza a szobába, a milyennel még sohasem látták; Sir Laurence pedig kevéssel azután kiadta a parancsot, hogy szedjék össze a nagyobbik fiu holmiját. Kocsiba ült vele s elhajtatott. Másnap az asszony a kisebbik fiuval szintén elment. Attól a naptól fogva egyiköket sem láttam. A cselédeket kifizették és eleresztették, a kis házat meg a nagy kastélyt becsukták, s az én Johnom apját hagyták itt felvigyázónak. Engem aztán John elvett, s most tiz esztendeje, mikor az öreg meghalt, minket biztak meg, hogy vigyázzunk a házra. Hallottam aztán, hogy Sir Laurence meg akarta lőni a kapitányt, de nem ölte meg egészen.

— De legalább sántává tette egész életére.

— Én is úgy hallottam s örültem is rajta, mert Cheshamnél gonoszabb ember sohasem volt még a világon.

A jó asszony elbeszélése mélyen elszomorított. Mit mondjak Valentinnek? Ez az asszony szemtanuja volt annak, a mi miatt Sir Laurence a nejét elüzte. Elbeszéléséhez nem férhetett kétség.

— Hány cseléd volt akkor a házban önön kívül? kérdém.

— Rajtam meg az öreg-dajkán kívül három nőcseléd, meg a Lady Estmere komornája.

— Hogy hívták azt a komornát? Tud-e az valamit?

— Mary Williams volt a neve. Esztendőök óta nem hallottam már felőle semmit — úgy gondolom, rossz útra tért. Erről a dologról ő nem tudott semmit, és rajtam kívül senki is. Nem szóltam senkinek és uraságodnak is csak azért mondtam el, mert Valentin urfinak a barátja. Soh'se voltam pletykás.

— Elhiszem, Mrs. Payne.

— Átadja a tiszteletemet a szegény ladynek, ugy-e? Ne tessék elfelejteni: Hannah Jones.

— De hiheti ön azt, hogy Lady Estmere egy olyan hitvány emberért, mint Chesham, meg tudott feledkezni hitvesi szerelméről és kötelességéről?

— A mit láttam, hinnem kell. De a kapi-

tány nagyon gonosz, ravasz ember volt. A mire Lady Estmeret rávette, azt csak boszúból tette, nem szerelemből.

— Boszúból?

— Igen, mert előbb az ő jegyese volt s szakított vele. Az az ember a megtestesült ördög volt. Azt gondolom, azért is állott vele oda az ablak mellé, mert tudta, hogy Sir Laurence minden pillanatban visszajöhet.

— Hogyan tudhatta azt? Gyanakvó természetű ember volt Sir Laurence?

— Nem. Teljesen megbizott a nevében. Azért gondolom, hogy a kapitány csak boszút akart állni, mert John — a mostani férjem — pár nappal utóbb különös dolgot beszélt nekem, a mire sokszor gondoltam azóta. Sir Laurence akkor reggel, mikor a Dower-Houseból elment, hogy itt a kastélyban töltse az éjszakát, az uton találkozott a John apjával, s azt üzente vele haza, hogy megmásította a szándékát s este tizenegyedfélre vagy tizenegyre otthon lesz. Az öreg aztán, mikor be akart menni a házba, hogy az üzenetet átadja, találkozott a kapitánynyal, s hogy ne kelljen tovább fáradnia, neki mondta el, hogy Sir Laurence mit üzent. A kapitány megígérte, hogy megmondja a ladynek. Már pedig nem mondta meg, mert különben Lady Estmere nem állott volna vele oda a nyitott ablakba éppen akkor, mikor a férjének haza kellett jönni. De Chesham jól tudta, hogy Sir Laurence jönni fog, és úgy [gondolom, éppen

azért hozta a ladyt oda, hogy Sir Laurence meglássa őket.

— Lehetetlen! kiálték föl, nem akarva hinni ily iszonyú gázságban; de eszembe jutott, hogy Chesham milyen hidegvérű gonoszsággal viselte magát Valentinnel szemben. — De ezt meg kellett volna mondani Sir Laurencenek! tevém hozzá.

— Csakhogy ő akkor már sehol sem volt. Nem tudtuk, hol keresni. Lady Estmerenek különben sem használtam volna vele, s legfőlebb azt értem volna el, hogy Sir Laurence még jobban haragudott volna a kapitányra.

A jó asszony elbeszélésének ez az utolsó része nagy megkönnyebbülésemre szolgált, mert a sánta ördögnek valami pokoli cselszövényére látszott utalni. De hogyan vehette rá Lady Estmeret, hogy eszközeül alacsonyítsa le magát az ő gonosz tervének? Itt még valami titok lappang, s a mint fölálltam s lefelé haladtunk a lépcsőn, megfogadtam magamban, hogy Valentinért és anyjáért e titok földerítésére szentelem magamat. Hogy fog örülni Claudine, ha sikerül!

X.

Valentin ott várt reánk őseinek az arczképei közt, a kikkel ma ismerkedett meg először. Aggódó szemmel nézett rám, de aligha olvasott le jót az arczomról.

— Már azt hittem, hogy megszőktetted Mrs. Paynet, mondá, vidámságot erőltetve. — Bizonyos vagyok benne, hogy összejártatok minden zugot.

Mrs. Payne mosolygott s érdeklődéssel nézett rá.

— De most már siessünk, Philip, szólt ismét Valentin. — Köszönjük, Mrs Payne; isten áldja meg. Fogadja el ezt a csekélységet.

S egy bankjegyet nyújtott oda. De az asszony visszahárította a kezével.

— Akkor hát elküldöm Londonból a se-lyemruhát. Nem fogom elfelejteni Isten megáldja.

— Egyebet is tetszett ígérni . . .

— Már az igaz! mondá Valentin, ezuttal igazán nevetve. — És engem egy hölgynek kell ilyen ígéretre emlékeztetnie!

Lehajolt, s megadta neki a kívánt csókot.

— Óh, Valentin urfi! mondá a jó asszony. Beh sok százszor csókoltam én önt meg, mikor még nem is tudott róla. Én voltam a kis-dajkája!

— Barátom megmondta hát, hogy ki vagyok? Reménylem, jó ujságot mondott neki az én számomra.

— Attól félek, nem. De jóra fordulhat még minden, Valentin urfi! Sir Laurence talán meglágyul egyszer s magához veszi a kisebbik fiát is.

— Ha Sir Laurence nekem akarná adni ezt az egész birtokot mindenestől, be nem tenném ide a lábamat, a míg jóvá nem tenné azt a ke-

gyetlen bántalmat, a melylyel anyámat illette! kiáltott föl Valentin, a szegény asszony pedig majdnem sirva fakadt.

Sietve váltunk el Mrs. Paynetől — Valentin nyilván hallani akarta ujságomat — s pár pillanattal utóbb ismét künn voltunk az országuton.

— És most, Philip, szólt Valentin, — mondj el mindent, a mit hallottál. Jó-e, vagy rossz?

— Rossz. Jobban szeretném el sem mondani.

— Mondj el minden szót, Philip. — Hogy a gyanura, legalább látszólag, kellett valami oknak lenni, azt tudom, mert különben apám sohasem tett volna úgy, a hogy tett. Azt kell megtudnom, hogy honnan eredt a tévedés.

Elmondtam hát neki mindent, s örömmel és meglepetéssel tapasztaltam, hogy a dolog nem hatott reá annyira, mint én félttem. Anyjába vetett hite szent és rendületlen volt.

Megvetően kaczagott.

— Az én anyám, az a Lady Estmere, a kit ismersz, nyitott ablak mellett ölelkezzék egy Chesham kapitánnyal! Gondolatnak is képtelenség, Philip.

— De nem lehetséges-e, hogy valami oka volt rá? Rokonok voltak, hiszen tudod, s Chesham talán egészen más ember volt fiatal korában.

— Nem, Philip, soha. Ha azt tette volna, tudta volna, hogy a tévedés honnan eredt, s felvilágosította volna apámat. De ő sohasem tudta meg, hogy apám miért hagyta el — soha.

— De a párbajról csak hallania kellett.

— Hallott is, és ebből azt következtette, hogy Cheshamnek valami köze lehetett a dologhoz. De azóta sohasem beszélt vele.

— Kit láthatott Sir Laurence és Mrs. Payne az ablakban?

— Azt nem tudom; de akárki volt is, Philip, nem az én anyám volt, viszonzá, csaknem indulatosan fordulva felém. — Hiszesz-e anyám ártatlanságában — teljesen és föltétlenül?

— Hiszek, teljesen és föltétlenül! mondám, kezet nyujtva neki.

— Az annak a gazembernek a furfangja volt, szólta ismét Valentin, — de majd kiveszem belőle egyszer még az igazat!

Valentin ugyanarra a következtetésre jutott, mint Mrs. Payne, habár még nem szóltam neki arról, hogy Chesham eltitkolta Sir Laurencenek az üzenetét, hogy estére hazajön.

Jobbnak is láttam erről semmit sem szólni addig, a míg Lord Rothwellel nem tanácskozom. Ha a sánta ördögből egyáltalában ki lehet sajtolni valami felvilágosítást, Valentin mindenesetre az utolsó ember, a ki ezt megkísértheti. Ha az embert leütjük a lábáról, ezzel aligha teszszük hajlandóvá arra, hogy a mi kedvünkért bevallja bűnét.

Azon kezdtem gondolkozni, ha vajjon Londonba visszatértemkor nem tudnám-e magamat rávenni arra, hogy Chesham iránt barátságot tanusítsak s ily módon tudjak meg Valentin számára

valamit a gonosz embernek egy-egy esetleges vigyázatlan dicsekvéséből.

Hogy Chesham elég szabadon és tartózkodás nélkül beszél a maga kalandjairól, azt tudtam, mert hallottam akkor este a klubban. De egy ilyen emberrel való barátkozásnak csak a látszata is tulságosan nagy ár lenne azért a gyöngye ki látásért, hogy esetleg czélt érhetek.

Ámde, gondolám magamban, elég időm van még arra, hogy ezt a tervet meghányjam-vessem. Mirfieldben néhány hétig fogunk időzni Lord Rothwellnél . . . Mire visszatérek Londonba, elhatározhatom, hogy mitévő legyek.

Az Estmere-kastélyban annyi időt töltöttünk, hogy elhatároztuk, hogy a legelső tisztességes szállóházban, a mely utunkba akad, meghálunk. Egy kis faluban találtunk is alkalmas fogadót, reggel pedig kocsit, mely megtette velünk a még hátralevő husz angol mértföldnyi utat s elvitt bennünket a mirfieldi kastélyba.

A szives házigazda nyájasan üdvözölt bennünket és nevetve megtegetőzött agglegényi hajlékának hiányos voltaért.

— Két év óta nem voltam már itt, mondá, — habár otthonomnak nevezem ezt a helyet. Ebben a szárnyban lakhatók a szobák és elég kényelmesek is, de a másik részbe félek betekinteni. A vadászterületet mostanáig kiadtam, de a házamba nem akartam idegeneket beköltöztetni így aztán bezárva állott éveken át.

Milyen különös! A vidéknek legszebb két uriháza elhagyatva állott egy asszony miatt! Mert tudtam, hogy Lord Rothwellt is a Lady Estmere iránt táplált régi szerelme üzte el honából s vándoroltatta idegen országokba.

Bármilyen állapotban volt is a nagy ház többi része, elég csinos szoba állt rendelkezésére a mi társaságunknak, mely aznap este régi ismerőssémmel, Mr. Stauntonnal, és közös barátunkkal, Vigorral is megszaporodott. Vigort bemutattam volt Lord Rothwellnek s igen jó barátok lettek. Stauntont nem láttam azóta, mikor vele a devonshirei parton megismerkedtem

A két vendég együtt jött Londonból. Egy-mást nem ismerve utaztak ugyanabban a kocsiban s néztek egymással farkasszemet, mignem Mirfield alatt megtudták, hogy mind a ketten egy embernek a vendégei. Ekkor aztán hamarosan összebarátkoztak.

Vidámabb társaság alig ült még asztalnál, mint mi öten akkor este. S nekem különösen volt okom a jókedvre. Már ott várt Mirfieldben Claudinenek egy levele, a ki azt írta, hogy jól érzi magát és szeret; egy-két év hamar el fog mulni, a míg ő nagykoru lesz s apám hazajön. Ne féljünk semmitől, majd megszeretteti ő magát apámmal! Boldogan tértem aludni.

XI

Másnap sokkal jobban el voltunk foglalva mindnyájan a répaföldek közt és a tarlókon — a hol ugyan tarló volt — semhogy egyébre is gondolhattunk volna, mint a vadászatra.

Igen sikerült napunk volt. Lord Rothwell, ki életében csaknem minden olyan élőlényre lövöldözött, melynek végzete az, hogy az ember mulatsága, haszna vagy biztonsága kedvéért lelovessék, mesterien bánt fegyverével. Staunton, ki a maga idejében annyi foglyot lőtt, mint Angliában bárki, nem maradt messzire házigazdája mögött. Az én működésem is kedvező bírálatban részesült, és Vigor szintén hozzájárult a préda szaporításához.

Valentin volt a társaság legkevésbé hasznavehető vagy leggondatlanabb tagja. Egy-egy szép tájrészlet rögtön elvonta figyelmét a nap teendőjétől, a miért aztán társai nevetve ingerkedtek vele. De azért, mint mondám, szerencsés vadászatunk volt, s Lord Rothwellnek sugárzott az arcza az örömtől, mikor hálánkat fejeztük ki a nekünk szerzett élvezetért.

Az uzsonnai pihenő alatt Vigor és én kis időre magunkra maradtunk. Valentin elballagott egy kis távolságra, hogy művészi szemmel nézen meg egy szokatlanul szép tájrészletet, Roth-

well és Staunton pedig az eleséges kosárral bibelődtek.

— Volt-e a klubban legutóbb, mielőtt Londonból eljött, Norris? kérde Vigor, a mint szivarra gyujtottunk s leheveredtünk fél órai pihe-
nésre.

— Csak pár perczig voltam fenn. De nem beszéltem senkivel.

— Igen kellemetlen mende-monda forog közszájon Valentin barátunk felől, folytatá Vigor.

— Mit beszélnek felőle? Szószegő volt, vagy megbolondult, vagy váltót hamisított?

— Senki sem tudja azt, hogy az ilyen hiresztelések hogyan keletkeznek. Csak szájról-szájra járnak. «Hallottátok már?» mondja X., s örömmel tapasztalva, hogy Y. nem hallotta, elmondja neki. Ha pedig Y. is hallotta, akkor összehasonlitják a jegyzeteiket s meg vannak győződve a dolog valóságáról.

— No de mi az? Hadd legyek én az Y., a ki még nem hallotta.

— Azt beszélnek, hogy a mi Valentin barátunk voltakép a Chesham kapitány fia. Honnan indult ki ez a hir, azt nem tudja megmondani senki; — de az emberek beszélnek róla, élcelődnek rajta s csodás hasonlatosságokat találnak a két ember közt. Én, kivévén azt, hogy mind a kettő szőke, nem találok köztük hasonlatosságot. Valentinre nézve mindenesetre bántó a dolog.

— Némely mende-monda sokkal nevetségesebb, semhogy bántó lehetne, mondám bosszusan.

— Szép, szép, de az egész világ tudja, hogy Lady Estmere nem él együtt a férjével, és igen sokan tudják azt is, hogy Cheshamnek a sántaságát Sir Laurencenek a golyója okozta — kevéssel az után, hogy a házastársak szétváltak. Az emberek ezt mind megbeszélik és összevetik a tényeket. Joggal mondhatom tehát, hogy Valentinre nézve bántó a dolog.

— Legyen. Hol van most Chesham?

— Azt hallom, ezelőtt tiz nappal kiment külföldre. Kártyás-barátaink közt nagy sirás és fogaknak csikorgatása volt a miatt, hogy mikép fejte meg őket.

— Nézze, Vigor, megmondom én önnek, hogyan keletkezett a hír. Chesham maga terjesztette el.

— Ilyesmit az ember nem igen szokott tenni.

— De Chesham megtette. Bántani akarja Valentin. Boszuálló ember, s van is miért haragudnia Estmerere. Nem rég, az én lakásomon, rá akarta erőszakolni ismeretségét, s mivel emez nem akarta ismerni, megsértette.

— Megsértette! Mit csinált erre Valentin?

— Ugy vágta fültövön, hogy Chesham betörte a fejével a porcellános szekrényemet. Hiszen tudja, milyen izmos fiú Valentin.

— Nagy sértésnek kellett lenni, hogy Valentin egy nyomorékot megüssön.

— Az is volt: türhetetlen sértés. De Valentinnek teljesen igaza volt.

— De azért mégis baj ránézve ez a dolog, mondá Vigor komolyan. — Nem hiszem, hogy előnyös volna, ha az emberek erről a verekedésről hallanának.

— Én is úgy hiszem. Jobb lesz tehát hallgatni róla.

Ezután ismét felvettük puskáinkat s tovább indultunk öldöklő mulatságunkra. Engem nagyon bántott az, a mit Vigortól hallottam, s tudtam, hogy ez a szájról szájra járó hír Chesham boszujának a kezdete. Valentinnek nem árthatott ugyan sokat, de anyja nevét botrány tárgyává tehetette: ez pedig, tudtam, igen érzékenyen sértené őt.

Bármennyire bántott is a dolog, némi vigasztalást merittem abból a gondolatból, hogy a sánta ördögnek ez az újabb gonoszsága csak annál valószínűbbé teszi azt a föltevést, hogy Lady Estmerenek a romlását az ő pokoli cselszövénye okozta.

Épp úgy ohajtottam már most kideríteni a titkot, mint maga Valentin, s alig várhattam, hogy Chesham visszajöjjön Londonba, mert éreztem, hogy az ő távollétében semmit sem lehet megtudni.

A legelső alkalmas pillanatot felhasználtam arra, hogy elbeszéljem Lord Rothwellnek Estmere-

Courtban tett látogatásunkat és azt, a mit Mrs. Paynetől megtudtam. Ő szó nélkül hallgatott végig. Nyájas szemében félig meglepetés, félig megdöbbenés tükröződött, a mint elbeszélésem alatt merően nézett rám.

— Ön többet mondott most nekem, mint Sir Laurence valaha, mondá azután. — Némely dolog homályosabbá, némelyik meg világosabbá lett előttem. Csakugyan hinni kell-e a végzetben, Philip? Valentin belépett Estmere-Courtba, a nélkül, hogy tudta volna, hogy az az apja háza!

— Fogalma sem volt róla.

— És Valentin és ön bejárták a parkot meg a házat, s találtak valakit, a ki szemtanuja volt annak, a mi miatt Sir Laurence semmivé tette a maga és neje életét? Ez valóban a végzet rendelése, Philip!

Többet mondtam el Lord Rothwellnek, mint Valentinnek, mert közöltem vele azt is, hogy Cheshamnek tudomása volt arról, hogy Sir Laurence akkor este haza fog jönni és mikor? Rothwell örömtől villogó szemmel hallgatta ezt a részletet. Sohasem láttam még annyira felizgotttnak.

— Végzet! kiáltott föl. — Végzet! Tisztázva lesz a legártatlanabb, legkedvesebb nő, ha talán a világ szeme előtt nem is, de férje előtt, a ki neki több, mint a világ! Csak a fonalat kell megtalálni, a mely Cheshamnek a gazságához visszavezet... Philip, én babonás kezdek lenni

és hinni kezdem, hogy az ön keze van rendelve arra, hogy a csomót megoldja.

— Mit gondol, Lord Rothwell, mennyit engedhet meg magának e végből egy becsületes ember? kérdém.

— Mit akar ezzel mondani?

— Én Cheshammel nem vesztém össze, s ő olyan ember, a ki cinikus egykedvűséggel beszél fiatalkori büneiről. Ha barátságot szinlelnék iránta s kilesném az alkalmat, a mikor megtudhatok tőle valamit: szentesitné-e a cél az eszközöket?

Rothwell csaknem nőiesen gyöngéd tekintettel nézett rám. Vállamra tette kezét.

— Bármit fog is tenni, Philip, ha csak egyenesen büntényt nem követ el, igazolva lesz. Szinleljen iránta barátságot, ha tud, legyen czimborája a dőzsölésben és kicsapongásban, kártyázzék vele s vesztse el nála a pénzét — örömmel fogom megfizetni a veszteséget. Nyerje meg a bizalmát azzal, hogy hizeleg az ő gonosz hajlamainak és csodálja gaztetteit. A cél mindent szentesíteni fog... Ismétlem, Philip, ez a végzet rendelése.

Elhallgatott s azután nyugodtabban folytatá :

— És most, Philip, egy levelet fogok önnek adni, hogy elolvassa. Lady Estmere írta nekem, kevéssel azután, hogy a katasztrófa után először beszéltem vele, mikor belenéztem tiszta szemeibe, s azt olvastam ki belőlök, hogy az, a mit rágalomnak gondoltam, hazugság — ördögi hazugság,

és megmondtam neki, hogy én rendületlenül hiszek ártatlanságában.

Rothwell fölállott s kinyitott egy kis szekrénykét, a melyben fontos irományait tartotta. Kivett belőle egy levelet s kezembe adta.

Olvassa el majd ha egyedül lesz, mondá. — Ez felvilágosítást nyujt arról, hogy Lady Estmere maga mennyit tudott a dologról. Azért írta nekem ezt a levelet, hogy halála esetén adjam át a fiainak.

Ez a levél olyan szent hagyatéknak tetszett előttem, hogy haboztam elfogadni.

— Én végre is csak idegen vagyok, mondom. — Van-e jogom ahhoz, hogy elolvassam? Tetszenék-e Lady Estmerének, ha tudná, hogy ön nekem megmutatta?

— Azt én ítélném meg legjobban, viszonzá Rothwell. — Vegye el a levelet, olvassa el, s ha jónak látja, másolja le. Holnap visszaadhatja.

Zsebembe tettem a levelet s azután átmentünk a pipázó szobába, a hol a többiek Valentinnek a tréfáin mulattak.

Milyen különös, hogy másoknak a bajai mennyire belejátszanak az ember életébe! Ime én, a ki Valentint csak néhány hónap óta ismertem, egy levelet tartogattam a zsebemben, melyet neki csak anyja halála után lehet majd olvasnia!

Lord Rothwell bizonyára legjobban tudta, hogy mit cselekszik, de bármilyen határozottan szólt is, nekem úgy tetszett, mintha ő most a Lady

Estmere bizalmával visszaélne, midőn titkát egy idegen embernek elárúlja. De lehet, hogy Claudine-hez való viszonyom, habár ezt éppen Rothwell nem helyeselte, némileg családtaggá tett.

Mikor szobámba vonultam, magam elé huztam a gyertyát s hozzáláttam ama levél elolvasásához, melyet Lord Rothwell a kezembe adott. Majdnem úgy rémlett, mintha szentségtörést követnék el, a mint szétbontottam a megsárgult papirost, mert a levél számos évvel azelőtt íratott s arra volt szánva, hogy Rothwellen kívül csak az írójához legközelebb állók olvassák el — a halála után.

A levél így hangzott:

«Kedves Lord Rothwell!

«Lehet, hogy valamikor fiaim, vagy legalább egyikök, önhöz fognak fordulni, mint egyetlen barátomhoz, hogy adjon felvilágosítást férjemnek irántam való magaviselete felől, hogy megtudhassák, hogy kinek a hibája volt az, hogy — a mennyire most megítélhető — két élet semmivé lőn téve.

«Legjobbnek láttam tehát, írásba foglalni azt, a mit legutóbb, mikor találkoztunk, elmondtam önnek. Én csak azt mondhatom el, hogyan váltunk el egymástól; az elválás *okának* Sir Laurence Estmere a megmondhatója.

«Mikor azon a végzetes reggelen a Dower-Houseban elbucszott tőlem, hogy átmenjen

bizonyos ügyek elintézése végett Estmere-Courtba, úgy hiszem, a legboldogabb és legszeretőbb pár voltunk széles e világon. Egyetlen felhőcske sem volt házaseletünk egén. Azzal a kivánsággal fekiüdtem le akkor este, hogy bárcsak már reggel volna, mert nehezemre esett még az a rövid elválás is. Ő korán reggel haza is jött s a mint találkoztam vele, olyan változást láttam arczában, a mely megrémített.

«A mint magunkra maradtunk, azt mondta, hogy tud mindent s tulajdon szemével győződött meg hűtlenségemről. Hasztalan volt minden könyörgésem, sőt parancsom is, hogy magyarázza meg különös szavait és méltatlan gyanuját. Csak újabb sértésekkel és szemrehányásokkal halmozott el képmutatásom miatt. Megaláztam magamat előtte. Térdre borultam, esedeztem, rimáncodtam, hivatkozva a szerelmére, a gyermekeinkre, hogy mondja meg, mit vétettem ellene szóval, tettel vagy gondolattal.

«Bocsásson meg neki az isten! Mozdulatlanul állt ott, keserű megvetéssel ajakán, s visszautasította könyörgésemet.

«Hogyan változhatott át egy férfinak a szerelme — és olyan szerelem, mint az övé — oly rövid idő alatt gyűlöletté?

«Végre segítségemre jött büszkeségem és az ártatlanul szenvedett méltatlanság érzete, s szerelmemet előlte a felháborodás, hogy hűségem iránt még csak gyanuja is támadhatott. Fölálltam

s épp oly büszkeséggel szálltam vele szembe, a melyet ő tanusított. Olyan ember, mondám neki, a ki hűtlennek hiszi hitvesét, nem akarhat vele tovább élni; mondja meg tehát, hogy mit kíván s mi a szándéka a jövőre nézve.

«— Még ma elmegyek innen, mondá hidegen. — Többé nem látjuk egymást. Ügyvédem majd érintkezésbe teszi magát önnel.

«— És a gyermekek? kérdém.

«— A nagyobbik fiu, viszonzá kegyetlen mosolylyal, a ki szerencsére hozzám hasonlít, velem fog jönni. A kisebbiket megtagadom és önnél hagyom. Nyílt botrányt nem akarok; egyszerűen csak nem fogunk együtt élni.

«S a mint e szavakat elmondta, kiment a szobából, és azóta nem láttam többé. Még aznap elhagyta a házat, magával vive drága fiamat. Én pedig másnap kis gyermekemmel Londonba mentem.

«Ez mindaz, a mit tudok. Nem tartom magamhoz méltónak, hogy ártatlanságomat erősítgessem. Azt sem kérem az egetől, hogy Laurence meggyőződjék idővel arról, hogy engem milyen méltatlanul bántott. Inkább azért imádkoznám, hogy soha meg ne tudja, hogy nevének egyetlen gondolata sem volt, a melynek tárgya nem ő lett volna. A mit most szenvedek, és a mit ő szenved, az semmi sem lenne ahhoz az iszonyu gyötrellemhez képest, melyet az ő rendkívül érzékeny lelke szenvedne, ha valamikor megtudná, hogy a

legkegyetlenebb csapást mérte arra az asszonyra, a ki ezt semmivel sem érdemelte meg s a ki neki egykor szeretett hitvese volt.

«Fogadja, kedves barátom, ezuttal is köszönetemet szives rokonszenvéért, és legyen meggyőződve őszinte vonzalmamról, a melylyel vagyok

«igaz hive

«*Margaret Estmere.*»

Ujra meg ujra elolvastam a levelet. Éltem a Lord Rothwell adta engedelemmel, s másolatot vettem róla.

Elmerengtem s addig gondolkoztam Lady Estmereen s a rajta esett méltatlanságon, a mig olyan dühbe nem jöttem, hogy összeszorított ököllel fenyegettem a képzeletben előttem álló Sir Laurencet.

Ez a levél s a Mrs. Payne elbeszélése ugy tüntette föl előttem a tényeket, a mint a két főszereplő tudta. S a mint a kettőt összehasonlítottam, egyre világosabb lett előttem, hogy ez csak a boszuálló Chesham ördögi műve lehetett, s annál erősebbé lett elhatározásom, hogy kideritem a valót.

Ha Chesham ekkor Londonban lett volna, ugy hiszem másnap reggel azonnal a fővárosba mentem volna, hogy hozzáfogjak a munkához. Így azonban várnom kellett, a mig visszajön.

Lefeküdtem s azt álmodtam, hogy valami

középkori lovag vagyok, a Lady Estmere bajnoka s halálos viadalra készülök föl Chesham ellen. S mivel én pánczélosan és sisakosan álltam ott, ellenfelem pedig egyszerű frakkban, a harcz eredménye valószínűleg igen kedvező lett volna rám nézve, ha a reggelire hívó harang olyan erősen nem szólt volna, hogy föl kellett rá ébrednem . . .

Visszaadtam a levelet Lord Rothwellnek, s azt mondtam neki, hogy most már rendületlenül meg vagyok győződve — ha eddig is nem lettem volna — a Lady Estmere ártatlanságáról. Ha a Mrs. Payne elbeszélését nem hallottam volna, a ki szemtanuja volt annak, a mit Sir Laurence látott, e levél után azt hittem volna, hogy Sir Laurence őrült volt.

Mirfieldben tartózkodásunk ideje alatt ezután keveset beszéltünk a dologról. Október közepéig maradtunk ott, s én azóta is mindig kellemesen emlékezem vissza erre az időre. Az idő szép volt, a vadászat pompás s a társaság élvezetes.

Valentin néhány nap alatt belefáradt a lövöldözésbe és puska helyett ecsetet fogott. Elkészített néhány táj-vázlatot s én sokkal határozottabban kezdtem neki hirnevet és sikert jósolni, mint eddig. Rothwell dicsérte és biztatta. Vigor lerántotta, mint afféle tekintélyes műbirálóhoz illik, Staunton pedig összeszidta érte. Valentin pedig a dicséretet és a gáncsolást az ő szokott kedélyességével fogadta. Azon az egy bánaton kívül kevés volt, a mi bántotta. Leghangosabban

és leggyakrabban nevetett valamennyikünk közt, és esténként sokáig tartott fenn bennünket tréfáival és dalaival. Drágaköves gyűrűi és egyéb piperéi kimerithetetlen tárgyát képezték az ingerkedésnek, de jókedve megostromolhatatlan volt.

Bármilyen kellemesen telt itt az idő, mégis nagy örömmel fordultam vissza London felé, mert Claudine azt írta, hogy néhány napig Londonban lesz s újra és újra elismételhetjük szerelmi fogadásunkat. Valentin a nagy festményéről beszélt, melyhez a vázlatokat elkészítette. Így hát összecsomagoltuk holmiinkat s visszatértünk a nagy városba, a hat heti faluzástól felüdülten és annyira megerősödöttek, hogy képesnek éreztük magunkat szembeállni bármivel is, a mit a sors számunkra tartogatott.

XII.

Gyorsan átfuthatok életemnek körülbelől másfél évén, a mely idő alatt kevés történt, a mi akár az én sorsomon, akár a másokén, a kikről írok, változtatott volna. Claudine, a szigorú gyám visszautasító válasza daczára, hivem maradt. Szebbnek tekintem őt, mint valaha, s napról-napra jobban szeretem.

De esküvőnk napját még nem tüztük ki, habár Claudine már elérte nagykorúságát, s

gyámja, katonás pontossággal és rendszerességgel, előterjesztette számadását s rendelkezésére bocsátotta évi ezer fontnál többet jövedelmező vagyonát. Beszámolásához egy kis komoly intelmet is csatolt a kalandorokra és szerencsevadászokra vonatkozólag, atyja emlékére kérve őt, hogy szakítson azzal a jött-ment Norris nevű fiatal emberrel.

Claudine tisztelettel hallgatta végig, s miután köszönetet mondott neki gondviseletéért s annyi éven át tanusított jóakarataért, biztosította az öreg urat, hogy gyanuja alaptalan, s kijelentette, hogy bármely pillanatban nekem ajándékozza magát, mihelyt csak akarom. A tábornok, mindenféle rosszat jósolva, mosta kezét és magára hagyta volt gyámleányát.

Claudine Lady Estmerenél lakik, s szinte meg van sértve, hogy én nem kívánok vele rögtön megesküdni. Hát nem elég vagyona van neki mind a kettőnk számára? De én büszke vagyok, s nem tudom magamat rávenni arra, hogy a feleségem kegyelméből éljek, bármilyen kedves és nagylelkű is ő. Én, a mennyire tudom, csupán apám jóságától függök, s bár legnagyobb önmegtágadásomba kerül, el vagyok rá határozva, hogy az ő hazajöveteléig nem lépek házasságra.

Mindazok, a kiknek joguk van ahhoz, hogy nekem tanácsot adjanak, helyeslik elhatározásomat. Mindnyájan elég könnyedén beszélnek arról, hogy hiszen csak pár hónapig, legfőlebb esztendeig kell várni. De mindnyájan feledik, hogy én

Claudine Nevillere várok, s fogalmuk sincs önmegetadásom nagyságáról. De mivel jogom van hozzá, hogy akkor láthassam őt, a mikor akarom, lehetséges, hogy türelemmel várhatom ki a vándornak, atyámnak hazatértét.

Hol van? Merre jár? Csaknem két éve már, hogy elment s mindössze két rövid levél érkezett tőle. Mind a kettő a föld tulsó felének valami félreeső pontjáról jött s keveset mond arról, hogy apám mit csinál.

Azt írja, hogy lélekben és testben egyiránt jobban érzi magát, de még mindig nem határozhatja meg visszatértének az idejét. Reményli, hogy előbb-utóbb rá fog unni az idegenben való kóborlásra s vágyakozni fog Angolhonba. Akkor aztán rögtön hazajön. Arról, hogy tőlem levelet kapott volna, nem is szól. Talán került a járt utakat.

Miként ez is mutatja, apám különös egy ember, s nekem legkedvesebb reményem az, hogy hosszas utazása ki fogja gyógyítani egynémely különcségből. Irni nem fogok neki, mert az csak kárbavesző fáradság, mérő idővesztegetés lenne.

A legvalószínűbb az, hogy mikor legkevesbé várom, levelet vagy táviratot fogok tőle kapni, a melyben hazajövetelét tudatja.

Bár mihamarabb így lenne, mert Claudine épp olyan türelmetlenül várja, mint én.

Lady Estmere is, jól tudom: nem csak a

Claudine érdekében, de az én kedvemért is, mielőbb ohajtana hirt venni apám visszatéréséről. Alig várhatom, hogy összehozzam őket, mert bizonyosan tudom, hogy nemes lelkök vonzódni fog egymáshoz. Apám, jól tudom, sokkal fenköltebb gondolkozású ember, semhogy a mendemondákra adna. Miként én, ő is azt fogja kiolvasni a Lady Estmere szemeiből, hogy az, a mivel rágalmazzák, a legteljesebb lehetetlenség.

Olyan ő most is, mint mindig: szelid, nyugodt, nyájas — és szomorú. A barátság, melyet iránta éreztem, vonzalommá, szeretetté lett és büszkén vallom meg magamnak, hogy ő ezt viszonozza is. Az a nap, a melyen Sir Laurencet megtalálhatom, és kezébe adhatom neje ártatlanságának a bizonyítékát, egyike lesz életem legszebb napjainak.

De fájdalom! amaz ígéret után, a melyet Lord Rothwellnek tettem, igen keveset, vagy éppen semmit sem tehettem eddig tervem megvalósítására nézve. Az a reményem, hogy Cheshamből kicsalok valamit, nem teljesült. Igaz, hogy eddigelé alkalmam sem igen volt rá, mert a gazember az én vadászati kirándulásom óta csak néhány napra volt Londonban.

E rövid idő alatt azonban mégis módot találtam arra, hogy hozzá közelebb férjek. Játszottam vele s vesztettem, de nem sokat; azután ő visszatért a kontinensre. Nagy kedvem lett volna utánamenni, de jobban megfontolva a dolgot, el-

határoztam, hogy bevárom hazajövetelét. Ez eddig még nem következett be, habár arról már értesültem, hogy még az ősz előtt itthon lesz.

Lord Rothwell szintén külföldön jár. Miután legutolsó utazásáról szóló könyvének második kiadását sajtó alá rendezte, ismét előfogta a kóborlás, kutatás szenvedélye, és elment újabb tájakat látni és újabb fáradalmakat szenvedni.

Némi hidegséggel váltunk el egymástól, a miben nem ő volt a hibás, hanem én. Bántott az, hogy újabb ígéretet kívánt tőlem, hogy nem fogom elvenni Claudinet addig, a míg apám haza nem jön. Bár igen jó és kedves barátjai voltunk egymásnak, nem tudtam fölfogni, hogy miért akar ő minden áron számolni azzal az éppen nem valószínű eshetőséggel, hogy apám ellenezni fogná egy gazdag és szép leánynyal való házasságot, a ki rangban is mindenesetre fölér velem. Hogy, az én helyzetemben, rosszul cselekedném, ha apám megkérdezése nélkül lépnék házasságra, azt elismertem magamban; de mi köze ehhez Rothwellnek? És így, ámbár lementem vele Southamptonbe, a hol hajóra szállt, olyan hidegséggel bucsuztam el tőle, a melyet azonnal meg is bántam, a mint nyájas arcza és jóságos, igaz-nézésü szemei gyöngéd kifejezéssel csüggték rajtam, mialatt a kikötői csolnakba lementem. Legalább kézzel iparkodtam aztán melegen bucsut inteni neki, hogy előbbi kedvetlenségemet jóvá tegyem.

Több ízben irt s legutolsó levelében azt ígérte, hogy a vadászat idejére ismét otthon lesz.

És Valentin Estmere? Nem egészen az, a ki két évvel ezelőtt volt. De ha kedélyességéből és vidám gondatlanságából hiányzik is valami, viszont sok más tekintetben javult. Modora ellenállhatatlanul megnyerő még most is; de ő maga már sokkal megüledettebb, kevésbé léha és jóval komolyabb dolognak tekinti az életet, mint a milyennek eddig gondolta.

Tapasztalatai voltak. Kellemesek és nem kellemesek is. A múlt év végén egy nagy tájképe bebocsáttatást nyert a művészeti akadémia tárlatába. Nem jó helyre függesztették ugyan fel, de hát tudjuk, hogy az akadémiai bírálók milyen mostohán bánnak a tájkép-festőkkel. Hanem azért talált vevőt a képere — habár csak évekkal azután tudta meg — valamint én is — hogy az az uriember, ki a képét megvette és kifizette, Lord Rothwellnek a megbizottja volt.

Valentin ékszereket és szép ruhákat vásárolt az árán, s külsőleg még csillogóbb lett, mint azelőtt. Nevettünk a gyöngéjén s talán csak annál jobban szerettük érte.

Az idén két képe volt kiállítva. Az egyiknek igazándi vevője is akadt, s mindnyájan azt jósolgattuk, hogy a fiu rálépett a dicsőség utjára.

Ezek voltak a kellemes tapasztalatai. Lássuk most az ellenkezőket.

Bármennyire iparkodtam is ellensúlyozni, ismerőseink közt általános volt az a hiedelem, hogy Chesham nem hazudott, mikor Valentint a fiának mondta. Még Vigor barátunk is csak vállat vont, mikor nevetségesnek iparkodtam előtte feltüntetni ezt a ráfogást. Ő csöppet sem törődött azzal, hogy Valentin kinek a fia, de mivel Lady Estmeret nem ismerte, a rágalmat nem tekintette olyan sértőnek.

— Nézze, Norris, mondá, — két dologgal tisztában vagyunk: Sir Laurence nem él a nejével, és párbaja volt Cheshammel. Akármilyen hitvány ember is Chesham azért, hogy ezt maga hiesztelte el, nagyon valószínű, hogy igaz.

Hiába fejeztem ki fölháborodásomat e föltevés miatt. Vigor megtette azt, hogy nem szólt többet; de a vállát vonogatta.

S miként Vigorral, így volt ez másokkal is. Mikor Chesham ama néhány napon át Londonban volt és Valentin — sokkal büszkébb lévén, semhogy azt az embert kerülje — belépett a klub szalonjába, a hol ő ült: láthattam, hogy az emberek mint vetnek egymásra jelentős pillantásokat, s egyszer azt a megjegyzést is hallottam, hogy Valentin és Chesham közt olyan felötlő hasonlóság van, mely minden kételyt eloszlat.

Hasonlók voltak-e? Szőke volt mind a kettő, s mivel Chesham unokatestvére volt Lady Estmerének, nem rendkívüli dolog, hogy a kik kerestek, találtak is bennök hasonlatosságot — de

a mely hasonlatosság semmi más körülmények közt fel nem tűnt volna.

Valentin, a ki nagyon jól tudta, hogy mit beszélnek felőle az emberek, dühöngött a rágalom miatt, melynek Chesham volt az elterjesztője; de mit tehetett? Meg volt kötve a keze. Számadásra vonni a sánta kapitányt, annyi lett volna, mint felujítani a régi botrányt, sárba rántani imádott anyja nevét. Nem, neki hallgatagon kellett tūrnie, s csakis előttem tárhatta föl szivét.

És ez volt Cheshamnek a boszuja azért az ütésért, melyet Valentintől kapott — oly boszu, mely arra volt számítva, hogy Valentint egész életén át üldözze.

Ekkor történt, hogy Valentin szerelmes lett. Ó, ki Claudinet olyan könnyű szívvvel engedte át nekem, épp oly teljesen lett rabja a gyöngéd szenvedélynek, mint én. Választottja elég bájos volt ahhoz, hogy kiállja az összehasonlítást bárkivel is — kivéve természetesen Claudinet. Jó családból való leány volt; atyja nem volt gazdag, de büszke, mint Luczifer. Valentin azonban őt is meghódította, és sietett is boldogságát barátjaival tudatni. De ez a boldogság — fájdalom! — csak rövid életű volt. Mr. Moberley, a jövendőbeli após, pár héttel beleegyezésének megadása után levelet irt neki, a melyben kijelentette, hogy a tudomására jutott sajnos tények

következtében visszavonja ígérését s megtiltja Mr. Estmerenek, hogy a házába járjon.

Mr. Estmere természetesen magyarázatot kért, s ekkor megtudta, hogy az ő születését bélyegző szennyfolt igazolja Mr. Moberleynek az eljárását. Valentin csaknem félőrült volt egy darabig. Igaz, hogy a leány hüséget fogadott neki s megigérte, hogy várni fog reá örökké, de Valentin jól tudta, hogy atyja korlátlanul rendelkezik vele.

Valentin elpanaszolta nekem bánatát s én tudtam, hogy ezt a dolgot ismét Cheshamnek a gonoszsága művelte — előbb tudtam, semmint Valentin levelet kapott, mely csak ezt a néhány szót tartalmazta :

«A fiu, ha meginti is az apját, kikérni köteles a beleegyezését, mielőtt házasságra lépne.»

Különös tűz villogott a Valentin kék szemeiben, mikor nekem ezt a levelet átadta. A mint megkapta, rögtön keresésére indult ellenségének, de ez éppen azelőtt való nap hagyta el Angliát.

— Utána megyek és megölöm, mondá Valentin, — az végét fogja szakítani a rágalomnak.

Egész befolyásomra szükségem volt, hogy e lépéstől visszatartsam. Hivatkoznom kellett anyjára s kimutatnom neki, hogy mily nagy esztelenség volna azzal az emberrel összetüzni, a mi a helyzetet csak rosszabbá tenné. Végre nagy-mogorván megnyugodott, de nagyon szerencsétlen volt.

Anyjának egyetlen szót sem szólt a jegyesével való szakítás okáról. Még ő előtte is rejtette bánatát. Egyedül én tudtam, hogy milyen fájoan van megsebezve. Egyedül én voltam tanuja szomorú pillanatainak.

Mások jelenlétében, sőt olykor előttem is, vidámsága és derüs természete még folyvást a régi maradt. Claudine azt mondta, hogy a milyen kedves, talán éppen olyan felszines is és sebe nem sokára be fog gyógyulni.

S miután az utolsó másfél év főbb eseményeit ezekben felsoroltam, újból folytathatom elbeszélésemet.

Egy forró juliusi napon, mely csaknem megolvasztotta a londoni utczák kövezetét s az el-lankasztott emberek előtt gyűlöletessé tette a városi életet — Valentin és én azon iparkodtunk, hogy valami hűvös helyet keressünk, mérgesen szidva a kiállhatatlan hőséget.

Én az utóbbi fél óra alatt kellemes képeket festettem magamnak gondolatban, odaképzelve magamat egy hús barlangba, melyet a devonshirei parti sziklák közt ismertem, nézegetve az alant fodrosodó és fehér tajtékat fölverő zöld hullámokat. Nem messzire ettől az emlékembe idézett helytől kemény, barna homok borította a partot, a melyen számtalanszor futottam le s merültem bele a fölséges, üde, tiszta tengerbe. Szinte éreztem a hullámok erős ütésének bizsegtető hatását, a mint az utcza tikkasztó levegőjében tova-

baktattam, s miként Valentint, engem is élénk vágy szállott meg: szabadulni, menekülni a forró városból.

Arra a kívánságára, hogy valahova falura szeretne menni, azt feleltem tehát, hogy szívesen megyek vele. De hova? Egyik helyet a másik után ajánlottam, de egy sem tetszett. Az egyik nagyon is divatos volt, a másik nagyon csunya. Valentin mindenekfölött valami szép partvidéket szeretett volna.

— Akkor Cornwallba vagy Devonba kell menned, mondám.

— Nini, miért ne? kiáltott föl Valentin. — Pompás eszmém van, Philip. Gyerünk le a ti ősi hajlékotokba. Látogassuk meg a te ártatlan gyermekkorod tanyáját, a hol költői érzelmekkel ábrándoztál és a sirályokkal társalogtál.

— Unalmas lesz az neked, Valentin.

— Mikor unatkoztam én valaha? Irj, sürgönyözz, mondd, hogy holnap vagy holnapután ott leszünk.

Valentin komolyan beszélt s én, ki ugyis rég vágyódtam már egykori otthonomba, szívesen ráálltam. Lementünk hát a magányos tengerparti házba s vagy tiz napig olyan jól mulattunk, a mint csak tőlünk telt.

A hely keveset változott. A cselédek a régiiek voltak, a halászok ugyanazokban a kis kunyhókban laktak még a szirtek közt. Fiukori holmiim mind a régi helyökön voltak egykori szobámban,

melynek ablakából olyan sokszor nézegettem az örökké változatlan és mégis örökké változó oczeánt.

De hiányzott egy, a mi nélkül a házat sehogyan sem tekinthettem otthonomnak: apám jelenléte. Olyan különösnek tetszett, betekinteni a könyvesházba s nem látni őt kerekhátu zsölléjében a nagy asztal föiibe hajolva, mely csakugyan nyögött a rajta felhalmozott könyvek és irományok terhe alatt. Olyan természetellenes volt nélküle ülni az ebédlő asztalhoz, s nem hallani hangját, a mint az esthomály elborította a szobát. Annyira egy volt ő vele ez a hajlék, hogy nélküle nem nevezhettem otthonomnak.

De azért elég kellemesen töltöttük napjainkat. Valentin talált néhány gyönyörű tájrészletet s órákig elfestegtetett. Én gyakran leheveredtem melléje s beszélgettem vele vagy olvastam. Azonkívül ott volt számunkra a hajókázás és halászás. Rég csolnakom kimult — természetes halállal, de hozzánk egy nagyobbat Ilfracombéból, s én megmutattam régi barátaimnak, a halászoknak, hogy Master Philipnek a karja, a London városában töltött évek alatt nem felejtette el az evezést.

Valentin két nap alatt személyes barátja lett mindenkinek. Derék öreg gazdasszonyunk elbeszélte neki leány- és asszonykora egész történetét egészen addig az ideig, mikor férjét a tengeren elvesztette. Teljes és részletes leírást nyújtott neki az én gyermekkoromról is. A nyitott ablakon át hallgattam ezt, a mint a kertben ültem,

halász-eszközeimmal bibelődve. Nem mondom el, mert az elbeszélés sokkal hizelgőbb volt, semmint megérdemeltem. Bepillantottam az ablakon s vendégemet a Mrs. Lee vasaló-asztalán láttam ülni, egy nagy tányér málna mellett; arcza csak úgy sugárzott a jókedvtől és mulatástól, a mint az én bizonyára igen érdektelen viselt dolgaimat hallgatta.

És az alma-orczájú, egészséges devonshirei leányzó, a ki Mrs. Leenek segített, tátott szájjal bámult reá, mintha az én csillogó barátom valami tarkabarka délszaki madár volna, mely erre a magányos helyre vetődött.

A mogorva vén kertész, gyermekkoromnak réme, leszurta az ásóját s egyetlen haragos pillantás nélkül nézte, hogy mint fosztja ki a kertet legszebb gyümölcseiből, habár tudta, hogy ennek a zsákmánynak a legnagyobb része a szöszhajú fiucskák és leánykák közt lesz elosztandó, a kik csapatostól szaladtak elő a halász-kunyhókból s félelmetlenül közeledtek a jókedvű urhoz, a ki magához hívta őket.

Igy teltek a napok, mignem a visszatérésre kezdtünk gondolni s meg is állapodtunk abban, hogy másnap Londonba megyünk.

Valentin egy vázlatának a befejezésén dolgozott, én pedig utolsó hajókázásomat tettem, mert a csolnakot már holnap vissza kellett küldeni. Mikor megelégettem az evezést, partra szállottam s bementem a házba. Valentin nem jött

még vissza: keresésére indultam. Nem téveszt-
hettem el, mert a lápföldről, a hol dolgozott,
csak egy út vezetett a házhoz. Jó darabig halad-
tam s aztán, lustának érezve magamat, leheve-
redtem a puha gyepre, várva hogy Valentin
majd előjön.

— Már jön is! mondám magamban, a mint
fekvő helyzetemből egy alakot láttam közeledni.
De nem, ez nem Valentin. Idősebb ember, de
alakra nézve eléggé hasonlít hozzá, hogy távol-
ról összetéveszszze vele az ember. Ki jön hát ezen
az úton, mely csakis a mi házunkhoz vezet?

Felugrottam, szemem fölé tartottam keze-
met, hogy jobban lássak s alig hihetve érzeim-
nek néztem, néztem. Az alak közelebb-közelebb
jött s én most már tudtam, hogy nem álmodom
és szemem nem káprázik...

Olyan gyorsan, a mint lábam csak birha-
tott, futottam az érkező elé és nem szégyenlem
megmondani, hogy köny omlott a szememből,
mint egy tizenkét éves fiúnak, a mint két karo-
mat apámra fonva, örömtől fuldokló szavakkal
üdvözöltem hazatértét.

XIII.

Az első meleg, szivből jövő köszöntés után szétváltunk s egymás kezét el nem bocsátva, valamivel távolabb húzódtunk egymástól, hogy lássuk, minő változásokat idézett elő a lefolyt két év.

Apám sokkal egészségesebbnek és erősebbnek látszott; arcza meg volt barnulva és termete sokat vesztett megszokott hajlottóságából. De az arcznak finom, szabályos vonásai a régiek maradtak, az érzékenységnek és határozottságnak ugyan azt a kifejezését tükröztetve vissza.

Sötét szemei ugyanazzal a bánatos, de szerető kifejezéssel néztek az én szemembe. Leszámitva azt, hogy arcza meg volt barnulva, egyébként nem látszott meg rajta az utazás. Sűrű szakálla olyan szabatosan volt lenyirva arra a bizonyos hosszúságra, mely arczának olyan igazi egyéni jelleget kölcsönzött, mint bármikor.

Öltözéke most is kifogástalan volt, s én bizonyos voltam benne, hogy bármilyen vad országokban járt is eltávozása óta, sehol sem tekinthették másnak, mint előkelő angol gentlemannek.

És a mint végig nézegetett rajtam, azt kívántam magamban, hogy bár az én külsőm leg-

alább félannyira kielégitené őt, mint az övé engem.

— Megnőttél, megteltél, férfivá izmosodtál, Philip, mondá. — Milyen jó, hogy éppen a régi hajlékban találkozunk.

— De milyen szerencsés véletlen is! mondám. — Ha egy nappal később érkezik, már talán nem talált volna itt. Mikor jött meg?

— Tegnap. Egyenesen Londonba mentem a lakásodra, s ott azt hallottam, hogy itt vagy. Idesiettem hát, a milyen gyorsan csak lehetett.

Egymás karjába fűződünk s úgy ballagtunk a ház felé. Nagy örömemben egészen megfeledeztem Valentinról.

— Hol van podgyása? kérdém apámtól.

— Nagyobb része Londonban. Azt a keveset, a mit magammal hoztam, a tanyaházban hagytam. A gyorskocsi ott tett le; meghagytam hát, hogy küldjék el valakivel.

— A láp földön jött keresztül?

— Igen. Már előbb is itt lehettem volna, de elcsevegtem az időt egy fiatal emberrel, a kivel találkoztam. Festő, vidám, kellemes beszédű fiu, kinek a csevegése igazán mulattatott.

Ez természetesen nem lehetett más, mint Valentin. Nevettem magamban, a mint arra az ellentétre gondoltam, mely közte és az én komoly apám közt van.

— A művészek nem igen gyakran keresik föl ezt a vidéket, folytatá apám. — Így hát meg-

álltam s beszédbe eredtem vele, ő pedig negyedóra alatt elmondta nekem a véleményét a festészet-ről, zenéről, irodalomról, szivarokról meg a devonshirei népszokásokról.

Ismét nevettem, a mint elképzeltem Valentint, a ki, örülve, hogy új hallgatója akadt, kitalálja nézeteit a maga ékesszóló modorában olyan férfiú előtt, a ki minden egyes tárgyról, mely csak a világon lehet, kétszer annyit tud, mint ő.

— Nem kérdezte meg tőle, hogy' hívják és hol lakik? kérdém.

— Nem; de azután megbántam, hogy nem tettem. A fiatal legény modora nagyon megtetszett . . . Ah, de im itthon vagyunk! Ólyan természetesnek látszik ez, Philip!

Bementünk a kapun, s apám fogadta a meglepett cselédek üdvözlését. Nyájasan váltott velök néhány szót, s aztán, folyvást karöltve, beléptünk a házba.

Nem mondtam' meg neki, hogy az a fiatal művész az ő vendége és az én barátom. Azt gondoltam magamban, hogy milyen élvezetes jelenet lesz majd az, ha Valentin az ő festő-műsereivel, napernyőjével és egyéb holmijával fölke-rekedve hazajön s szokása szerint kiabálni fog, hogy adjanak ennie és innia!

Bementünk a könyvesházba.

Apám levetette magát szokott zsölléjébe.

Én melléje ültem. Kinyújtotta jobbját s megfogta kezemet.

— Örülsz-e, hogy viszontlátsz, fiu?

Szivem sokkal telibb volt, semhogy szavakkal felelhettem volna. Alig tehettem egyebet, Mint azt, hogy megszorítottam a kezét.

Most pedig beszélj el magadról mindent, tevé hozzá. — Hogyan boldogultál?

— Inkább ön mondja el, hogy hol járt? mit csinált és kiépülve jött-e meg?

— Az ráér utóbb is, Philip előbb te mond el az ujságaidat.

Mint mindig, most is engedelmeskedtem neki.

— Meglehetősz szorgalommal szenteltem magamat pályatanulmányaimnak, mondám. Azonkívül pedig, hála az ön jóságának, kellemes életet folytattam. Szereztem sok jó barátot és követtem el esztelenségeket is, a melyeket meg kell gyónnom és bocsánatért könyörögnöm.

Annak a nagy összegnek az elvesztése szörnyen kezdett bántani, most, midőn a leszámolás napja elérkezett.

— Hagyd egyelőre az esztelenségeket, Philip. Beszéljünk ma csak a kellemes dolgairól.

— Akkor a legkellemesebbel kell kezdenem . . .

Pirulni éreztem arczomat, a miut ezt mondám. Apám észrevette zavarodottságomat s fűrkésző pillantást vetett reám.

— Jegyben járok, dadogám.

Apámnak az arczáról elmúlt a mosoly s a régi bágyadt, szomorú kifejezés jelent meg rajta.

— Nem vagyok barátja annak, hogy az ember fiatalon házasodjék, mondá, de nem nyájasság nélkül.

— De helyeselni fogja választásomat, ha meglátja mondám.

— Reménylem. Bizonyára bölcsen és jól választottál. Mond meg a leány nevét.

Mielőtt feleltem volna, kivettem oldalzsebemből Claudinenak az arczképét s odaadtam neki. Figyelmesen nézte meg.

— Szép leány. nagyon szép. Természetedet ismerve, gondoltam is, hogy szép lesz. És most mondj el felőle mindent.

— Neville-leány . . .

— Jó név, de a családnak több ága van. Kik a rokonai, hozzátartozói ?

S a mint ezt mondá, ismét kezébe vette az arczképet, hogy jól megnézze jövődöbeli menyét.

— Árva leány, mondám. — Az atyja Neville ezredes volt, ki néhány évvel ezelőtt halt meg.

— Hol találkoztál vele ?

— Nagynénje házában, ki egyik legkedvesebb barátnőm, Lady Estmere . . .

A mint Lady Estmerenek a nevét említettem, apám felszökött ültéből. Kiejtette kezéből a Claudine arczképét s én hallottam az üveg csö-

römpölését a mint a sima padlóhoz ütődött. Fölibem hajolt s megragadta vállamat, hogy szinte fájt.

— Jól hallottam-e, Philip? Azt mondtad: Lady Estmere, egyik legkedvesebb barátnőd?

A megvető, keserű hang, melyen ez utolsó szavakat mondotta, megdöbentett.

Nagyon is világosan árulta ez el azt, hogy a lelketlen rágalom még az ő elzárkózottságába is behatolt, s hogy ő ítelt és bűnösnek találta azt a szegény asszonyt.

Nem birtam szólni, csak lehajtottam a fejemet.

— Tudod-e, Philip, hogy kicsoda az a Lady Estmere? folytatá apám. — Tudod-e, hogy ő egy gyalázatba esett asszony, hogy férje elűzte magától, mert bűnös volt?

— Hallottam. Sir Laurence Estmerének örültnek kellett lennie, hogy nejét ilyen váddal terhelte! Lássá meg őt, apám, a mint én láttam, s akkor lehetetlenségnek fogja fölismerni azt a dolgot! Valamikor még ki fog derülni, hogy ő méltatlanul szenvedett. Ha más nem, én fogok módot találni arra, hogy ezt bebizonyítsam, és akkor csak sajnálhatom azt a férjet, a ki elítélte!

Hévvvel és meggyőződéssel beszéltem.

Sohasem fogom elfelejteni apámnak az arcát, a milyen ebben a pillanatban volt; soha-

sem fogom elfelejteni azt a kifejezést, melyet ekkor a szemében láttam.

Nem bánat, nem harag volt az, hanem rettegés.

Ő észrevette arczomon az e miatt való meglepetést, s félrefordítva, az ablakhoz ment.

A mint erre a jelenetre visszaemlékszem, csodálom, hogy az igazság azonnal világossá nem lett előttem. De hát, nagyon könnyü a dolgokat megmagyarázni, mikor már kiderültek, és lehet, hogy szememre akkor még azért borult homály, mert egy fensőbb akarat eszköznek szemelt ki.

Utána mentem apámnak az ablakhoz. Megfogtam kezét. Az érzéketlenül nyugodott kezemben, nem viszonzva fogását.

— Hazatértének első napján nem lehet vizálykodnunk, mondám kérlelve — És legyen bár Lady Estmere mindaz, a minek ön hiszi, az nem érintheti Miss Nevillet.

Visszafordult hozzám. Arcza sápadt volt, de már nyugodt.

— Philip, mondá, — te már férfi vagy s nem parancsolhatok neked, de az én beleegyezésemmel az én fiam nem fog nőül venni olyan leányt, a kinek bárminő csekély köze is van Lady Estmerehez. Az én fiam hitvesének nem szabad olyan asszony házához tartoznia, a ki gyalázatot hozott a férjére!

Kemény szavak voltak ezek, de el kellett

türnöm és magamba kellett fojtanom az indulatos visszavágást, mely ajkamon lebegett.

— Hagyjuk el ezt a vitát ma, mondtam szomoruan.

— Ne is térjünk rá többé vissza, mondtá apám keserűen, fáradtan roskadva vissza székébe.

Szomoruan, révedezve néztem ki az ablakon. Lady Estmerere gondoltam, meg Claudinere, a Lord Rothwell intésére, meg arra, hogy milyen rossz természet lakik még a legjobb emberben is, mikor még az én apám is igaz gyanánt tud elfogadni egy ilyen rágalmat.

Elgondoltam, hogy mitevő legyek e kinos körülmények közt, hogyan mondjam el majd Claudinének, hogy mi történt, s hogyan fogja ő azt fogadni.

Mialatt ezen tünődtem s a völgybe kitekin tettem, egyszerre csak egy daliás alakot láttam a ház felé közeledni. Sőt a szél egy vidám dalnak a hangjait is hozta fülembe, s tudtam, hogy pár percz múlva Valentin az előcsarnokban fog kiabálni és nevetni.

Annak az embernek a födele alatt lesz, a ki az ő anyját elítélte — s ez az ember az én apám!

Ezt minden áron meg kell akadályoznom. Odamentem apámhoz.

— Emlékszik arra a festőre, a kivel az uton találkozott? kérdém.

Apám némán intett, meglepetten nézve rám, hogy ilyen csekélységről kezdek beszélni.

— Előbb kellett volna már szólnom, de meglepetést akartam szerezni mind a kettőjük számára. Az a fiatal ember az én vendégem. A Lady Estmere fia.

Apám reszkető ajakkal bámult rám. Csak pillanatok mulva tudott szóhoz jutni.

— Tiltsd ki a házból, mondá.

— Ezt alig tehetem. Holnap ugyis elmegy.

— Akkor szobámba megyek s ott maradok, a míg el nem távozott.

Fölállott s az ajtó felé tartott. A küszöbön visszafordult.

— Ez is a legkedvesebb barátaid egyike, nemde? mondá keserü megvetéssel.

— Legkedvesebb barátom, viszonzám határozottan.

— Mikor fiamat itthon hagytam, mondá apám lassu hangon, de a mely szivembe hatolt, — olyan büszke voltam rá, mint valaha apa a fiára. S midőn megjövök, eljegyezve találom egy olyan leánynyal, kinek a rokonsága szégyenletes, és azt kell hallanom, hogy legkedvesebb barátja, egy gyalázatba jutott anyának a fattyu-fia!

Kiment a szobából, én pedig azon tünődve maradtam ott, vajjon apám megőrült-e, vagy pedig a Norrisok családfája olyan dicső-e, hogy foltnak csak árnyékát sem türheti czimerén.

Azután összeszedtem lelki erőmet s kimentem Valentin elibe.

A fiu az ő szokott derüs mosolyával jött be, s félredobva czókmókját, levetette magát egy kerti padra, mialatt én azon tűnődtem, hogyan adjam legjobb módon tudtára a dolgok megváltozott állását.

— Philip, mondá, — ugy látom, valami újságod van számomra. Hazatért a vándor?

— Igen, apám az imént jött meg váratlanul.

— Mindjárt gondoltam. Találkoztam vele ott künn. Mikor aztán láttam, hogy a ház felé tart, bizonyosra vettem, hogy az apádnak kell lenni Igen megnyerő külsejü ember. Ugyancsak összebárátkoztam vele.

Én szótlán voltam, nem tudtam, hogyan fogjak súlyos feladatomhoz.

— Örülök, hogy megjött, folytató Valentin. Te természetesen megmontad már neki, hogy milyen leánya várja? Ugy hiszem, ez a körülmény meg is változtatja tervedet s nem jössz velem holnap?

— Nem; néhány napig még itthon kell maradnom.

— De ni, mondá Valentin, — vajjon ez a váratlan hazajövetel felforgatta-e a Mrs. Lee házi-rendjét vagy pedig kapunk-e valami harapni való, mint rendesen? Olyan éhes vagyok, mint a farkas.

Bevezettem a házba, a hol szokott ebédünk már készen várt.

Valentin körültekingetett, mintha arra várna, hogy új házigazdája is megjelenik az asztalhoz.

— Apád nem csatlakozik hozzánk? kérdé.

— Szeretném folytatni vele a vitánkat.

— A járás nagyon kifárasztotta . . . Pihe-
nésre van szüksége . . . Attól tartok, nem igen erős.

— Nem-e? Pedig ugyancsak izmosnak és erősnek tetszett, a mint felém tartott . . . No de talán jó is, hogy ebben a pillanatban nincs itt. Megbotránykoztatnám az étvágyammal.

S azzal vidáman látott hozzá az evéshez de én nem követhettem, mert minden falat majdnem megfulasztott.

Keserves feladat volt, kijelenteni legkedvesebb barátomnak, hogy az én apám házában neki többé nincs helye.

— Mi lelt, Philip? kérdé végre Valentin, észrevéve, hogy milyen siralmas szerepet játszom az asztalnál. — Elvette az öröm a te pompás étvágyadat?

— Nem . . . nem az öröm vette el.

Hangom többet fejezett ki, mint szavaim. Valentin meghökkenve és bámulva nézett rám.

— Hát mi baj? Szólj, Philip.

— Nagy baj van . . . alig is tudom, hogyan mondjam el . . . Kérlek Valentin, könynyítsd meg feladatomat a mennyire csak teheted.

Valentin komoly szemmel tekintett rám. Száméneket ezt a komoly tekintetét rajtam kívül kevesen ismerték.

— Édes öregem, mondá, — beszélj csak bátran.

— Valentin, az én apám . . . Óh, hogyan is mondjam meg? . . . rosszalja a te jelenlétedet ebben a házban . . .

— Ezt nagyon sajnálom, Philip, mondá nyugodtan

— Mondjam-e neked, hogy mennyire elszomorít és bánt ez engem?

— Nem; fel tudom fogni érzelmeidet. Még csak azt sem kérdelem tőled, hogy Mr. Norrisnak mi oka van erre, mert nem szeretnék apádról rosszabb véleménynyel lenni, semmint szükséges. Köszönd meg Mr. Norrisnak nevemben azt a vendégszeretetet, a melyben eddigelé te általad részesültem; én legjobban fejezhetem ki köszönetemet azzal, hogy házat rögtön elhagyom.

— De csak nem mégy el ma?

— Édes Philip! . . . viszonzá Valentin, szemöldökét felhuzva és oly hangon szólva, mely olyan világosan fejezte ki azon való csodálkozását, hogy én föl tudom róla tenni, hogy ő csak egy órát is tölthetne tovább olyan házban, a hol nem látják szívesen, — hogy többé egy szóval sem tartóztattam.

— Át kell öltöznöm, mondá. — Ebben a gunyában nem térhetek vissza a civilizált embe-

rek közé . . . Te majd utánam küldöd a podgyászomat s összecsomagolod vázlataimat . . . De vigyázz, kérlek, van benne olyan, a mely még nem egészen száraz.

Habár a sérelem kinosan marczangolhatta szivét, egyetlen szemrehányó szó sem jött ajkára. Barátja voltam, s az az ember, a ki rajta ezt a sértést elkövette, az én apám volt. Valentin szeretett engem, s így az én kedvemért magába fojtott minden olyan szót, a melylyel — jól tudta — csak még kinosabbá tette volna helyzetemet.

Ekkor ismertem föl csak igazán, hogy látszólagos léhasága és felszínessége alatt mily valódi nemesség lakozik.

Magamra hagyott, hogy készületeit az utra megtegye. Nem volt hozzá szivem, hogy vele menjek: leverten, megsemmisülten maradtam ott, visszajövetelét várva.

Csakhamar vissza is jött. Arcza igen sápadt volt, de nyájas és mosolygó. Meglátta szomorúdságomat s vállamra tette kezét.

— Ne busulj, Philip! mondá. — Te nem lehetsz felelős az apád . . . hogy is nevezzem? . . . az apád előítéletességeért. Most pedig, szólítsd elő Mrs. Leet. Nem mehetek el úgy, hogy el ne bucsuzzam a derék jó lélektől.

Mrs. Lee bejött s értesítettük, hogy Mr. Valentin elmegy. Az öreg asszony ezt nagyon sajnálta.

— Ejnye beh kár, mondá. Holott az ur csak most jött haza.

— Igaza van, kár, mondá Valentin komolyan. De hát, ha az embernek sürgős a dolga, hiába!

— Az már igaz, sir . . . nagyon igaz. De ki gondolná, hogy egy ilyen jókedvű fiatal urnak, mint ön, még sürgős dolga is lehet?

— Hátha éppen a walesi herczeg hivat, hogy pingáljam le ő fenségét?

— Az már aztán egészen más.

— Nohát isten megáldja, Mrs Lee . . . Aztán ne felejtse el utánam küldeni azoknak a drága jó nyalánkságoknak a receptjeit, a melyek nekem olyan pompásan izlettek!

S bólintgatva és mosolyogva hagyta el a házat, látszólag épp olyan vidáman, mint mikor idejött. De én tudtam, hogy ezuttal a vidámsága erőltetett.

Vele mentem a kerten keresztül s a mint véletlenül hátrafordultam, láttam, hogy apám az ablakából lesi vendégünk távoztát . . .

Lehet, hogy helytelenül cselekedtem, de csak azért is meg akartam neki mutatni, hogy nem szégyenlem magamat a barátommal: szeretettel öltöttem bele karo mat a Valentin karjába s úgy ballagtunk tova a lép felé . . .

Keveset beszéltünk egymással. A tanyához érve, szekeret és lovat szereztünk s én elvittem Valentint Mineheadbe, a hol aztán elváltam tőle.

— A mi barátságunkon az nem változtat, nemde? mondám aggódó hangon.

Valentin szomoruan nézett rám.

— A barátságunkon nem. De attól félek, nem igen fogunk egymással érintkezhetni . . . Hát Claudine? . . .

Még nem mondtam meg Valentinnek, hogy apámmal mit beszéltünk.

— Szóltál Mr. Norrisnak a házassági tervedről? kérdé.

— Szóltam. Az volt az első, a mit velem közöltem

— S ő nem helyeselte?

— Nem.

— Ugyanaz a kifogása volt ellene, mint az én társaságom ellen?

Némán intettem fejemmel.

— Óh, Valentin! Barátom! kiáltottam föl azután. Kérlek, kiméld . . . és kiméld magadat is . . . Hiszen majd jóra fordul még minden!

— A *majd* nagyon hosszú idő, Philip . . . Mind a ketten ismerünk egy asszonyt, a ki husz keserves esztendeig várt arra a *majdra*! . . . Isten veled! . . . Londonban, természetesen, látni foglak?

Meleg, baráti kézszorítást váltottunk — olyat, a melyet két fiatal ember válthat, a ki szereti egymást és megbizik egymásban.

Azután elváltunk.

— Akár jóra fordul még a dolog, akár nem

— ezek voltak Valentin végső szavai — ez ismét egy újabb sérelem, a melyért számadásra fogom vonni azt az embert . . . apámat . . . Sir Laurence Estmeret!

Lassu lépésben hajtottam hazafelé, csaknem azt kívánva magamban, hogy az apa és fiu bár sohase találkozzanak az életben!

Sötét este volt már, mikor hazatértem. Fáradt voltam, és egyenesen pihenni tértem volna; de nagy meglepetésemre apámat a könyvesházban találtam.

Nem kérdezett semmit; egy szót sem szólt a Valentin eltávoztáról, sem az én házassági tervemről. Órákig elbeszélgettünk. Ő röviden elmondta két évi utazásának történetét.

Sok országot járt be, sokféle népet látott, s vándorlásainak a leírása, a mint az ő válogatott, ékesszóló modorában előadta, minden lelki bánatom mellett is lekötötte érdeklődésemet és figyelmemet, habár pillanatra sem szabadulhattam attól az érzéstől, hogy apám mostohán, igazságtalanul bánik velem.

Óh, mert hiszen a mint ismét ott ültem apámmal a régi ház régi szobájában, magam körül látva mindazt, a mi gyermekkoromban környezett, s ismét hallgatva a sziklát csapkodó hullámok zajgását: csoda-e, ha nehéz volt erőt venni magamon annyira, hogy egészen oda ne simuljak hozzá, kezemet kezébe téve s azt képzelve, hogy ismét gyermek vagyok? . . .

Végre föláltunk, hogy aludni térjünk. Én legjobbnak láttam, hogy kellemetlen dolgaimon egy nap alatt essem át.

— Szeretném még elmondani, apám, egy ballépésemet.

— Elég volt már egy napra, Philip.

— Minél előbb át akarnék rajta esni, ha ön nem tulságosan fáradt.

Apám fáradtan bocsátkozott vissza székébe.

— Kevéssel azután, hogy ön elutazott, mondám, — elég meggondolatlan voltam kártyázni s nagy összeget veszteni . . .

Ugy tetszett, mintha apám, e vallomásom hallatára, megkönnyebbült volna.

— A kártyázás rossz szokás, mondá. — Reménylem, abbanhagytad?

— Ugy gondolom: örökre. De igen nagy összeget vesztettem.

— Reménylem, Mr. Grace kifizette, s már nem tartozol vele?

— Igen, Mr. Grace azonnal kifizette. De röstellem megvallani, hogy mennyi volt. Három ezer font . . . Megbocsát-e valaha esztelenségemért?

— Kedves fiam, viszonzá apám felállva, — azokkal szemben a miket tőled ma hallanom kellett, egy kevés pénznek az elvesztése szóra sem érdemes . . . Jó éjszakát.

Mialatt lefeküdtem, azon tünődtem, hogy apám örült-e, vagy többszörös milliomos?

XIV.

Két napig voltunk együtt apámmal Torwoodban, a nélkül, hogy újból rá mertem volna lépni a vita terére. Éreztem, hogy ha az a dolog még egyszer szóba kerül köztünk, a válság kikerülhetetlen.

Arra pillanatig sem gondoltam, hogy jövőbeli boldogságomról lemondjak csak azért, mert apámnak választásom ellen kifogása van. Bármennyire szerettem is őt, tudtam, hogy annak a kötelességnek, melylyel egy fiu az atyjának tartozik, vannak határai, s hogy vannak helyzetek, melyekben a férfinak jogában van a szülői tekintély előtt fejet nem hajtani.

Apám semmi megállható okot nem mondott arra, hogy Claudinenel való házasságomat miért ellenzi. Ha a világ bűnösnek állítja is Lady Estmeret: túlságos kegyetlenség ezt még az unokahugán is megtorolni. Ha valaha hittem is Lord Rothwellnek abban a föltevésében, hogy apám ezt a házasságot ellenezni fogja: bizonyos voltam benne, hogy minden ellenzés megszűnik, mihelyt a leányt látni fogja.

De most már ez a remény is oda volt. Apám elismerte, hogy Claudine szép leány, nem is volt ellene semmi kifogása, egyszerűen csak Lady Estmererrel való rokonsága volt szálka a szemében.

Nagyokat sohajtottam, mikor arra gondoltam, hogy mi lesz még ebből, ha a dolgot legközelebb szóba hozom.

Sajnálattal láttam, hogy hazatérte után azonnal belezökkent a régi életmód kerékvágásába. Olyan könnyedén vett ismét föl minden egyes szálát, mintha csak egy napig járt volna oda a szomszéd grófságban, nem pedig ezernyi mértfoldeket utazott volna be.

Mindjárt másnap reggel ott folytatta egy tudományos folyóiratnak a tanulmányozását, a hol elutazásakor félbenhagyta. Óráit könyvei közt töltötte, mint régen; ugyanolyan mélabusan tette meg sétáit, mint annak előtte.

Semmi változást sem láthattam életmódjában s kilátásom sem lehetett rá, hogy ebben valaha valami változni fog.

Az első két nap alatt folyvást erőt iparkodtam gyűjteni a megkezdendő nagy harczra. Nem mertem továbbra halasztani. Bármit is fog Valentin mondani anyjának, azt az egyet Lady Estmere mindenesetre tudni fogja, hogy apám hazajött. S ő és Claudine minden bizonynyal hirt várnak tőlem, sőt elvárják, hogy apámat elhozzam hozzájuk.

Mit fognak majd mondani, ha megtudják a valót? Ha megtudják, hogy apám megtiltotta e házasságot, s megtudják vagy megsejtik, hogy miért tiltotta meg?

Órákon át feküdtem éjjel álmatlanul, hely-

zetemen gondolkozva. S minél többet gondolkoztam, annál bizonyosabb lett előttem az a szomorú kényszerűség, hogy közeledik a pillanat, a midőn vállasztanom kell az imádott nő és apám közt.

A bizonytalanság elviselhetetlenné kezdett lenni.

Habár a leggyöngédebben érintkeztünk egymással, éreztem, hogy van köztünk valami, a mi megváltoztatta az apa és fiu régi szerető viszonyát. Azt reméltem, hogy ő fog először szólni, de mivel semmi hajlandóságot sem mutatott arra, hogy a tárgyat megpenditse, nehéz szívvvel bár, de kénytelen voltam megkezdeni a rohamot.

Gyönyörű nyári est volt; a nap már annyira lenn járt, hogy sugarait ki lehetett állani. Apám és én együtt ebédeltünk, s miután néhány perczig még elidőztünk a bor mellett, mintegy összebeszélésre álltunk föl az asztal mellől s mentünk ki a szabadba.

Lassan ballagtunk föl a közeli nagy szirt tetejére, s a mint ott megpihentünk, visszagondoltam arra a napra, mikor először léptem ki innen a nagy világba; arra a pillanatra, midőn a gőzhajón házunk irányában haladva el, elkértem a kapitánytól messzelátóját, hogy jobban láthassam azt a magas, sötét alakot, mely a sziklatetőn állott, mignem a szemembe toluló könnyek elhomályosították az üveget s többé nem láthattam rajta . . .

Eszembe jutott, hogy az az első elválás mint

zuditotta föl minden érzését gyermek-ifjui lelkemnek, mint kárhoztattam magamat, hogy apámat elhagyni vágytam, és mint sirtam, midőn az ő magányára gondoltam . . .

És most, pár évvel utóbb, apámmal szemben a férfi jogával kell élnem, s ama nő kedvéért, a kit szeretek, föl kell lázadnom az ő parancsa ellen.

Hallgatásom talán elárulta apámnak, hogy lelkemben mi történik. Kérdően tekintett rám.

Ugy gondolom, két-három megjegyzést is tett a napszállat szépségére, melyekre azonban én nem is figyeltem. Végre odafordultam hozzá :

— Reménylem, apám, gondolkozott azon a dolgon, a melyről hazaérkezte estéjén szóltam?

— Egy perczre sem hagyta el azóta gondolataimat, felelt ő szomoruan és nyugodtan.

— Bizonyára vissza fogja vonni tilalmát, mondám. — Boldogságomat nem is tekintve, mi egyebet kívánhatna az én nőmtől? Ő szép, jó, tisztcs családából való és — ha erre az ajánlásra egyáltalában szükség volna — gazdag is.

— Megmondtam már, Philip. Több mondanivalóm nincs.

— Tehát azt értsem ebből, hogy mivel ő unokahuga egy asszonynak, kit a férje egy örült piianatában elhagyott, ön már nem tartja érdekesnek arra, hogy az ön leánya legyen? . . . Óh, apám, gondolja meg még egyszer . . . Gondolja meg, hogy szeretem őt . . . Gondolja meg, hogy elhatározása reám nézve mit jelent!

Megfogtam kezét, de ő elfordította tőlem tekintetét.

Arcza sápadt volt, de ajka körül ott volt az a merev, konok kifejezés.

Tudtam, hogy minden könyörgésem hasztalan.

— Már meggondoltam, mondá, — s válasszom ugyanaz, mint előbb.

— Megtiltja, föltétlenül?

— Meg. De megálljunk . . . túllépek jogaimon. Te férfi vagy, s tudom, hogy tetszésed szerint kívánsz cselekedni. Jogod van hozzá. Nőül veheted Miss Nevillet akár holnap. Nem akadályozhatlak meg benne.

— Hogyan vehetem nőül, a mig az ön kegyétől függök? Az ő vagyonából nem élhetek. Várnom kell, a mig jövedelmet szereztem magamnak

— Nem pénzkérdés ez, Philip. Ilyesmiről. hála istennek, sohasem lesz köztünk szó. Akár kívánságom ellenére nőülsz, akár nem, jövedelmed biztosítva lesz.

— Hogyan fogadhatnám el, mikor akarata ellen cselekszem?

— E miatt szükségtelen aggódnod. Ahhoz a pénzhez, a mi rendelkezésedre lesz bocsátva, kétségtelen jogod van. Nem akarom, hogy föltett szándékodtól anyagi tekintetek térítsenek el, habár csak egy hajszálnyira is. De, Philip . . .

Megállott, és sovárgó, bánatos tekintettel nézett szemembe.

— Attól a naptól fogva, a melyen Miss Nevillet, a Lady Estmere unokahugát nőül veszed, idegenek leszünk egymásra nézve. Az apa és a fiu, kik annyi éven át szerették egymást és együtt éltek, el fognak szakadni egymástól... Ez az egyetlen fenyegetés, a melylyel élek, az egyetlen gátló befolyás, a melylyel rád hatni akarok.

Szemem könnyel telt meg. Éreztem, tudtam, hogy rosszul, könyörtelenül bánik velem: de azt is tudtam, hogy szeretem őt, s hogy életem az ő szeretete nélkül boldogtalan lenne.

De szerettem Claudinet is!... Választani leszek hát kénytelen kettőjük közt.

Zsenge korom óta tudtam, hogy apám határozatai ellen milyen hiábavaló minden felszólalás; de ezuttal mégis kértem, könyörögtem, hogy vonja vissza szavát.

Hajthatatlan volt. Nyájasan, szeliden szólt hozzám, mintha velem együtt önmagát is sajnálná, sőt — úgy gondolám — mintha mind a kettőnket a körülmények, nem pedig az ő előítélete vagy büszkesége áldozatának tekintene.

Végre, szomorúan és mogorván fordultam el tőle.

Utánam jött és megfogta karomat.

— Philip, mondá, ne beszéljünk többé erről a dolgról. Legyen köztünk minden úgy, mint régen volt, mindaddig, a mig nekem azt nem irod, hogy Miss Neville a nőd... Akkor vége

lesz köztünk mindennek . . . Sulyos csapások érték az életben — el kell viselnem még ezt az egyet is . . . De most már lement a nap; gyөрünk haza.

Otthon maradtam még néhány napig, de e tárgyat nem érintettük többé. csak egyszer. Igen kíváncsi voltam megtudni, vajjon apám el szándékozik-e végre hagyni zárkózottságát, avagy csak azért jött-e vissza Angolhonba, hogy ismét eltemetkezzék ebbe a magányos házba, a hol összes társaságát csak könyvei képezik és nem lép-e ki inkább a mozgalmas világba, hogy elfoglalja ott azt a helyet, mely tehetségeinél és személyes tulajdonainál fogva méltán megilletné?

Föl is tettem neki a kérdést s azt a reményemet fejeztem ki, hogy az utóbbira fogja magát elhatározni.

Méla bánatossággal nézett reám.

— Szándékomban volt, hogy ugy cselekszem, a mint te ohajtod, mondá, — de hazajövetelem óta megmásítottam szándékomat.

Tudtam, hogy ezzel mit akart mondani.

— Miattam másította meg, mondám.

— Egyelőre legalább még itt maradok, viszonzá, kérdésemre nem ügyelve.

Most lett volna életemben először kedvem ahhoz, hogy keserü szavakat mondjak neki. Előbbi szavainak értelme az volt, hogy midőn hazajött és az én közlésemet meghallotta, megváltoztatta élete tervét.

De nem szóltam, ámbár éreztem, hogy nagyon is igazságtalanul bánik velem. Kevés reményem volt ahhoz, hogy — ha ismét megtelepszik magányában — valaha rá lehetne birni, hogy lépjen be a világba.

Minden egyébben azonban olyan volt velem szemben, mint a megtestesült nyájasság és gyöngédség. Megmutatott egy levelet, a melyet Mr. Gracenek irt, s a melyben tudtára adta, hogy a legbőségesebb segédeszközök bocsátandók rendelkezésemre, s hogy nagy összeg pénzt szándékozik kizárólagos tulajdonommá átíratni.

Londonból hazaküldték sulyos podgyászát, s mikor a ládákat kicsomagolta, azt láttam, hogy minden országban, a hol megfordult, rám gondolt és mindenünnen hozott valami emléket.

Egész nagy gyűjteményét hozta haza a legérdekesebb tárgyaknak, melyeknek jó része igazi műbecscsel birt s nagyértékű volt — némelyiket valóban csak áldozattal szerezhette meg.

Hogy van tehát, hogy neki, a ki időt és pénzt olyan pazarul volt kész nekem áldozni, mégis tudott szive lenni ahhoz, hogy megtagadja tőlem életem legfőbb boldogságát?

XV.

Ama néhány nap alatt, melyet Valentin távozta után apám társaságában töltöttem, számos kérdés merült föl lelkemben, melyek mind a kö-

rül forogtak, hogy irántam való jósága és a legnagyobb szeretetet eláruló gyöngédsége hogyan egyeztethető össze azzal a csaknem szivtelen ridegséggel, melyet legédesebb reményem megvalósítása ellen tanusított? Bármennyire tünődtem is e kérdéseken, nem tudtam rájuk feleletet találni, s kételylyel szivemben tértem vissza Londonba.

Itt újabb kinos feladat várt reám — az, hogy elmondjam Claudinenek és Lady Estmerenek, hogy mi történt, vagy legalább annyit mondjak el nekik, hogy nagyjából megértsék a helyzetet.

Claudinenek természetesen már hazulról irtam, s céloltam arra, hogy a dolog nem megy olyan simán, a mint ohajtanám. Valentin is bizonyosan mondott már valamit Lady Estmerenek. Így tehát először is barátomnak a műtermébe mentem.

Valentin szorgalmasan dolgozott egy nagy vásznon, a melyen sziklák és szirtek merész körvonalait láttam, melyek nagyon is ismeretesek voltak előttem. Azzal az ő nyílt, nyájas mosolyával üdvözölt, mely azonnal tudtomra adta, hogy azért a kiméletlen elutasításért nem engem okol.

— Nos, mondá, — miként hagyta otthon az én öreg barátnémat, Mrs. Leet, meg (hiszen szabad talán felöle is kérdezősködnöm) atyádat?

— Apám teljességgel érthetetlen, viszonzám. Mond meg nekem, hogy mit szól anyád.

— Természetesen nem tetszik neki a dolog

— Csak «nem tetszik»?

— Nos hát, rosszul esik neki . . . De hát, lásd, Philip, ő hozzá van szokva a keservekhez és szívét nem hordja az ajkán.

A fiu derűs kék szemei elborúltak, a mint anyjáról beszélt

— Menj, beszélj vele, Philip, mondá.

— Megyek. De mondj előbb valamit Claudine felől.

— Nem hiszem, hogy nyájas lesz az apósa iránt. Ez az egész, a mit mondhatok.

— De engem nem gáncsol?

Téged! Nem magad választottad az apádat!

— Megmondtad neki, hogy apám elleni frigyünket?

— Nem; de úgy sejtem, anyám megmondta. Anyám előtt, hiszen tudod, nincs titkom.

Elbucsuztam Valentintől s elmentem anyjához. Lady Estmeret otthon találtam. Claudine nem volt otthon, de azt mondták, hogy mindjárt haza fog jönni.

Lehetetlen volt azt az észrevételt nem tennem, hogy Lady Estmerenek velem szemben való modora megváltozott kissé. Lehet, hogy ez csak képzelődés volt, de ha előbbi és mostani magaviselete közt csakugyan volt különbség, az mihamarább eloszlott, s beszéde és bánása olyan kedves és nyájas volt, mint bármikor.

Maga mellé ültetett s én helyet foglaltam, de néhány pillanatig nem szóltam.

— Édesatyja tehát hazajött? mondá.

— Igen, de hazajöve tele nem hozott olyan örömet, a mint vártam, viszonzám.

— Kevés várakozásunk teljesül be igazán, mondá erre Lady Estmere.

Társalgásunk itt megakadt. Tudtam, hogy Lady Estmere azt várja, mi mondani valóm van számára.

— Az én apám, mint már mondtam önnek, különös ember, kezdém.

— Azok után, a miket felőle öntől hallottam, magam is így vélekedtem.

— Igen, ő különös ember, s évek hosszú során át magányos, a világtól elzárt életet élt. Egészen másképp fogja fel a dolgokat, mint más emberek. Most kegyetlenül és igazságtalanul bánik velem.

— Mérsékelje szavait, Philip; az atyjáról beszél.

— Valami különös előítélete van Claudine-nel való házasságom ellen. S ki kell mondanom, kedves Lady Estmere, föltétlenül vonakodik őt leányául elfogadni.

Lady Estmere rám tekintett.

Szemében nem volt harag, semmi más, mint rokonszenv. Még csak azt sem kérdezte tőlem, hogy apám mi okát adta ennek a különös magaviseletének.

— És ön mit fog tenni? kérdé.

— Mit! Én csak egyet tehetek. Nőül kell

vennem Claudinet és az időre biznom, hogy apámat megváltoztassa!

— De az apának nem engedelmeskedni, mégis szörnyü dolog.

— Valóban az. De a fiúnak épp úgy vannak jogai, mint az apának. Nem lehet tőle követelni, hogy feláldozza a boldogságát — egy szégyért! . . . Ebben bizonyára ön is egyetért velem.

— Nem tudom. Nem adhatok tanácsot. Ön férfi és belátása szerint cselekedhetik. De ne hamarkodjon el semmit. Nem tudom miért, de úgy gondolom, Philip, hogy az olyan házasság, melyhez a szülő nem adta beleegyezését, nem lehet teljesen boldog. Lehet, hogy ez nekem csak ósdi képzelődésem, de nem tudok tőle szabadulni.

Mielőtt felelhettem volna, megnyílt az ajtó.

— Nos, szép uracskám . . . szólalt meg egy hang, mely megreszketteté szívemet, s a következő pillanatban Claudine a karomban volt.

Lady Estmere, a mint összeölelkeztünk, kiment a szobából.

Megkimélem az olvasót találkozásunk gyönyörűségétől . . . Csak mikor ajkam ajkára forrt, mikor karom átfonta hajlós természetét, mikor láttam derült arcát, mely egészségtől és szépségtől virult, csak ekkor tudtam igazán, hogy nem mondhatok le szerelméről, még ha egy apa szeretete lenne is az ára.

Az első forró üdvözlés után leültünk egymás mellé s beszélgetni kezdtünk.

— Philip, mondá Claudine, — te rossz szinben vagy, bajod van. Mondj el mindent.

— Szomorú ujságot mondhatok.

— Sejtettem. Beszélj atyádról.

— Azt kell hinnem, hogy meg van örülve... Örültnek kell lennie!

— Nem helyesli választásodat? Felelj, szerelmem. El tudom viselni.

— Nem helyesli, viszonzám lángoló arczczal.

— De ismétlem, örültnek kell lennie!

— És most, mondd meg az okát... Uri leány vagyok; nem jövök hozzátok üres kézzel; te szeretsz, s a te szemeidben legalább, én uram, bájaim is vannak.

Itt egy kis szünetet csikartam ki azzal, hogy az utolsó szavakra megadtam az illendő feleletet.

De Claudinenek az arcza komoly maradt.

— Valentin nem kérdezte tőled az okát; és nem kérdezte Lady Estmere sem; de nekem, Philip, tudnom kell!

— Ismeri a Lady Estmere történetét, dadogám.

— Nem, Philip, viszonzá Claudine, büszkén egyenesedve föl, mint valami királyné, s indultosan dobbantva piczi lábával — nem a történetét. Csak azt ismerheti, a mit a világ beszél az ő története gyanánt... A te apád gyáva ember!

Éreztem, hogy nem szólhatok. Milyen fön-séges volt haragjában!

Kiegyenesedve állt előttem. kicsiny fejét büszkén hátravetve, míg sötét szemei lángoltak s finom orrcziinpái gyöngén rezegtek.

Jó volt neked, Philip Norris, hogy ezt a haragot nem a te hibád idézte föl!

— Az, gyáva! folytatá Claudine. — Gyáva, a ki kárhoztató ítéletet mond, mert a világ úgy ítél, a ki rágalmaz, mert rágalmat hallott! . . . Te nemesnek és jónak nevezted . . . és még egyszer azt mondom, hogy gyáva!

— De nekem apám, Claudine, mondám komoly hangon.

Claudine tudta, hogy tüzes szavaival szívet sebzi. Rám tekintett, s abban a pillanatban egész valója átváltozott.

Köny tolult szemébe, s vállamra hajolva elrejté arcját.

— Szerelmem! Édes szerelmem! kiáltott föl. — Rosszul cselekedtem . . . Bocsáss meg nekem, Philip.

Megcsókoltam, újra meg újra, a míg könyein át rám nem mosolygott . . . De még az alatt is, míg imádottnak csókkal borítottam el, szomoruan gondoltam vissza arra a magányos emberre, a ki szeretett s mégis azt mondta, hogy Claudinenel való házasságom örökre el fog bennünket egymástól szakítani!

Azután házasságunkról kezdtünk beszélgetni.

Én semmi okot sem láttam arra, hogy most már miért halasztanók továbbra. Tudom, hogy

bármit mondanék is, apámnak a határozatát semmivel sem változtathatom meg. Meglehet, hogy ha Claudine majd a nőm lesz, ismét folyamodhatom szeretetéhez, s ő akkor, életében egyszer, talán engedni fog s végre is keblére fogadja Claudinet és megszereti.

Sürgettem hát jegyesemet, hogy tüzzük ki az esküvőt az ősz utóljára. Beleegyezett.

— Nincs rá ok, hogy miért várjunk, mondá szeliden. — Elég vagyonunk van ahhoz, hogy nyugodtan élhessünk belőle . . . Végy el, szerelmem, a mikor akarsz.

Én, örülve, hogy alkalmam van apámról legalább valami kedvezőt is mondani, elbeszéltem neki fejedelmi bőkezűségét, hogy vagyoni tekintetben milyen nagylelkű irántam, habár ellenkezem akaratával.

Claudine elmosolyodott.

— Philip, mondá gyöngéden, — én annak az embernek a pénzét nem oszthatom meg veled.

— Apámnak az ajándéka, a mit hozományul ad, édesem.

— Igen, de ugyanazé, a ki tiltja ezt a házasságot! Philip, szeretlek, de büszke is vagyok. Mindaz, a mim van, a tied is feltétlenül. Választanod kell kettőnk közt. Ha elfogadod az én hozományomat, vissza kell utasítanod az övét.

— De nem élhetek a feleségem kegyelméből . . .

— Hanem az apád kegyelméből, ki a fele-

ségedet megveti, igen? . . . Büszkeséged helytelen irányba terel, Philip.

Hosszasan vitáztam vele, de érveim csak igen gyöngék voltak. Jól tudtam magamban, hogy Claudinenek igaza van. A körülmények mostani alakulásában sokkal megalázóbb lett volna rám nézve, apámtól fogadni el kegyeket, mint attól a nőtől, kinek kedvéért ezekről le kellett mondanom.

— Drága szerelmem, szólt végre Claudine, — ha nagyon is büszke vagy ahhoz, hogy az én vagyonomat a magadé gyanánt használjad, akkor inkább várjunk még egy évig, vagy kettőig. Addig talán módot találsz arra, hogy saját vagyonodat megalapítsd. És akkor, ha kívánod, elveheted azt a keveset, a mim van. De semmikép sem függhetünk attól az apától, a kiről az én kedvemért le kell mondanod!

Ebben állapotunk meg, habár én úgy vélekedtem, hogy ezzel emberfölötti áldozatot hozok. Claudinenel együtt tölthető egy vagy talán két évről is lemondani, olyan áldozat volt, a minőt a személyes büszkeség alig követelt még valaha.

De van egy, a mi ezt a keserves próbát megrövidítheti.

Találjak csak módot arra, hogy bebizonyítsam a Lady Estmere ártatlanságát; hozzam lábai elé nyomorult férjét, bocsánatért könyörögni azért az igazságtalanságért, a mit rajta elkövetett — és akkor apámnak az ellenkezése mindenesetre

megszűnik és én elfoglalhatom boldogságom birodalmát.

Ez a gondolat töltötte el lelkemet, midőn Claudinetől elbucszva lakásom felé tartottam.

Milyen különös, hogy a Lady Estmere keresve olyan közvetlenül játszott bele az én életembe, hogy saját boldogságom elérhetése kényszerített arra, hogy leleplezzem azt a pokoli tervet, melyet Chesham évekkal azelőtt két embernek a megrontására szőtt!

Eszembe jutottak Lord Rothwellnek a szavai, hogy itt a végzet keze működik, s a mint a körülmények most mutatkoztak, valóban hajlandó voltam neki hinni.

És ebben a hitemben csak megerősített az, midőn, szobámba lépve, asztalomon egy levelet találtam, melynek a boritékán az ő merész, vas-kos vonásait ismertem föl.

Azt írta, hogy visszajött Angliába, s hogy holnap már a régi szállásán találhatom, a hol, úgy reményli, fel is fogom keresni.

S mintha ez hitem megerősítéséhez nem lett volna elegendő, ugyanaznap este, midőn a klub pipázó-termébe beléptem, Chesham kapitányt találtam ott, ki néhány rokon-léleknek beszélgette legutóbbi kalandjait, ugyanazzal a sátáni czinizmussal és könnyedséggel, melyet már ismertem benne, s melylyel minden tekintet nélkül rántotta sárba mindazt, a mit a legtöbb ember szentnek és tisztának tekint.

XVI.

Másnap reggel fölkerestem Lord Rothwellt.

Ott találtam fogadója kapujában, hosszú szivarjából bodor füstöket eregetve s mély érdeklődéssel szemlélve a járókelőket, a kik közül sokan pillantottak föl a szálás termetű, szakállas alakra, ki régi vadász-zekét viselt, s bizonyosan eltűnődtek azon, hogy kicsoda-micsoda lehet.

Nekem, a milyen zavart lelki állapotban voltam, ez a nagy, széles vállu, gyöngéd szívű ember, a ki komoly szemeivel nyájas-üdvözlően mosolygott rám, olybá tünt föl, mint valóságos mentő-sziklám.

Ő hozzá legalább bizvást fordulhattam tanácsért, már pedig nagy szükségem volt tanácsadóra. Bármennyire szerettem is Valentint, vele nem beszélhettem meg azt a kérdést, a mely köztem, és apám közt nézeteltérést idézett elő. Lady Estmererrel egyáltalában nem lehetett erről a dologról csak szólnom is. Claudine pedig, a mennyiben ő forgott szóban, már határozott.

Kimondhatatlanul örültem tehát, midőn a Lord Rothwell nagy, napbarnította keze megszorította az enyémet s szorításának melegsége azt adta tudtomra, hogy ő még mindig az én régi jóakaróm és barátom.

— Gyerünk be, Philip kapitány, mondá, mert még sokszor szólított ezen a tréfás néven,

melyet akkor adott, mikor először láttuk egymást ott a devonshirei parton s én kis hajómon szárazra eveztem vele és társaival. Gyerünk be és beszéljük ki magunkat amugy igazában.

Bevezetett egy szobába, melyet máris a maga izlése szerint alakított át. Két óriási asztalt állíttatott föl, melyek olyan nagyok voltak, hogy az ember elcsodálkozott, hogyan hozhatták föl a lépcsőn. Az egyik asztal a szoba közepén állott, a másik pedig a szögletben. Mind a kettő térképekkel, rajzokkal, könyvekkel, kéziratokkal volt a szó szoros értelmében telerakva s csak az egyiknek a közepén volt egy kis üres hely hagyva, a hol irni lehetett. A szoba egyéb bútortozata néhány kényelmes faszékből, egy rakás szivaros ládából, óriási dohánytartóból meg több pipából állott.

Elnevettem magamat, a mint a furcsa környezetben körülnéztem.

— Ön ugyancsak hamar rányomja a saját bélyegét arra a helyre, a hol megfordul, mondám.

— Igen, csodálom is, hogy a fogadó-tulajdonosok megengedik. Ugy gondolom, azért teszik, mert lord vagyok. Nagy előny az, ha az embernek főnemesi czíme van, persze csak élni kell vele tudni. Az emberek arról beszélnek, hogy a rang így meg úgy kötelez. Ne higgyen nekik, Philip. Ha van ember a világon, a ki semmire sincs kötelezve s olyan életmódot folytathat, a milyen neki tetszik, az bizonyára egy angol lord. Gon-

dolom is, hogy ön néha szégyenli magát miattam, Philip.

Lord Rothwell ezzel természetesen csak önmagát akarta tréfásan gunyolni. Habár tetszését és kényelmét követve, ócska kabátban volt kedve ögyelegni s valami kényelmes, gömbölyű hátú faszékben szeretett ülni, melyet valami pinczérral bizonyosan a fogadói alsó régiókból lopatott. Lord Rothwell, kivéven bizalmas barátaival szemben, mindenkor olyannak látszott és úgy viselte magát, a mint nemes embertől csak kivánni lehetett, mig udvarias finomsága, személyes bátorsága és lovagiassága az én szememben fölibe emelte bármely főnemesnek, a kit életemben valaha láttam.

Valentinnel vagy Lady Estmererrel visszajövele óta még nem beszélt. Első kérdése is őket illette hát.

Örömmel hallotta, hogy Valentin művészi hírnevet kezd magának kivívni és nagyon bosszankodott, midőn arról a balcsillagzatu szerelmi történetről hallott, mely olyan hamarosan ért véget.

Azután az én szerelmi ügyem és házassági tervem felől kérdezősködött.

Elmondtam neki mindent, hogy apám milyen váratlanul érkezett haza, milyen kiméletlenül utasította el Valentint, mit beszéltünk egymással utoljára s mint jutottam abba a kényszerhelyzetbe, hogy apám és Claudine közt kell választanom.

Lord Rothwell elkomolyodott arczczal hallgatta beszédemet.

— Elejétől félttem ettől, mondá felsohajtva. Emlékszik a szavaimra?

— Miért gondolta ezt? Elöttem megmagyarázhatatlan.

— Lehet, hogy csak előérzet volt, vagy talán mert nagyon is jól ismerem a világot. Nem fog elhamarkodva cselekedni, Philip, nemde?

— Nőül fogom venni Claudinet, ha ugyan ez elhamarkodás... De nem rögtön, tevém hozzá, látva, hogy minő szemmel néz rám.

— Ne is. Várjon még egy darabig. Van ki látás arra, hogy az atyja Londonba jön?

— Attól tartok, nem — mondám s egy gondolat villant agyamba. Lord Rothwell, tevém hozzá, megtenne nekem egy igen nagy szivességet, ha megkérném?

Rám nézett azokkal az ő gyöngéd, női tekintetre emlékeztető szemeivel.

— Sokat megtudnék tenni az ön atyja fiáért, mondá.

— Az én apám fiáért! Hiszen az én apám idegen önre nézve. Mindössze egyszer találkozott vele — évekkal ezelőtt.

— No, mert az ön atyjának a fia ön, sietett hozzátenni Rothwell. Szóljon, mit tehetek érte?

— Szinte nehezemre esik a kérdés, mondám habozva. De ha időt találna arra, hogy lemenne Devonshirebe apámhoz, ön okosan beszélhetne

vele s megmondhatná neki, hogy kicsoda Claudine és kicsoda Lady Estmere. Önt meg fogja hallgatni s ilyen korú és állású férfinak a szavai mindenesetre nagyobb hatással lennének rá, mint minden, a mit én mondhatnék. Talán belátná, hogy milyen igazságtalan.

Lord Rothwell nem felelt azonnal. Gondolkozott egy darabig, újabb szivarra gyújtott, s aztán így szólt :

— Igen, elmegyek hozzá. Nem hiszem ugyan, hogy lesz valami haszna; de elmegyek. Még ma este indulok.

— Nem is tudom, hogyan köszönjem meg... De kérem, ne terhelje magát; ez a dolog nincs naphoz kötve.

— Ne féljen. Én rögtön el szeretem végezni azt, a mit föltettem magamban.

— Én is elkísérjem?

— Jobb lesz, ha itt marad. Most pedig beszéljünk egyébről.

Lord Rothwell, miként megígérte, még az nap este elutazott, s én nagy aggodással és reménykedéssel vártam az eredményt, tudva azt, hogy ő minden lehetőet meg fog tenni, hogy apámnak a határozatát megváltoztassa. Olyan ember, mint ő, a kinél a becsület törvényeit és követelményeit senki jobban nem ismeri, bizonyára képes lesz apámra hatni.

De hasztalan mentem el a fogadóba nap nap után, Lord Rothwell nem jött haza. Több mint

egy hét mult el, midőn ismét találkozhattam vele. Első szava ez volt:

— Ugy van, a mint gondoltam, Philip: kudarczot vallottam.

— Nincs remény, hogy engedni fog?

— Nincs. Ebben az egy pontban végkép el van tökélve. Makacs jellem az, Philip.

Lord Rothwellnek a kudarcza még jobban bántott, mint a magamé.

— Pedig jól tudja, hogy én is olyan makacs vagyok, mint ő, mondám szenvedélyesen, — tudja, hogy ezzel örökre eltaszit magától, és azt is tudja, hogy el fogom venni Claudinet.

— Igen, tudja és el is van rá készülve.

— Mondjon el mindent, a mit mondott.

— Minek, Philip? Ugy érveltem, vitáztam vele, a mint csak tudtam, de egy hajszálnyira sem ingathattam meg. Ha ismételném azt, a mit mondott, ezzel csak fölösleges kint okoznék önmek. Legyen elég azt ismételnem, hogy nincs remény.

— Mit gondol, be fogja váltani fenyegetését?

— Igen, Philip, be fogja váltani. Fontolja meg hát jól, hogy mit cselekszik.

— Már megfontoltam és — határoztam. Több mondanivalóm nincs . . . csak még az, hogy szivemből köszönöm az ön nagy jóságát. Reménylem, apám jól fogadta?

— Ezen az egy ponton kívül minden dolog-

ban igen szépen egyeztünk, miként hosszas ottmaradásom is bizonyítja.

— Megkedvelte őt?

— Nagyon. Mennyi tehetség, mennyi tudomány — s mindez eltemetve! Igazán, Philip, siralmas dolog. Nem is élet az. Én haszontalanságokra pazarlom az időmet, de legalább élek.

— De ugy ismerve Lady Estmeret, mint ön ismeri, hogy maradhatott apám társaságában?

— Én a férfiaknak sokat meg tudok engedni. Aztán meg, bármint áll is a dolog, atyja szereti önt. S ez rokonszenvet keltett bennem iránta.

— Nem tagadom, hogy szeret — a maga módja szerint. De nem igen adja bizonyítékát.

— Ne gáncsolja. Ő úgy szereti önt, mint apa a fiát csak szeretheti. Habár eljárását rosszalom is, önnek csak azt mondhatom: fontolja meg jól, hogy mit cselekszik.

— Csak nem kívánná tőlem azt, hogy mondjak le Claudineről?

— Nem, ehhez most már nem volna szívem. De még egyszer modom: fáradozzék éjjel-nappal, testtel-lélekkkel annak a megtudásán, hogy mi okozhatta Laurence Estmerenek a tévedését. Mondottam egyszer, hogy ez az ön feladata . . . Ne kiméljen sem időt, sem pénzt! Szinte rosszalom, hogy eddigelé még semmit sem tett. Lássá, máris meg van büntetve késlekedéséért. Menjen, és végezze el küldetését.

— A véletlen mostanáig még nem adta meg a kellő alkalmat.

— Majd megjön az, csak keresni kell. A véletlen! Ez nem véletlen! Ez végzet! Menjen és teljesítse feladatát!

Elbámultam szavainak szenvedélyes voltán. Azon tünődtem, hogy vajjon Lord Rothweil fatalista-e, s ha igen, babonássága miért hitette vele azt, hogy éppen én vagyok a sors által arra rendelve, hogy tisztázzam annak a nőnek a becsületét, a kit ő szeretett?

De akár igaza van, akár nincs, engedelmeskedni fogok neki, már csak azért is, mert az én érdekem most már azonos a Lady Estmere érdekével.

És így lőn, hogy két hét lefolyása után azok, a kik Philip Norrist ismerték, vállat vontak és mondták, hogy annak a fiatal embernek még rossz vége lesz. Avagy nem esküdt cimborája-e annak az agyafurt, hidegvérű kártyásnak, Cheshamnek, a ki már annyi fiatal embert fosztott ki és juttatott tönkre?

Vége az első kötetnek.

MAGYAR SALON.

Képes havi folyóirat.

Szerkesztik: Fekete József és Hevesi József.

Hazánk legkedveltebb és legerterjedtebb folyóirata, melyet a művelt olvasó közönség szokatlan lelkesedéssel karolt föl. **Jókaitól**, ki minden füzetben közöl elbeszélést és **Munkácsytól**, ki eredeti vázlataival emeli a kitünő folyóirat becsét, a magyar irodalom és művészet minden kitünősége munkatársa a Magyar Salonnak, mely közöl regényeket, elbeszéléseket, rajzokat, csevegéseket, tájrajzokat, népművei s természettudományi cikkeket, mulató apróságokat, zenemelléleteket, divattudósítást és szebbnél-szebb **eredeti** illusztrációkat.

A rendkívül diszesen kiállított folyóirat előfizetési ára: egész évre 7 frt, félévre 3 frt 50 kr., negyedévre 1 frt 75 kr.

A régi évfolyamok pompás diszkötésben kaphatók. Egy diszkötet (6 füzet) ára 4 frt 80 kr.

Az előfizetési pénzek a következő címre küldendők :

Magyar Salon kiadóhivatala

Budapest, VII., Dohány-utcza 12. sz.

II. évfolyam :

I. és II. **A CROIX-MORT GRÓFNÖK**, regény, és **A HATTYÚDAL**, elbeszélés, írta **Ohnet György**.

A világhírű francia író legujabb és talán legérdekesebb két műve. A regényben a féktelen szenvedélynek a tiszta erénnyel való harcza van festve megdöbbenő képekben és drámai jelenetekben. Az elbeszélés egy megkapó lélektani regény kicsinyben.

III. és IV. **ÉLŐ HALOTT**, **Hugh Conway** regénye.

A **Beatrice házasságának** méltó mása, érdekfeszítő mesével s a jelenetek és változatok oly sokaságával s mégis oly egységes egészet képezve, a minővel alig találkozunk más regényben.

Ezek után következnek — egyelőre még meg nem állapítható sorrendben :

Mikszáth Kálmán, Feuillet Octáv, Margittay Dezső, Sardou Victor, Abonyi Lajos legujabb művei.

Éppen most jelent meg és minden könyvkereskedésben kapható :

„MEGÁRT!”

Az egészségtan kis kátéja,

vagyis útmutató, mikéant lehet a test egészségét okszerű életmóddal föntartani és az élettartamat a végső határig meghosszabbítani.

*„Mens sana in corpore sano.”
(Ép testben ép lélek.)*

Írta : ifj. Galen.

Ara 50 kr.

 Sajtó alatt van :

C A R M E L A.

Szinmű 5 felvonásban.

Írta : Jankovich Gyula.

Ára 2 frt.

A legszebb képes könyvek és ifjúsági iratok.

4—7 éves gyermekek számára:

Kiss József, Mesék a hó alól. 6 nagy színes képpel, jó gyermekek számára, nagy negyedrést alakban, ára frt 1.60

Pósa Lajos, Kis Bokréta. Mesék versekben, jó gyermekek számára, 6 nagy színes képpel, nagy negyedrést alakban, frt 1.60

Ezeknél szebb és kedvesebb gyermekkönyvek 4—8 évesek számára aligha jelentek meg valaha a magyar könyvpiaczon.

7—12 éves gyermekek számára:

Ezeregy éj. Napkeleti regék gyöngyei, gyermekek számára, gyűjtötte *Kardos Pál*, 69 fametszetű és 4 színes képpel, díszesen bekötve, ára --- --- --- frt 2.—

Csudavilág. Tündérregék a gyermek-paradicsomból, gyűjtötte *Kardos Pál*, 75 fametszetű és négy színnyomatu képpel, díszesen bekötve, ára --- --- --- frt 2.—

Mesegyöngyök az állatvilágból, gyermekek számára átdolgozta *Hiador (Fámbor Pál)*, számos fametszetű és 2 színes képpel, ára szépen bekötve --- --- frt 1.20

Kapható alulírt kiadókönyvkereskedés útján minden fővárosi és vidéki könyvtár által.

SINGER és WOLFNER

kiadókönyvkereskedés

Budapest, Andrássy-ut 10.

„**NEVI ILLIK!**“

Utmutató a társadalmi érintkezésben többé-kevésbé elterjedt visszasságok, nyelvbéli hibák és egyéb botlások elkerülésére, írta CENSOR. Az angol «Don't» nyomán honi viszonyainkra alkalmazta M. T. Bevezetéssel ellátta PORZÓ.

Nyolczadik javított kiadás.

Ara 50 kr.

MIKSZÁTH
KÁLMÁN

„**A T. HÁZ**“

JANKÓ JANOS rajzaival.

Ara füzve 2.20

Diszkötésben 3.50.

Aquarellek Ámor műterméből.

Írta : Márkus József (Satanello).

15 igen szellemes és pikáns rajz.

Ára 1 forint.

„**M O Z A I K**“

10 csinos beszélyke. Írta Szabolcsi Lajos.

Ára 1 frt 20 kr.

A divat befolyása az egészségre.

Írta Dr. Feleki Hugó. — Ára 20 kr.

Az elhizás és gyógyítása.

Bevezetésül : **A táplálkozás élettana.** Népszerűen előadva.

Írta : **Dr. Bruck (Hidasi) Pál.** — Ára 60 kr.

A CSECSEMŐ ÉS ÁPOLÁSA

Írta : **Dr. Schuschay Henrik.**

Ára 20 kr.

